

Map 4

...het KLJ-aanbod

B1. Als het even rustig wordt

Wegwijs

Auteur: Griet Peters
© KLJ - 2009

Dag KLJ'(st)er,

voor je ligt een bundel boordevol **kampmomenten**. Van dagopeningen over tafelmomenten tot avonddsluitingen, je vindt van alles iets in deze bundel. Verwacht echter geen kant en klare gerechten. Het is eerder een boek met ingrediënten die jij zelf naar hartelust kan samenvoegen tot overheerlijke KLJ-maaltijden.

Je kan deze bundel gebruiken bij de voorbereiding van je weekend, meerdaagse, kamp,... Je kan hem helemaal lezen of er stukjes uitkiezen. Het is in de eerste plaats bedoeld als een werkbundel.

De bundel bestaat uit twee grote delen. In het eerste deel krijg je achtergrondinformatie over kampmomenten: hoe begin je aan een kampmoment, welke verschillende kampmomenten zijn er en welke verschillende methodieken en middelen kan je gebruiken om je kampmomenten vorm en inhoud te geven? In het tweede deel van de bundel vind je heel wat materiaal om zelf mee aan de slag te gaan. De creatieve afwerking laten we aan jou over.

We hopen dat je veel mooie en onvergetelijke kampmomenten zal beleven!

Heb je een aanvulling bij deze bundel?

Of zit je met een vraag?

Laat het ons weten: pastoraal@klj.be

Inhoudstafel

Deel 1	5
1 Hoe eraan beginnen?	6
1.1 Het prille begin: kampmomenten is dat iets voor ons?	6
1.2 Een thema of onderwerp kiezen.	6
1.3 Thema over jezelf (persoonsgebonden)	6
1.4 Thema over anderen of tot anderen	7
1.5 Thema over geloof (religieus – christelijk gericht)	7
2 Uitwerking	8
2.1 Brainstormen	8
2.2 Verschillende soorten kampmomenten	8
2.3 Methodieken	20
2.4 Enkele vuistregels	30
Deel 2	39
1. Teksten	40
1.1 Dagopening	40
1.2 Avondsluiting	46
1.3 Eucharistieviering en gebedsviering	53
1.4 Inspirerende teksten	58
1.5 Kort maar krachtig	79
2. Tafelmomenten	83
2.1 Tafelgebeden	83
2.2 Tafelliedjes	91
2.3 Tafelbezinningen	95
2.4 Andere tafelmomenten	103
3. Vertrouwensspelen	104
3.1 Blindeman	104
3.2 Valkring	104
3.3 Mensenmuur	105
3.4 Zitkring	105
3.5 Rollend tapijt	105
3.6 Spitsroede lopen	106
3.7 De tafelwandeling	106
3.8 Veilige vrije val	106
4. Evaluatiemomenten	107
4.1 Dagevaluatie t-lichtje	107
4.2 Silhouet	107
4.3 Was ik maar	108
4.4 Duikboot	108
4.5 De lege doos	109
5. Kampvuurmomenten	110
5.1 Enkele teksten	110
5.2 Kampvuurtechnieken	111
5.3 Kampvuuractiviteiten	112

DEEL 1

Kampmomenten

Een beetje achtergrond

Op kamp gaan is toch telkens weer een bijzondere gebeurtenis. Je laat het gewone leventje even achter en trekt er met een groep KLJ'ers op uit. Een kampperiode lang leef je als het ware in jullie eigen KLJ-wereld. Knotsgekke activiteiten, spetterende avonden, gezellige maaltijden,... Maar een kamp biedt ook heel wat mogelijkheden om af en toe even stil te vallen, om het even stil te maken. Het is goed om tijdens het kamp tijd te maken om je te bezinnen en om even tot rust te komen.

Dit kan onder andere gebeuren door:

- een dagopening.
- een avondsluiting.
- een tafelmoment.
- een eucharistieviering.
- een gebedsviering.
- een bezinnende activiteit.
- dagthema's.

Al deze dingen vatten we in deze bundel samen onder de term 'kampmomenten'. In wat volgt, willen we je wat achtergrondinformatie aanreiken over deze kampmomenten. Je vindt er enkele handvaten, ideeën en tips om zelf aan de slag te gaan.

1 Hoe eraan beginnen

1.1 Het prille begin: Kampmomenten is dat iets voor ons?

De eerste en waarschijnlijk allerbelangrijkste voorwaarde is dat je als bestuursploeg of als leiding zelf achter het opzet staat. Het is belangrijk dat kampmomenten door de hele ploeg gedragen worden. Het kan natuurlijk dat één of meerdere personen deze kampmomenten sterker opvolgen of voorbereiden. Maar iedereen moet er achter staan. Bespreek dit dus zeker tijdens de kampvoorbereiding.

Als je als bestuursploeg voor kampmomenten kiest, hou je bij het opstellen van het kampschema best al rekening met de planning van kampmomenten. Kies je ervoor om elke dag een dagopening en/of avondsluiting te voorzien? Wordt er bij elke maaltijd een tafelmoment voorzien? Doen we dit voor of na de maaltijd? Plannen we een eucharistieviering of een gebedsviering tijdens ons kamp? Doen we een dauwtrip of een fakkeltocht? Neem deze elementen gewoon mee op in de voorbereiding van het kamp. Verdeel de kampmomenten onder de leiding. Op die manier creëer je een ruimer draagvlak binnen je ploeg.

1.2 Een thema of onderwerp kiezen

Bij het kiezen van een thema of onderwerp kan de situatie of de context bepalend zijn: wat concreet voor handen is en wat je concreet ervaart. Bijvoorbeeld: de eerste dag, halfweg, op tocht gaan, kampvuur, kampthema, pestgedrag, afscheid van leden/leiding, gewoon het feit van op kamp te zijn, vakantie, leden/leiding die voor de eerste keer mee op kamp gaan, aan tafel, het bos, de zee,...

Je kan natuurlijk ook zelf het thema of onderwerp bepalen. Hiervoor reiken we je drie invalshoeken aan. Uiteraard moet je bij elke keuze van thema of onderwerp ook rekening houden met de groep, de leeftijd, het moment,... Onder het punt 'Uitwerking' staan we even stil bij deze aandachtspunten. Maar je zal merken dat voorbereiding en uitwerking soms wat door mekaar lopen.

1.3 Thema over jezelf (persoonsgebonden)

Hier staan eigen ervaring(en) en gevoelens centraal. Dit kan zowel bemoedigend en bevestigend (wat aanwezig is) als confronterend (wat niet of nog niet aanwezig is) zijn, bv. anders-zijn, dromen, geluk, jong zijn, jezelf zijn, kicks, leven met een masker, lichaam, pijn, verdriet, verliefd worden, ...

1.4 Thema over anderen (omgevingsgericht) of tot anderen (groepsgericht)

Bij een omgevingsgericht thema vertrekken we niet vanuit de eigen ervaringen en gevoelens maar vanuit de ander of het andere.

bv. migranten, mensenrechten, milieuvervuiling, natuur, oorlog, solidariteit, vreemde culturen,...

Bij een groepsgericht thema wordt de groep aangesproken om te komen tot een betere samenwerking en een goede of betere verstandhouding.

bv. elkaar aanvaarden, evaluatiemoment, groepsbinding, groepsdynamiek, pesten, roddelen, respect hebben, samen delen, samenleven, trouw zijn, uitsluiting, vertrouwen, vrienden,...

1.5 Thema over geloof (religieus - christelijk gericht)

Hier sta je stil bij het thema 'geloven'. Je kan de relatie met God en/of Jezus Christus ter sprake brengen. Je kan ook ingaan op de persoonlijke geloofsbeleving. Hierbij mag en kan je zeker ook het zoeken en groeien in geloof, de vragen en de twijfel delen en verwoorden.

bv. (on)geloof, bidden, God, Jezus, Godsbeeld(en), (thema of verhaal uit de) bijbel, geloofsbelijdenis,...

2 Uitwerking

Als je een onderwerp of een thema voor het kampmoment bepaald hebt, is het tijd om aan de uitwerking te beginnen. Hier kunnen we één gouden raad geven: wees creatief! Probeer te boeien, uit te nodigen, aan te spreken, te confronteren op een creatieve manier.

2.1 Brainstormen

Begin met een brainstormmoment, bij voorkeur samen met anderen, rond het gekozen thema. Wat roept het thema allemaal bij je op? Waar denk je aan? Wat betekent het thema of onderwerp voor jou? Schrijf al deze elementen op.

Kies uiteindelijk een aantal elementen uit je brainstormmoment waarrond je het kampmoment wil opbouwen of die je graag aan bod ziet komen. Zorg er wel voor dat je niet te veel dingen uitkiest om rond te werken. Er bestaat geen gouden formule of richtgetal zodat je gegarandeerd een geslaagd kampmoment zal hebben. Maar een kampmoment opbouwen rond bijvoorbeeld tien verschillende elementen is veel te druk. Het wordt dan bijna onmogelijk voor de deelnemers om zich in te leven in het verhaal of het moment.

2.2 Verschillende soorten kampmomenten

Als je er even tijd voor maakt, zal je merken dat je heel wat verschillende soorten kampmomenten kan bedenken. In deze bundel hebben we ervoor gekozen te werken met zeven grote categorieën.

» Dagopening

Je kan elke kampdag laten beginnen met een dagopening. Welke vorm je dagopening aanneemt, kan je zelf kiezen. In een dagopening kan je bijvoorbeeld het dagthema voorstellen of beginnen met een korte bezinnende tekst, een verhaal, een gebed, het KLJ-lied,... In deel 2 van deze bundel vind je alvast enkele bezinningsteksten en gebeden die je kan gebruiken voor dagopeningen.

Maar dagopeningen zijn ook uitermate geschikt om meer praktische informatie mee te geven voor de dag. Je kan enkele concrete aandachtspunten naar voor brengen: dagschema, taken, afspraken,...

Het tijdstip voor de dagopening kan je kiezen: onmiddellijk na het opstaan (dus voor het wassen), net voor het ontbijt, na het ontbijt en de afwas,... Je kan de dagopening voor de hele groep samen doen of in de kleine (leef)groepen laten gebeuren. Als dagopening kan je elke dag voor hetzelfde ritueel kiezen, bijvoorbeeld samen het KLJ-lied zingen, of je kan voor elke dag een ander concept uitwerken.

» Avondsluiting

Een avondsluiting wordt vaak gezien als een moment om de dag rustig af te sluiten en aan de nacht te beginnen. Als richttijd voor een avondsluiting wordt onder het motto 'kort en krachtig' meestal 15 minuten gegeven. Je kan je avondsluiting best net voor het slapen gaan doen. Dan komt deze best tot zijn recht omdat je op die manier daadwerkelijk rustig de dag of avond kan afsluiten.

Een avondsluiting wordt vaak opgebouwd rond een bepaald thema aan de hand van tekst en muziek. Maak in de inleiding van je avondsluiting altijd even tijd om kort de dag te overlopen. Op die manier geef je de deelnemers de kans om van de bezigheden overdag in de avondsluiting te komen. Je kan ook elke avond voor hetzelfde ritueel kiezen, bv. even de dag overlopen en erna samen het avondlied zingen. Als je op zoek bent naar inspiratie vind je in deel 2 van deze bundel enkele teksten en gebeden.

Een avondsluiting is niet alleen tot rust komen aan het einde van de dag. Het kan ook een evaluatie van de dag of van de kampperiode inhouden. Je kan tijdens een avondsluiting evalueren wat de positieve en minder toffe componenten van de dag waren. Je kan ook stilstaan bij het groepsgebeuren: draait alles nog goed? Voelt iedereen zich thuis in de groep? Dit kan gewoon met een gesprekje, al zal dat niet bij alle groepen even gemakkelijk zijn. Vaak is het beter om je evaluatie visueel of creatief aan te pakken. In deel 2 van deze bundel vind je enkele ideeën voor korte evaluatiemomenten tijdens avondsluitingen.

» Tafelmoment

Veel van de tijd van elke dag op kamp brengen we eigenlijk samen aan tafel door. Eten is noodzakelijk maar vaak ook best gezellig. Samen aan tafel zitten, is meer dan alleen eten. Het is ook elkaar ontmoeten, even luisteren naar elkaar, een straf verhaal vertellen, gezellig samen zijn,... Op kamp past het dan ook om voor of na de maaltijden even stil te vallen.

Een tafelmoment is meer dan het traditionele 'Voor spijs en drank'-repertoire. In deel 2 van deze bundel vind je een aantal **tafelgebeden** en **tafelliëdes**. Je vindt ook enkele **bezingsteksten** om tijdens tafelmomenten te gebruiken. Je kan een selectie hiervan bijvoorbeeld op elke zijde van een dobbelsteen aanbrenge. Op die manier kan je de dobbelsteen laten bepalen welke tekst of lied het wordt.

Als tafelmoment kan je ook **diepzinnige of bezinnende onderleggers** maken. Je kiest een korte tekst of een spreuk uit en drukt die af op liggend A4-formaat. Vervolgens kopieer je dit op liggend A3-formaat. Op deze manier maak je voor iedereen een onderlegger met net dat ietsje meer. Of wat dacht je van **affiches** aan de ingang van de refter?

Enkele tips:

- Wacht voor een tafelmoment in elk geval tot iedereen goed geïnstalleerd is aan tafel.
- Vraag stilte voor het tafelmoment begint.
- Een lied of een tekst hou je best kort en krachtig.
- Waarom niet bij elke maaltijd de verschillende groepen een tafelmoment laten voorbereiden?
- Tafelmomenten zijn vaak ook uitgelezen momenten om jarigen in de bloemetjes te zetten of om iets van de voorbije dag te vertellen.
- Vergeet niet 'smakelijk eten' te wensen.

» Eucharistieviering

*Vieren is midden het leven even stilstaan,
tijd maken om jezelf bijeen te rapen,
om goede en minder goede ervaringen,
vreugde en pijn,
ontgoocheling en hoop,
diep in jou te laten doordringen
en dankbaar uit te zingen
dat wij alles mogen dragen.*

*Vieren is dat leven plaatsen
onder de schijnwerper
van die grote droom
die in ons is gelegd:
dat het met ons,
met onze grote en kleine wereld
goed kan worden. Moet worden!
Is ons samenzijn laten belichten
vanuit Jezus
die deze droom heeft waargemaakt.
Vieren is het leven met beide handen nemen
en het zijn diepste bestemming geven:
dat het brood zou worden,
voedsel, levenskracht,
gedeeld door velen;
dat het een beker wijn zou zijn,
vreugde en verbondenheid met velen.
Zoals Hij het is voor ons: brood en wijn.*

*Vieren is bij Hem en bij mekaar
telkens weer kracht opdoen
om voort te gaan
op nieuwe wegen,
om te leven
wat je gevierd hebt.*

Een eucharistieviering is, samen met de gebedsviering, van een andere orde dan de overige kampmomenten. Het is als het ware een stapje verder zetten in het uiten en beleven van het geloof.

Veel jongeren hebben vandaag niet meer de gewoonte om regelmatig vieringen mee te maken. Het vanzelfsprekende, het weten en kennen van de gebruiken binnen de vieringen is niet aanwezig. Dit geldt zeker ook voor een eucharistieviering tijdens een KLJ kamp.

Mits een goede voorbereiding en de nodige betrokkenheid van iedereen kan een eucharistieviering op kamp echter een mooi en zinvol gebeuren zijn.

• De voorganger en de plaats

De pastoor van je thuisparochie of jullie proost kan voorgaan in de viering op kamp. Dit biedt het voordeel dat je samen met de pastoor of proost een themaviering kan samenstellen, opgebouwd rond de dingen die jullie meemaken of meegemaakt hebben op kamp én dat de viering plaats kan vinden op de kampplaats zelf.

Spreek sowieso met de voorganger alles op voorhand goed af en overloop de viering in zijn geheel. Spreek ook af wie wat uitspreekt of voorleest, of bepaalde delen van het eucharistisch gebed samen kunnen gebeden worden, welke offergaven aangebracht worden,...

Als de pastoor van je thuisparochie of je proost niet kan langskomen op kamp, kan je meestal aansluiten bij de viering van de parochie van je kampplaats. Contacteer dan zeker de pastoor van deze parochie even op voorhand. Op die manier kunnen er misschien afspraken gemaakt worden rond jullie deelname aan de viering. In de meeste gevallen zal je dan wel iets minder ruimte hebben om je eigen kampbelevingen aan bod te laten.

• Structuur van een eucharistieviering

Om een goede voorbereiding van een eucharistieviering mogelijk te maken, geven we je hier even de structuur mee van een dergelijke viering. Een eucharistieviering verloopt immers steeds volgens een bepaalde structuur. De onderdelen aangeduid met een *, worden sowieso door de voorganger gebeden of uitgesproken.

Inleiding

1. Kruisteken* en welkom – duiding van het thema van de viering
2. Lied
3. Schuldbelijdenis/Bede om vergeving = vergevingsmoment
4. Openingsgebed*

Dienst van het Woord

1. Eerste lezing (Kan al of niet een lezing uit de bijbel zijn)
2. Lied
3. Tweede lezing (Bij voorkeur een lezing uit de bijbel; eventueel uit een kinder- of jeugdbijbel)
4. Lied
5. Evangelie* (We laten een evangelist aan het woord, een woord uit de bijbel; eventueel uit een kinder- of jeugdbijbel)
6. Homilie* (De voorganger geeft duiding bij de lezingen en het thema van de viering)
7. Geloofsblijdenis (Je kan de klassieke geloofsblijdenis eventueel vervangen door het uitspreken van een geloofsenagement; je vindt enkele voorbeeldteksten in deel 2 van deze bundel).
8. Voorbede (Hierin spreken we onze vragen en dankzegging uit aan elkaar en aan God)

Dienst van de Tafel

1. Offerande (Gaven kunnen aangebracht worden: brood en wijn, een kaars, een bloem of elementen en symbolen uit het thema van de viering)
2. Lied
3. Gebed over de gaven*
4. Eucharistisch gebed* (Eventueel worden sommige delen samen uitgesproken)
5. Onze Vader (Je kan als KLJ een kring vormen rond het altaar en zo de verbondenheid uitdrukken door elkaar de hand te reiken)
6. Vredeswens (Kan een persoonlijke tint krijgen door elkaar een uitdrukkelijk teken van vrede te geven: een hand, een knuffel,...)
7. Communie
8. Communielied
9. Bezinningstekst (In het bezinningsmoment kan nog even de boodschap uit het evangelie of het thema van de viering hernomen worden, verwoord in een bezinningstekst)

Slot

1. Slotgebed* (Kan ook samen gebeden worden)
2. Dankwoordje
3. Lied (Al dan niet het KLJ-lied)
4. Zending en zegen

Voor de invulling van de verschillende onderdelen rekenen we op jouw creativiteit. In deel 2 van deze bundel vind je zeker een aantal teksten die je tijdens een eucharistieviering kan gebruiken. Je kan ook altijd een aantal teksten zelf schrijven of samen met enkele leden schrijven. Voor de schuldbelijdenis en de voorbedes wordt dit vaak gedaan.

In de structuur van de viering vind je een aantal keer een lied terug. Hier kan je natuurlijk gewoon een liedje op een CD laten beluisteren. Zorg dan wel voor de tekst, en eventueel de vertaling, van het lied. Maar waarom eens niet samen zingen of enkele leden samen laten musiceren? Dit geeft meteen een heel andere dynamiek aan je viering.

» Gebedsviering

Ook een gebedsviering is van een andere orde dan een gewoon bezinningsmoment. Net als een eucharistieviering gaat een gebedsviering een stapje verder in het uiten en beleven van het geloof.

● De voorganger en de plaats

De voorganger van een gebedsviering kan een priester zijn. Maar het kan ook een diaken, een volwassen begeleider of iemand van de leiding zijn.

Een gebedsviering kan plaats vinden op de kampplaats zelf of in de plaatselijke kerk of kapel. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat de ruimte een sfeervolle ruimte is waar rust en stilte kan ervaren worden, dat het lokaal wordt ingekleed zodat de deelnemers kunnen aanvoelen dat er iets anders gebeurt dan een gewone activiteit. Spreek op voorhand duidelijk af wie wat doet en zegt. Overloop de viering op voorhand in zijn geheel. Zo voorkom je dat er dingen of problemen, die storend zijn, onverwacht opduiken.

● De structuur van een gebedsviering

De structuur van een gebedsviering biedt meer mogelijkheden tot een creatieve invulling dan de structuur van een eucharistieviering. Toch is een gebedsviering meer dan een bezinningsmomentje. Ze mag wel een bepaalde duurtijd hebben (bijvoorbeeld 20 tot 30 minuten). Het is immers belangrijk dat de deelnemers de tijd krijgen om zich in te leven in het thema en in wat hen wordt aangeboden.

Hieronder vind je een suggestie voor de opbouw van een gebedsviering. De elementen met een * zouden zeker in elke gebedsviering aanwezig moeten zijn.

1. Kruisteken + welkom + inleiding op het thema*
2. Lied
3. Vergevingsmoment / Schuldbelijdenis
4. Lied
5. Eén of twee lezingen (eventueel uit de bijbel)*
6. Lied
7. Evangelielezing*
8. Een woordje duiding bij de lezingen
9. Een gebed of voorbedes/gebedsintenties*
10. Samen het Onze Vader bidden*
11. Het KLJ-lied
12. Zending + kruisteken*

De verdere en concrete invulling van de gebedsviering laten we aan jou over. Je kan zelf een aantal teksten schrijven, al dan niet samen met de leden. Verder in deze bundel zal je zeker ook een aantal teksten vinden die je kan gebruiken in je viering. Of neem eens een kijkje in de rubriek 'Op zoek naar bruikbaar materiaal?' verder in de bundel.

Ook tijdens de gebedsviering creëer je een bijzondere sfeer wanneer je een liedje samen zingt of enkele van je leden vraagt om zelf wat te musiceren. Uiteraard kan je ook gewoon een liedje van een CD laten beluisteren. Zorg dan wel voor de tekst, en eventueel de vertaling, van het lied.

» Beziende activiteit

*Stilte moet je beleven.
Soms is ze een goede vriendin
die je rustig maakt zonder woorden.
Soms is ze er ook als je het niet wilt.
Je wilt geen tijd maken voor haar.
Stilte kan je angstig maken,
omdat ze je voor een spiegel plaatst
waarin je jezelf ziet zoals je bent.
Naar de stilte moet je luisteren,
ze is vol geluiden.*

*Ga de natuur of een bos in
en luister naar de ritzelende bladeren,
een stromende beek, een verre vogel
of het geluid van je adem.
In de stilte hoor je de hartklop
van je vriend of vriendin.
In de stilte kunnen woorden in je groeien.
Ze kunnen genezen en vruchten dragen.
Pas dan kan je luisteren naar een mens,
je kan hem verstaan zonder woorden
en ontdekken wat vriendschap is.*

• Dauwtrip

Op kamp kan een dauwtrip een fijne ervaring zijn. Met de hele groep vertrekken voor dag en dauw naar een heuvel, naar een stille open plek in de velden of in het bos,... Van daaruit zie je de dag geboren worden. Een dauwtrip 's morgens vroeg doet alle zintuigen wakker worden.

Op dauwtrip zijn, is stil worden bij het begin van de dag. Het is een ogenblik van dichterbij de natuur komen, dichterbij jezelf, bij de anderen en wie weet ook bij God. De beleving wordt des te sterker wanneer je de tocht in stilte doet.

Als je een dauwtrip plant, sta je best vroeg genoeg op zodat je tijdens de dauwtrip het 'licht worden' kan beleven. Nodig de leden uit om rustig op te staan, te luisteren naar de geluiden, te genieten van de stilte en rust en het ontwaken van de natuur. Snuif de frisse lucht eens op, voel aan het natte gras,... De tocht zelf hoeft helemaal niet zo lang te zijn. Bij het einde van de tocht, of bij de terugkeer, geef je je leden de kans om wat te praten over hun ervaringen.

Voor +16

Je begint de dauwtrip in groep. Om de twee à vijf minuten blijft iemand van de groep alleen achter. Hij of zij zoekt in de natuur een comfortabel plaatsje om het ontwaken van de natuur af te wachten. Als er deelnemers zijn die het echt niet zien zitten om alleen in de natuur achter te blijven, kunnen ze gerust met z'n tweeën op één plaats blijven.

Zorg ervoor dat je je tocht in een cirkel maakt. Als jij als begeleider de laatste deelnemer hebt achtergelaten en de zon op is, begin je weer met het ophalen van de deelnemers. Je begint bij de deelnemer die je als eerste hebt achtergelaten. Zo maak je de tocht terug tot je groep weer samen is.

● **Fakkeltocht**

Een fakkeltocht is vaak een unieke ervaring. Met een beetje licht op tocht gaan in de duisternis van het bos of de velden. Rustig aan, genieten van de stilte om je heen. Eventueel kan je tijdens de fakkeltocht enkele tussenstops voorzien. Hier kan je een tekst voorlezen, een lied zingen, een doe-opdracht voorzien,... Op die manier kan je extra diepgang in je fakkeltocht steken.

Je kan de deelnemers ook sommige stukjes alleen laten afleggen met een bepaalde vraag om over na te denken. Daarna verzamel je weer met de hele groep om enkele van de antwoorden met elkaar te delen.

In de meeste gemeentes moet je toestemming vragen voor een fakkeltocht. Let ook op de veiligheid (bos, zeer brandbare kledij,...). Zorg ervoor dat er steeds materiaal aanwezig is om de fakkels te blussen indien nodig.

Variant +16

Je kan de deelnemers ook individueel een nachtelijke tocht laten maken, waarbij vooraf uitgezette brandende kaarsjes de weg wijzen. Bij sommige kaarsjes zit iemand van de begeleiding en wordt stilgestaan bij een bepaald thema, krijgt de deelnemer een vraag mee, wordt er een tekstje voorgelezen,...

● **Kampvuurmomenten**

Het kampvuur is een bijzonder gebeuren... Meestal wordt het voorbehouden voor de laatste avond van een kamp. Het is een groepsgebeuren. Samen dicht bij elkaar rond het vuur, samen zingen, praten met en luisteren naar elkaar, samen lachen, genieten van het vuur... Samen rond het kampvuur zitten, kan ook een moment van bezinning zijn. Nadenken over de groep of over vragen van het leven bij het beluisteren van een tekst, een verhaal of een indringende getuigenis, mijmeren bij het zien van het spel van het vuur,...

Bedankingen van de kookploeg, stoppende leiding,... zijn passend bij het kampvuur. Het is ook een ideaal moment om een kampaandenken uit te delen.

Je kan van het aansteken van het kampvuur een bijzonder moment maken voor je groep. Als je dit doet als het voldoende donker is, kan dit een heel sterk moment zijn. Je kan het aansteken van het vuur laten samen gaan met het zingen van een lied of het voorlezen van een tekst over vuur of licht. In deel 2 van deze bundel vind je alvast enkele ideeën.

Waken bij het vuur

Leeftijd: vanaf 14 jaar

Aantal: onbeperkt

Materiaal: hout, vuur, toestemming voor kampvuur, schrijfgierief, een aantal teksten, een schrift, klei, papier, verf, penselen,...

Duur: 12 uur

Bij valavond wordt een klein vuurtje ontstoken. Het is de bedoeling het vuurtje 12 uur lang brandend te houden. Geen enkel houtvuur blijft zomaar 12 uur lang branden. Er moet op tijd en stond hout bijgevuld worden of het vuur dooft vanzelf. Vandaar 'waken bij het vuur'.

Op verschillende tijdstippen wordt een deelnemer gewekt om letterlijk te waken bij het vuur. Individueel krijgt iedereen een bepaalde tijd toegewezen om het vuur brandend te houden en te mijmeren bij wat gehoord of gezien wordt. Met z'n allen willen wij daarin een persoonlijke bijdrage leveren door onze stille ervaringen in het afsluitend moment in de morgen met elkaar te delen. Dit kan door aan elkaar ervaringen te vertellen: wat heb je gehoord of heb je aangevoeld of wat ging er in je om, waaraan dacht je, ...

BELANGRIJK: De opdracht kan enkel slagen als alle jongeren na het waken opnieuw gaan slapen!

Variant:

Als de groep te groot is, kan je ook enkele jongeren samen laten waken aan het vuur. Dan is het wel belangrijk hen er op te wijzen dat het waken een stiltemoment is. Het is niet de bedoeling om luidruchtig te zijn of uitbundig plezier te maken.

Opdrachten

Tijdens het waken aan het vuur(tje), moet de jongere die waakt een opdracht uitvoeren.

Deze opdrachten kunnen zijn:

- Een 'nachtboek' bijhouden: iedere jongere schrijft zijn/haar impressies tijdens het waken op in dit nachtelijke dagboek.
- Een creatieve knutselopdracht met klei: iedere jongere probeert zijn/haar gevoel van het moment te boetsen.
- Een gedicht maken: iedere jongere vult 1 zin aan van een gedicht dat begint met 'Stilte is als een wakend vuur'.
- Een creatieve tekenopdracht: iedere jongere tekent/verft een stilleven van het brandende vuur.
- Daarnaast kunnen ook teksten voorzien worden die men vrijblijvend kan lezen.

Tijdsindeling

Elk lid van de ledengroep heeft hierin een opdracht. Gedurende de nacht doet elk zijn of haar deel bij 'het waken bij het vuur'.

De uren van de nacht, de 12 uren, wordt gedeeld door het aantal aanwezige leden op weekend of kamp. Dit kan mogelijk gebeuren door lottrekking, dat maakt het ook spannend en het resultaat staat boven elke vorm van emotie.

Bijvoorbeeld: het vuur wordt ontstoken om 18u00, dit geeft 12 uur x 60 minuten = 720 minuten, deze tijd wordt gedeeld door de 15 aanwezige leden. Elk lid waakt gedurende 48 minuten. Zo wordt Jelle uitgeloot om te waken bij het vuur van 0u24 tot 01u12. Voor Jelle was er een ander lid van dienst en ook na hem weer. Na de opdracht kunnen de leden terug gaan slapen.

Begeleiding

Ook de leidingsgroep verdeelt de 12 uren onder elkaar, zij blijven voor hun toebedeelde tijd beschikbaar voor de leden. Het is belangrijk dat zij ook de stilte respecteren zodat de leden de opdracht zo ongestoord mogelijk kunnen beleven. De leiding van dienst wekt telkens het lid dat volgens de loting aan de beurt is.

Het slotmoment

De groep wordt gewekt om bijvoorbeeld 5u15. Het is belangrijk om de stilte te laten spreken, zodat zij verwonderd kunnen zijn om wat rondom hen gebeurt in de natuur, en ook om het nog altijd brandend vuur. Op dit moment kunnen de leden en de leiding hun verhaal en ervaringen delen met elkaar.

Wanneer de inbreng van de leden te beperkt zou zijn kan de leiding zelf aanvullen en reactie vragen.

Enkele voorbeelden van ervaringen:

- Die stilte was waarschijnlijk eerst vervelend en angstig, later werd je waarschijnlijk getroffen door de rust die er van uitgaat.
- De sterren, de wolken, de maan...bij klare hemel is dat heel treffend! Hebben jullie dat ook ervaren?
- De geluiden in de natuur, het geroep van de vogels en hun gezang bij het krieken van de dag wat riep dat bij jullie op?
- Wie zag het opkomen van de zon?
- Welk gevoel bracht het ruisen van de bomen met zich mee?
- De morgendauw, de kilte, de lucht die wij aanvoelen en die we inademen, hoe voelde dit?
- Op welke manier waren jullie getroffen door de warmte van het vuur en het licht in de nacht?
- Hebben jullie ook de verwondering ervaren voor de natuur, zijn stilte, zijn kracht?

Aandachtspunten

Rekening houdend met de leeftijd van de groep is het belangrijk om de leden vooraf goed op de hoogte te brengen van het verloop van de activiteit.

De leiding zorgt dat zij goede afspraken maakt vooraf met de eigenaar van het terrein of met de bevoegde diensten betreffende toelating,...

De leiding treft hoe dan ook de nodige voorzorgmaatregelen, bijvoorbeeld om het vuur te kunnen doven wanneer nodig.

Spel

Je kan ook allerlei spelvormen gebruiken om even in de diepte te werken op kamp. Bouw een gespreksnamiddag bijvoorbeeld op aan de hand van een levend ganzenbordspel, met verschillende vragen in plaats van opdrachten.

Je kan ook gebruik maken van inleefspelen. Hierbij vraag je aan de deelnemers om zich in een bepaalde situatie in te leven. Bijvoorbeeld: 'Stel je voor dat je morgen twee miljoen euro wint met de Lotto, hoe zou je leven er dan uitzien? Wat zou je voelen? Wat zou je doen?'

Maar je kan ook gebruik maken van een aantal informatieve spelen uit de KLJ-uitleendienst. Je vindt een overzicht van deze spelen op www.klj.be>Aanbod>Activiteiten en spelen>Informatieve spelen.

Bij inleefspelen is het belangrijk dat je na het spel tijd voorziet om met de groep even te reflecteren over wat ze zojuist beleefd hebben: Wat heb je allemaal meegemaakt? Wat voelde je? Was het eenvoudig? Kan je je indenken dat je zo elke dag zou leven?

In het aanbod van de KLJ-uitleendienst zijn er ook enkele informatieve spelen die je een methodiek aanreiken om samen met je leden stil te staan bij een aantal onderwerpen (bv. drugs, relaties, seksualiteit, geloven). Dergelijke spelen zijn zeker de moeite waard om eens uit te proberen op kamp. Zorg er wel voor dat je deze spelen als begeleider goed voorbereidt op voorhand. Informatieve spelen worden

meestal wel kant en klaar aangeboden, maar het is belangrijk dat jij even kijkt of alle opdrachten en vragen wel haalbaar zijn voor jouw groep. Bovendien kan het soms belangrijk zijn dat je als begeleider wat extra achtergrondinformatie opzoekt over sommige thema's.

» Dagthema's

Je kan elke dag een bepaald thema centraal stellen tijdens je kampperiode. Dit kunnen thema's zijn die volledig los staan van elkaar, of je kan werken met één overkoepelend thema waarvan je elke dag een ander aspect uitwerkt.

Je kan dit dagthema verwerken in je kampmomenten. Maar je kan bijvoorbeeld ook op een aantal plaatsen (bv. deuren van het toilet, vensters, eetzaal, slaapkamerdeuren) kleine teksten, spreuken of tekeningen ophangen rond het dagthema.

2.3 Methodieken

Vanuit het brainstormmoment en na de keuze van het soort kampmoment ga je op zoek naar passende methodieken om het kampmoment concreet vorm en inhoud te geven. Er zijn ontelbaar veel mogelijkheden. Je kan best niet voor elk kampmoment dezelfde methodiek gebruiken. Wissel af en wees creatief. Op die manier maak je een goede kans om de deelnemers keer op keer te boeien en te bereiken.

In wat volgt geven we enkele korte aanzetten rond methodieken die je kan gebruiken voor kampmomenten. De lijst is zeker niet volledig, maar zal je toch al een heel eind op weg helpen.

Bij dit alles hoort alvast één goede raad voor de begeleiding: doe niets waar je je zelf niet goed bij voelt of waar je geen zin in hebt. Het is namelijk heel belangrijk dat jij als begeleider achter een gebruikte methodiek staat en je erin kan vinden.

- **Affiches**

Zelf een affiche laten ontwerpen, affiches met inspirerende teksten of spreuken ophangen, een brainstormmoment op een affiche,...

- **Beleven**

Ga bijvoorbeeld een bos in en voel/ruik/zie de natuur. Laat de deelnemers hun indrukken noteren. Of speel een inleefspel waarbij de deelnemers kunnen ervaren wat het is om bijvoorbeeld arm te zijn, niet mee te tellen,...

- **Bibliodrama**

In het woord 'biblio-drama' verwijst 'biblio' naar de bijbel. 'Drama' betekent letterlijk handeling of gebeuren. Daarnaast doet het denken aan theater, treurspel en vormen van expressie. In het bibliodrama gaat het om het tot leven laten komen van een religieus verhaal. Het uitspelen van een verhaal gebeurt door inleving, uitbeelding, dialoog, rolverkenning, open-stoelgesprek, ontmoetingsspel,... Door het spelen van bijbelse rollen en situaties ontstaat er een wisselwerking tussen de bijbeltekst en de eigen levenservaring van de deelnemers.

Niet alle vormen van bibliodrama kan je zelf zonder een degelijke opleiding goed begeleiden. Daarom beperken we ons in deze bundel tot het open-stoelgesprek of de methodiek met de lege stoel.

Open-stoelgesprek/Methodiek met de lege stoel

Deze methodiek bestaat eruit dat je allemaal in een kring gaan zitten. Er wordt een bijbeltekst voorgelezen of verteld.

In het midden van de kring staat een lege stoel. De begeleider zegt: "Stel je voor dat X (een personage uit het verhaal) hier in het midden op deze stoel zit. Wat zou je hem/haar dan willen vragen/zeggen/voorleggen?"

Als er een vraag gesteld wordt of bedenking geuit wordt, vraagt de begeleider: "Wie zou er als X op deze vraag willen antwoorden/op deze bedenking willen reageren? Je mag van de stoel weglopen als het je te moeilijk wordt. Andere deelnemers mogen komen helpen om op moeilijke vragen te antwoorden."

Enkele voorbeelden:

- Bij Matteüs 19, 16-22: De rijke jongeman heeft Jezus' uitnodiging om al zijn bezit weg te geven zojuist afgewezen. Wat zou je hem willen vragen?
- Bij Johannes 2, 13-17: Jezus heeft zonet de kooplieden uit de tempel gejaagd. Wat zou je hem willen vragen?
- Bij Exodus 32: Mozes heeft zojuist het gouden kalf vernield dat door de Joden in de woestijn als afgod werd opgericht. Wat zou je hem willen vragen?
- Bij Lucas 15, 11-32: De oudste zoon heeft zijn broer zien vertrekken met de helft van de erfenis. Terwijl de jongste zoon al het geld erdoor joeg bleef de oudste zoon thuis bij zijn vader en werkte hij hard op het land. Wanneer de jongste broer met lege handen terug thuis komt, laat de vader het vetste kalf slachten voor een feest ter ere van de jongste broer. Wat zou je aan de oudste broer willen vragen?
- Bij Genesis 1, 1 – 2,4: God schiep de wereld en zag dat het goed was. Wat zou je aan God willen vragen na het beluisteren van dit verhaal?

Tips:

- Bereid deze methodiek goed voor! Kies een verhaal uit dat aansluit bij de leefwereld van de deelnemers en waar wat actie in zit (waar iets in gebeurt).
- Als je een geschikt verhaal gevonden hebt, is het goed het zelf een aantal keer goed te lezen. Volgende vragen kunnen je daarbij helpen: wat valt je op in de tekst? Waar val je over of wat stoort je? Welke vragen komen er naar boven? Wat roept het verhaal spontaan in je op als beeld of herinnering? Het kan ook zinvol zijn om ook de verhalen voor en na de gekozen tekst te lezen want die kunnen je helpen om de bijbelse context in te schatten. Eventueel kan je aan je proost of parochiepriester vragen om je wat meer te vertellen over het bijbelverhaal dat je uitgekozen hebt. Zij kunnen je zeker verder op weg zetten.
- Kijk welke personages je op de lege stoel kan laten plaatsnemen. Kies je voor één figuur, of laat je na verloop van tijd een andere figuur plaatsnemen op de stoel?
- Het kan zijn dat het gesprek moeilijk op gang komt. Dan is het handig als jij als begeleider zelf op voorhand al enkele interessante en uitdagende vragen voorbereid hebt. Je kan de deelnemers altijd aanmoedigen om vragen te stellen of antwoorden te bedenken. Verplicht echter niemand. Bibliodrama heeft maar een kans op slagen als niemand verplicht wordt tot het opnemen van een rol die hem/haar op dat moment niet ligt.
- Bibliodrama komt het best tot zijn recht in een groep waar er een gevoel van veiligheid en vertrouwen is. Dat maakt het makkelijker om dingen uit te wisselen met elkaar. Stel je op voorhand zeker even de vraag of je groep hier klaar voor is.

Bron: <http://www.bibliodrama.be> en K. Vanspringel, Bibliodrama in de klas, in Catechetische service oktober-november-december 2003, p. 6-18.

- **Boetseren**

Omdat niet iedereen even sterk is met woorden en omdat het belangrijk is om je ook op andere manieren uit te drukken dan alleen maar met woorden, wordt er vaak gewerkt met boetseren van klei, zoutdeeg, ...

Je kan bijvoorbeeld elke deelnemer met een stukje klei laten boetseren hoe hij/zij zich op dit moment voelt. Eventueel kan je degene die willen nadien laten vertellen welk gevoel bij hun 'kunstwerk' hoort.

Je kan ook samen met de groep een creatie maken. Zo kan je bijvoorbeeld een mannetje boetseren door eerst iedereen een hoofd te laten boetseren (met ogen, oren, neus, mond,...). Daarna geef je het hoofd door aan je rechterbuur. Deze boetseert een romp bij. Vervolgens geeft iedereen het hoofd met de romp door aan de rechterbuur. Deze boetseert er een rechterarm bij. Enzovoort. Op deze manier maak je met de groep heuse kunstwerkjes. Je zal aan het einde van de activiteit merken dat alle mannetjes er anders uitzien.

- **Cadeautjes uitdelen**

Voorzie een heleboel symbolen en voorwerpen. Daaruit laat je de deelnemers iets kiezen dat ze graag aan een ander zouden geven. Laat hen ook vertellen waarom.

- **Collage**

Je kan de deelnemers rond een bepaald verhaal of thema een collage laten maken. Dit kan met woorden, met beelden,...

Kies bijvoorbeeld één zin uit een verhaal en schrijf deze in het midden op een blad (minimum A3-formaat). Laat de deelnemers er nu een nieuw verhaal bij maken of laat ze er een kunstwerk van maken met allerlei dingen die ze zelf bedenken: zelf-gemaakte zinnen, kleuren, lijnen, pijlen, tekeningen, knipsels, foto's,...

- **Dobbelsteen**

Knutsel een grote dobbelsteen uit stevig karton of gebruik een grote speldobbelsteen. Op elke zijde van de dobbelsteen komt een gebedje of een bezinningstekst te staan. Je kan zo bijvoorbeeld een dobbelsteen maken met tafelmomenten en eentje met dagopeningen. Voor elke maaltijd of aan het begin van de dag mag dan iemand met de dobbelsteen gooien. Het gebed of de bezinning die 'gegooid' wordt, wordt gebeden of voorgelezen.

- **Etiketten**

Etiketten kan je gebruiken om korte boodschapjes op elkaar te kleven, bijvoorbeeld etiketten met lieve woordjes.

- **Film**

Samen een film of een stukje van een film bekijken en daar een gesprek rond voeren. Dit moet je op voorhand wel goed voorbereiden. Zorg dat je als begeleider zelf de film minstens één keer goed bekeken hebt en stel enkele verwerkingsvragen op.

Je vindt filmmateriaal in een videotheek, in de meeste plaatselijke bibliotheken,... Als je rond een bepaald thema wil werken (armoede, Noord-Zuid,...) kan je ook altijd contact opnemen met Broederlijk Delen, Welzijnszorg, Ieder voor Allen of een catechetische uitleendienst. Zij kunnen je zeker aan het nodige beeldmateriaal helpen.

● Foto's of prenten

Foto's en prenten kunnen helpen om dingen concreet te maken of om je dingen voor te stellen. Je kan bijvoorbeeld een verhaal vertellen aan de hand van foto's of prenten (zeker aan te raden bij -9 en -12).

Je kan ook een heel aantal foto's en prenten voorzien rond een bepaald thema en de deelnemers er eentje laten kiezen die hen het meest aanspreekt. Daarna krijgen de deelnemers de kans om te vertellen waarom ze deze gekozen hebben of wat deze bij hen oproept.

● Getuigenis

Je kan zelf spreken over een sterke of diepe ervaring in jouw leven (= getuigenis) of iemand uitnodigen om een getuigenis te brengen, bijvoorbeeld je volwassen begeleider, iemand die op inleefreis geweest is, een ex-drugsverslaafde, een oma of opa,...

● Groepsgesprek

Je kiest een thema of een onderwerp uit voor het gesprek. Je kan bijvoorbeeld ook een groepsgesprek houden nadat je een tekst gelezen hebt, een liedje beluisterd hebt, een film gezien hebt, een getuigenis beluisterd hebt,... De gespreksleider moet een groepsgesprek wel voorbereiden. Zorg ervoor dat je op zijn minst enkele vragen hebt om mee te starten.

We geven je hier nog enkele begeleidingstips bij een groepsgesprek:

- Geef iedereen de tijd om na te denken over de opdracht of het onderwerp. Dit kan het beste alleen of per twee gebeuren.
- Het is belangrijk dat iedereen zich 'veilig' voelt. Verplicht niemand om hardop te zeggen wat hij of zij opschreef naar aanleiding van je opdracht.
- Toom de luidste roepers wat in en nodig de stillere uit om ook eens te spreken. Forceer echter niemand.
- Iemand van de leiding kan best aangeduid worden als gespreksleider. Kies die persoon uit die er zin in heeft om het te doen en geef deze persoon ook wat voorbereidingstijd.

● Muziek

Je kan werken met muziek in het algemeen in twee grote categorieën onderverdelen.

Een eerste categorie is muziek als sfeerschepper. Je gebruikt de muziek alleen om een bepaalde sfeer te creëren. Je doet niets met de tekst van het lied. Dit kan je bijvoorbeeld doen bij het begin van een kampmoment om tot rust te komen.

Daarnaast kan je muziek gebruiken om bepaalde thema's ter sprake te brengen: liederen die je samen kan (mee)zingen of luisterliederen. Als je met luisterliederen werkt, is het aan te raden om de tekst (en de vertaling) aan de deelnemers te bezorgen. Op die manier is het voor hen veel gemakkelijker om niet alleen naar de muziek maar ook naar de tekst te luisteren.

Probeer actueel te zijn wat betreft luisterliederen. Om die reden hebben we in deze bundel geen overzicht van luisterliederen opgenomen.

- **Powerpointpresentatie**

Je kan je kampmoment in een powerpointpresentatie gieten. Op die manier kan iedereen gemakkelijk mee volgen op de projectie. Je kan een powerpointpresentatie ook gebruiken om beeldmateriaal als achtergrond bij een tekst of een verhaal te projecteren.

- **Schrijfgesprek**

Bepaal een thema of een onderwerp voor je schrijfgesprek. Je kan ook zelf een aantal vragen stellen, waaruit de deelnemers aan het schrijfgesprek kunnen kiezen om hun schrijfgesprek mee te beginnen.

Je kan de deelnemers per twee een schrijfgesprek laten voeren gedurende een tiental minuten. Daarna kan je in groep uitwisselen over het schrijfgesprek. Hoe is het verlopen? Zijn er ideeën naar boven gekomen die je met anderen wil delen?

Je kan ook iedereen met iedereen laten schrijven. Je laat de deelnemers een vraag noteren die ze aan iemand bezorgen. Deze beantwoordt de vraag en bezorgt de brief terug. Op die manier zal al snel iedereen aan het schrijven zijn.

Of je verzamelt enkele vragen en noteert deze op grote papieren. Leg of hang deze papieren op verschillende plaatsen in het lokaal. Je laat de deelnemers rondlopen en hun commentaar noteren bij de vraag. De deelnemers kunnen natuurlijk ook de reacties van anderen lezen en hierop reageren.

Deze methodiek komt het best tot zijn recht bij de -16 en de +16.

- **Spelbord**

Voor een gespreksavond of -namiddag kan je gebruik maken van een spelbord. Je voorziet vakjes in verschillende kleuren op het spelbord. Overeenkomstig met de kleuren op het spelbord maak je kaartjes met vragenreeksen (bijvoorbeeld een reeks over geloof, een reeks over relaties en een reeks over gevoelens) en eventueel een reeks doe-activiteiten. De speler die aan de beurt is, antwoordt op de vraag of voert de opdracht uit. Nadien mogen de anderen eventueel vragen stellen.

- **Spreuken**

Zoek enkele spreuken rond een bepaald thema en hang deze overal op je kampplaats uit. Of gebruik ze als vertrekpunt voor een gesprek.

- **Stellingenspel**

Een stellingenspel is een methodiek om een groepsgesprek te houden. Het is de bedoeling om de deelnemers te stimuleren om een mening te vormen over een bepaald onderwerp.

Als begeleider bereid je een aantal stellingen voor rond een bepaald thema of onderwerp. De deelnemers kunnen kiezen of ze het eens zijn of niet eens zijn met een stelling. Eventueel kan je nog een derde piste voorzien voor degene die het niet goed weten. Het is het gemakkelijkst als je de deelnemers letterlijk een plaats t.o.v. de stelling laat innemen in het lokaal, bijvoorbeeld links is oneens, rechts is eens en in het midden is het twijfelen.

Als begeleider kan jij aan een deelnemer vragen waarom hij/zij het (on)eens is met die bewuste stelling. Probeer de deelnemers zo veel mogelijk te stimuleren om hun mening te verwoorden.

Enkele tips:

- Zorg voor duidelijke stellingen. De beste stellingen om mee te werken zijn vaak erg zwart-wit.
- Maan de deelnemers aan om naar elkaar te luisteren.
- Durf soms tegengestelde opinies met elkaar te confronteren om zo wat meer discussie of reactie uit te lokken.

● Symbolen

Een symbool kan een woord zijn, een voorwerp, een gebaar,... Het is vaak heel klein en verwijst naar iets dieper, iets meer. Het draagt een andere betekenis in zich en kan helpen om hierover dieper na te denken.

Het is altijd leuk om de deelnemers kleine symbooltjes onder de vorm van cadeautjes te schenken. Je kan deze symbooltjes uitdelen tijdens of na een kampmoment, je kan ze op de borden in de eetzaal leggen, je kan het op ieders hoofdkussen leggen,... Mensen zijn altijd blij met die kleine cadeautjes. Je moet er niet ongelooflijk goed voor kunnen knutselen. Je kan vaak al heel veel doen met gewone en kleine dingen. Het belangrijkste is dat het netjes en mooi afgewerkt is.

We geven je enkele voorbeeldjes:

- Een klein doosje met iets in (een stukje tekst, een symbool uit de viering,...).
- Een takje met een gedicht of een tekstje aan.
- Een pit/boon als herinnering.
- Een speelkaart met op de achterkant iets als 'We kunnen jou niet missen in ons spel'.
- Een kaartje met een choco-tof op en de tekst 'Jij bent choco-tof'.
- Een groepsfoto met een gedicht of een tekst aan de achterkant.
- ...

Het is wel belangrijk dat je bij het geven van symbolen een korte duiding vertelt. De betekenis die een symbool in zich draagt, zal immers niet altijd voor iedereen even duidelijk zijn.

Hieronder geven we je alvast enkele ideeën voor symbolen. Dit lijstje is alles behalve volledig. Maar we hopen je op deze manier alvast een stukje op weg te helpen.

- Bijbel: al dan niet geopend, met een kaars erbij.
- Bloem: elke aanwezige krijgt een papieren bloempje, in het midden staat een schaal met water. Iedereen schrijft een woord of een zin in het hart van de bloem. Daarna wordt de bloem dichtgevouwen en op het water gelegd. Langzaam zullen de bloemblaadjes zich openen en wordt de tekst zichtbaar.
- Boom, zelf te knutselen: met kippengaas wordt een cilinder gevlochten. Rond de cilinder wordt bruin geperfd papier gedaan, dit vormt de stam. In de stam stop je echte takken, zodat de boom vorm krijgt. Aan de takken kan je allerlei dingen ophangen: foto's, beeldjes, symbolen, papiertjes,...
- Bril: door welke bril kijk jij naar het leven? Of kijk eens door een andere bril (bv. iemand uit het Zuiden, een vluchteling,...),...

- Doek: met een doek of een oud laken kan je veel dingen doen. Je kan er een slogan op schilderen, je kan er een tafereel op schilderen als achtergrond, je kan er iedereen een voet- of handafdruk op laten zetten, of zijn/haar naam,...
- Doos: als 'bouwstenen' voor een muur, een constructie, of om dingen in te stoppen die je nog eens boven kan halen op een later moment, of om dingen in de stoppen en dan te begraven,...
- Fles: flessen met een papier in of een boodschap aan, bepaalde ideeën of voornemens op papiertjes in de fles stoppen en de fles dicht maken (achter liggend idee: de voornemens of ideeën moeten nog wat rijpen, net zoals goede wijn),...
- Hand: handafdruk, iemand een hand reiken, handen uit de mouwen steken, handen zijn zeer verschillende: kijk naar of voel maar eens aan de handen van iedereen in de groep,...
- Ijsblok: ijsblokjes smelten en vormen zo iets nieuws, stukjes tekst in een ijsblok,...
- Kaars: het ontsteken van een kaars of vele kaarsjes, licht doorgeven, licht doven,...
- Klok en andere symbolen voor tijd: bijvoorbeeld wekker, zandloper,...
- Knuffelbeer: roep een knuffelbeer uit tot kampknuffel. Geef deze een vaste plaats op kamp. Deze kampknuffel kan in een avondsluiting gebruikt worden om de deelnemers te laten vertellen wat hun bezig houdt, of als uitlaatklep als iemand zich droef of net heel blij voelt.
- Koord/touw: verbondenheid, verschillende stukjes touw die makkelijk breken vlechten tot één sterk touw, iedereen 's morgens met een stukje touw een armbandje geven om aan te doen en hen dit de hele dag laten dragen. 's Avonds worden de armbandjes uitgedaan en aan elkaar geknoopt. Er wordt een tekstje voorgelezen over vriendschap of verbondenheid. Daarna knip je de touwtjes door tussen de knopen. Op die manier heeft iedereen een nieuw armbandje om zich verbonden te voelen met de anderen,...
- Kruis: kan met allerlei materialen gemaakt worden.
- Landkaart: de weg vinden, een uitgestippelde tocht, werken rond een bepaald land,...
- Maskers: als je werkt rond 'jezelf zijn', maskers dragen,...
- Puzzel: een puzzel maken: bijvoorbeeld door een affiche of een tekst in stukjes te knippen, puzzelstukjes van een vooraf gemaakte puzzel uitdelen aan de leden waarbij elk stukje belangrijk is om de puzzel te kunnen maken,...
- Regenboog: verbondenheid, verschillende kleuren,...
- Rugzak of koffer: op weg zijn/gaan, iets in je rugzak stoppen, iets wat je belangrijk vindt, meenemen verder op je weg, voor iedereen een koffer of rugzakje knutselen waar ze leuke, persoonlijke boodschappen van anderen in kunnen verzamelen,...

- Speelkaart: je hebt elke kaart in een kaartspel nodig om te kunnen spelen, de verschillende kleuren van het kaartspel, de joker in het kaartspel,...
- Spiegel: als je werkt rond het thema 'wie ben ik' of 'jezelf zijn'.
- Steen: stapelen om iets te bouwen, witte keien waar je iets op kan schrijven, 'ik heb een steen verlegd in een rivier op aarde', de soepsteen (teksten zie verder in deze bundel),...
- Ster: je kan lichtgevende sterretjes kopen in de winkel of zelf met aluminiumfolie of lichtgevende verf sterren knutselen op een zwarte doek,...
- Vlag: de vlag van je afdeling.
- Voet: voetafdrukken, op tocht/weg gaan, je voetafdruk hier op aarde,...
- Vuur: vuur geeft warmte, gezelligheid, maar vuur kan ook dingen verwoesten, vuur kan dingen verbranden zodat ze er niet meer zijn: bijvoorbeeld bij een boetemoment iedereen een persoonlijke schuldbelijdenis op een papiertje laten schrijven dat daarna verbrand wordt in een vuurvaste schaal,...
- Water: dingen proper maken, nodig om te leven, dingen verwoesten (overstroming), de kracht van water,...
- Waterkers: iedereen krijgt enkele waterkerszaadjes, enkele watjes of een bekertje met water. Met de hele groep wordt dan waterkers gezaaid op een bed van watten. De bedoeling is dat de waterkers de hele kamperperiode overleefd. Zo kunnen er voor elke dag verantwoordelijken worden aangeduid om voor de waterkers te zorgen. Het groeien van de waterkers symboliseert het groepsgevoel.
- Wereldbol: als je werkt rond Noord-Zuid, aandacht voor het milieu,...
- Zakje met zout of kruiden: er valt altijd zoveel te kruiden, smaak geven aan dingen, dingen pittig maken, of sommige zaken moet je met een korreltje zout nemen,...

● **Stille ruimte**

Het is niet verwonderlijk dat men juist op kamp de behoefte en de drang krijgt zich even terug te trekken. Een kamp lang zalig samen slapen, eten, samen brullen, tieren, spelen, springen. Een kamp lang geen eigen kamer, geen uithuilmoment, niet de personen die je normaal rond je hebt, niet je mama's lekkere keuken. Voor velen is het toilet de enige plaats waar je je even kan terugtrekken, maar net als je goed geïnstalleerd bent, moet je alweer "Bezet!" roepen.

Een stille ruimte of een stille tent op kamp is geen overbodige luxe. Wie het kwaad krijgt, vindt er troost, een brandende kaars, een schouder om op te leunen of pen en papier. Wie moe is, vindt wat rust,...

De stille ruimte is ook een plaats die je kan gebruiken voor je dagopeningen, avondsluitingen, bezinningen, vieringen, stille momenten,...

Een mooie, rustgevende en warme aankleding van deze ruimte is een must. Zorg voor enkele kussens, een tapijt, kaarsen (maar let op voor brandgevaar), wat zachte muziek,... Voorzie leesmateriaal (beziningsboekjes, bijbels,...) en schrijfmateriaal (om gewoon even iets van je af te schrijven of om een schrijfsprek te

houden,...). Je kan bijvoorbeeld ook een 'baalhoekje' inrichten, voorzien van een rol WC-papier waarop men alle dingen mag schrijven die men letterlijk wil doorspoelen. Of wat dacht je van een kampboek waarin alles mag geschreven worden wat men graag kwijt wil?

Eventueel kan je in de stille ruimte (of in de buurt daarvan) ook een postbussysteem voorzien. Op die manier kunnen er briefjes geschreven worden naar elkaar en creëer je een heus binnenpost'-systeem op kamp. Je kan postbusjes maken voor al de deelnemers afzonderlijk: bijvoorbeeld één enveloppe voorzien voor elke deelnemer en die met wasknijpers aan een wasdraad hangen. Of je kan één grote postbus maken voor een bepaalde (leef)groep, als de briefjes dan aan de buitenkant van een naam voorzien worden, kan de post aan de juiste persoon bedeed worden.

● Teken en schilderen

Laat de deelnemers een tekening maken bij een bepaalde tekst of verhaal. Of laat hen schilderen hoe ze zich voelen (bij een bepaalde tekst, bij een bepaald onderwerp,...). Eventueel kan je de individuele werkjes laten terugkoppelen naar de groep. Maar dat is zeker niet altijd nodig.

● Teksten

Eén van de meest gebruikte elementen bij kampmomenten zijn ongetwijfeld teksten. Denk maar aan verhalen, gedichten, citaten, gebeden,...

Teksten vind je zowat overal rondom je. Je vindt ze in elke Idee, in bezinningsboekjes of gebedenboekjes, in de bijbel, op het internet...

Als je weinig tijd hebt om echt in boeken of op het internet te gaan zoeken, vind je verder in deze bundel alvast enkele teksten waarmee je aan de slag kan gaan. Maar natuurlijk kan je ook altijd zelf iets schrijven of samen met je leden iets schrijven. Misschien zitten er in je bestuursploeg of in je ledengroep wel kleine literaire talenten.

Tip: leg zelf een map aan met teksten of voorzie een afzonderlijke map op je computer om bruikbare teksten in op te slaan. Op die manier leg je heel snel een eigen bibliotheekje aan.

Verhalen of teksten kan je voorlezen, vertellen, uitbeelden, in dialoogvorm gieten en opvoeren,...

Bijbelteksten

In een gebedsviering of een eucharistieviering ga je sowieso gebruik maken van bijbelteksten. Maar waarom gebruik je ook niet eens een bijbeltekst of een verhaal uit de bijbel voor een ander kampmoment? Je kan ofwel teksten gebruiken uit het Oude Testament (of Eerste Testament) ofwel teksten uit het Nieuwe Testament (of Tweede Testament). Bijbelteksten zijn niet altijd gemakkelijk. Soms moet je de dieperliggende boodschap tussen de regels gaan zoeken of achter de woorden die er staan. Je kan je hierbij zeker laten helpen door jullie proost of door de pastoor van jullie parochie. Soms kan het al een hele hulp zijn als je een bepaalde tekst voorleest uit een kinder- of jeugdbijbel. Verder in deze bundel vind je ook een aantal hertaalde bijbelteksten of verhalen die gebaseerd zijn op teksten uit de bijbel.

Als je verder aan de slag wil gaan met bijbelteksten kan je misschien eens bibliodrama als methodiek gebruiken. Dit werd al eerder in deze bundel besproken.

- **Tocht/Wandeling**

Een fakkeltocht, een dauwtrip, een lichttocht, een postentocht waarbij elke post iets bezinnend aanreikt zoals een tekst, een lied, iets knutselen, een gebed,...

- **Uitbeelden/sketch/toneel**

Zelf iets laten uitbeelden, in scène zetten, bijvoorbeeld via een rollenspel.

Een tekst of een verhaal uitbeelden of als toneel brengen voor de deelnemers (i.p.v. een tekst voor te lezen).

Een sketch om een thema aan te brengen.

- **Vertrouwensspelen**

Vertrouwensspelen zijn spelen waarbij het vertrouwen in elkaar centraal staat.

Daardoor leren de deelnemers elkaar vertrouwen en/of kunnen zij ervaren wat vertrouwen is en hoe het voelt om vertrouwen te hebben. Bij groepsgerichte thema's kan dit een zeer bruikbare methode zijn. Vertrouwensspelen maken meestal heel wat los en zullen de deelnemers dichter bij elkaar brengen. Het zijn bovendien spelen die je eenvoudig en zonder extra materiaal

kan doen. Verder in deze bundel vind je een aantal vertrouwensspelen.

De sfeer is heel belangrijk bij vertrouwensspelen. Bij alle spelen is het belangrijk dat de spelleider het spel goed uitlegt en zorgt voor een vertrouwelijke sfeer. De spelers moeten geconcentreerd zijn. Het gaat om spelen die voor de meeste spelers toch wel een beetje angstaanjagend kunnen zijn en ook niet geheel ongevaarlijk zijn. De begeleider en de groep moeten de spelers vertrouwen geven en dat kan niet in een lacherige sfeer waar ieder gewoon doet waar hij/zij op dat moment zin in heeft.

Vertrouwen is ook iets dat je geleidelijk aan opbouwt. Daarom doe je vertrouwensspelen best in volgorde van moeilijkheid: eerst de spelletjes die niet veel vertrouwen vragen en daarna de spelletjes waar je echt op elkaar moet kunnen rekenen.

2.4 Enkele vuistregels

» Sfeer

Een goede en aangepaste sfeer is heel belangrijk bij kampmomenten. Zoek daarom eerst en vooral naar een goede plaats. Maak voor je kampmomenten eventueel gebruik van de stille ruimte. Een mooi plekje in de natuur behoort natuurlijk ook tot de mogelijkheden. Zorg ervoor dat de ruimte of de omgeving gezellig is met wat kussens, vlaggen, doeken, verduistering, kaarsen,... Daarnaast is het ook belangrijk dat alle deelnemers een comfortabel plekje kunnen vinden. Dit betekent onder andere dat ze alles goed moeten kunnen horen en zien.

Aan het begin van een kampmoment is het belangrijk dat je de deelnemers even de kans geeft om tot rust te komen. Zeker na een drukke dag of een heel actieve bezigheid is het niet voor iedereen even gemakkelijk om zomaar eventjes stil te vallen. Dit kan je vergemakkelijken door de inkleding van de ruimte, door zachte (instrumentale) achtergrondmuziek, door stilte te vragen bij het binnenkomen,... Neem hiervoor altijd eventjes de tijd maar laat dit ook niet nodeloos lang duren.

Voor heel wat kampmomenten is het handig als je een kring vormt. Iedereen is gelijk in een kring, er is niemand echt belangrijk en iedereen hoort erbij, maakt deel uit van de kring. Het geeft je een gevoel van verbondenheid. Bovendien kan je op die manier alles zien wat er in de kring gebeurt.

Zorg dat je het nodige materiaal voor handen hebt. Op deze manier verloopt je moment rustig.

Zorg voor een goede muziekinstallatie. Voor een groep van twintig volstaat een draagbare CD-speler, voor een groep van honderd heb je een installatie nodig die voldoende ver reikt. Iedereen moet immers de muziek én de tekst kunnen verstaan.

» Taal

Voor een geslaagd kampmoment is het heel belangrijk dat je taal aangepast is aan de groep (leeftijd, niveau,...). Als gouden regel geldt hier dat je best zo veel mogelijk eenvoudige, gewone taal gebruikt. Sommige teksten die je in bezinnings- of gebedenbundels vindt, zal je misschien wat moeten 'hertalen'. Om de sfeer niet te breken is het ook belangrijk dat je hedendaagse teksten en liedjes gebruikt in je kampmoment. Een lied of een tekst van bijvoorbeeld twintig jaar geleden kan een heel mooie boodschap hebben, maar zal in de meeste groepen de sfeer van de viering breken omdat dit als oubollig of lachwekkend overkomt.

Als je dingen moet voorlezen of voorgaat in de viering, zorg je best voor een normale intonatie. Spreek zo natuurlijk mogelijk. Natuurlijk moet je er wel voor zorgen dat je luid en duidelijk spreekt zodat iedereen je goed kan verstaan. Als de groep te groot is, gebruik je best een micro. Iedereen moet je namelijk goed kunnen verstaan.

Let ook op je lichaamstaal. Als je bijvoorbeeld rechtop staat, doe dat dan rustig en beweeg je handen en voeten zo weinig mogelijk. Probeer op die manier ook door je houding wat rust uit te stralen en over te brengen op de deelnemers.

Let er bij het samenstellen van kampmomenten op dat je niet al je aandacht alleen maar richt op woorden. Symbolen, aankleding, stilte en rust,... zijn minstens even belangrijke elementen om te komen tot een geslaagd kampmoment.

» Ken je groep

Zowel bij het kiezen van een thema of een onderwerp als bij de uitwerking ervan is het belangrijk dat je steeds goed de groep voor ogen houdt voor wie het kampmoment bedoeld is. We geven je alvast enkele richtvragen mee die je best beantwoordt voor je aan de concrete uitwerking begint. Op die manier kan je je kampmoment zo goed mogelijk afstemmen op de groep.

● Voor wie of voor welke leeftijdsgroep is het kampmoment bestemd?

Een kampmoment kan bijvoorbeeld enkel voor de -12 zijn, of voor de hele groep of enkel voor de bestuursgroep,... Elke groep zal een eigen aanpak en eigen accent vragen. Wat je voor een bestuursploeg maakt, kan je niet zomaar gebruiken voor de -12 of -9 en omgekeerd.

Probeer zo veel mogelijk in te spelen op de beginsituatie van je groep. Een -12 groep is met heel andere dingen bezig dan een -16 of een +16 groep. Als je zelf niet zo goed thuis bent in de verschillende leefwerelden kan je je altijd laten inspireren door te surfen naar www.klj.be>Over de leden.

We geven je alvast enkele tips:

- *-9/-12: vrienden, pesten, samen spelen, erbij horen,...*

Het is belangrijk om met -9/-12'ers de dingen die ze goed doen te bevestigen en hen te laten stil staan bij wat ze verkeerd doen. Doe dit echter niet door allerlei abstracte termen te gebruiken maar vertel hen een verhaaltje (eventueel zelfs met leuke afbeeldingen bij). In de literatuurlijst, verder in deze bundel, vind je alvast enkele suggesties.

Let er bij het uitwerken van je kampmoment ook op dat lang niet alle -9/-12'ers zomaar vlot kunnen lezen en schrijven. Verplicht dus zeker geen kinderen om iets luidop voor te lezen. Soms kan je hen iets laten schrijven (bijvoorbeeld op flappen) maar zorg ervoor dat ze niet veel moeten schrijven en dat er altijd iemand van de leiding in de buurt is om even hulp aan te vragen.

Bij de meeste -9/-12'ers lukt het ook nog goed om samen een liedje te zingen. Ze kennen van op school vaak een heleboel liedjes die geschikt zijn voor kampmomenten. Misschien wel eens het overwegen waard om hier af en toe gebruik van te maken.

- *16: identiteit (op zoek naar zichzelf), lichaam, vrienden (deel uitmaken van een groep of 'kuddegedrag?'), anders zijn, experimenteren, respect voor elkaar, (onkritisch) consumeren, verliefdheid, seksualiteit, pesten,...*

Je -16'ers hebben over het algemeen weinig zelfvertrouwen en hebben veel positieve bevestiging nodig. (Het is goed zoals het is, jij bent goed zoals je bent.) Maar je mag hen vast en zeker ook aan het denken zetten over dingen die niet kunnen of waar jij het niet mee eens bent.

Uit zichzelf gaan –16'ers niet staan te springen om iets te doen, zeker niet als de groep toekijkt. Ze zijn bang om zichzelf belachelijk te maken vaak omdat ze erg onzeker zijn over zichzelf.

Bovendien is zomaar enthousiast meedoen met een activiteit voor deze leeftijdsgroep niet echt cool. Daarom is het belangrijk om, zeker bij kampmomenten, je –16'ers aan te spreken, hen te motiveren en uit te dagen. Wanneer je bijvoorbeeld zomaar een tekstje of verhaaltje voorleest, zal je op weinig enthousiasme moeten rekenen.

Voor –16'ers is muziek heel belangrijk. Dit is dus zeker een element waarvan je kan gebruik maken tijdens kampmomenten. Verwacht echter niet dat zij zelf zullen zingen. Bovendien is het moeilijk om het perfecte lied voor je –16 groep te vinden. De ene muziekstijl zal al meer aanspreken dan de andere. –16'ers luisteren ook vaak naar muziek voor de sfeer en niet zo zeer voor de tekst. Als je een lied laat beluisteren omdat de tekst belangrijk is, moet je zeker de tekst (en de vertaling) er bij geven.

Tot slot nog een woordje over verliefdheid en seksualiteit. Dit is een thema dat heel erg leeft bij –16'ers. Daarom is het zeker bruikbaar als thema voor kampmomenten. Wanneer je echter een gesprek wil voeren over dit thema of een informatief spel wil spelen als bezinnende activiteit, neem je best jongens en meisjes apart. Anders zal er vaak alleen maar gegiecheld worden en zal iedereen zich schamen om iets te zeggen. In deel 2 van deze bundel vind je alvast enkele informatieve spelen die zeker bruikbaar zijn bij je –16.

- *+16/+20: keuzes maken, identiteit (iemand zijn), waarden en normen, (h)echte vriendschap, vrijheid, verantwoordelijkheid, relaties, liefde,...*

Bij de meeste +16/+20'ers zijn de ergste stormen van de puberteit gaan liggen. De tijd is aangebroken om voor jezelf te ontdekken wat je belangrijk vindt in het leven. Door in discussie te treden met anderen en gesprekken aan te gaan over allerlei thema's vormen je +16/+20'ers beetje bij beetje hun eigen visie. Groepsgesprekken zijn dus zeker methodieken die deze leeftijdsgroep aanspreken. Let er wel voor op dat niet al je kampmomenten groepsgesprekken zijn.

+16/+20'ers zijn op zoek naar waarden en normen om hun leven mee in te vullen en kleur te geven. Ze gaan hiervoor te rade bij hun leeftijdsgenoten en bij hun (bege)leiding. Dit betekent echter niet dat je al je kampmomenten voor de +16/+20 een moraliserende toon moet of mag geven.

Met je +16/+20 kan je vast en zeker fantastische kampmomenten beleven als je de moeite doet om aan te sluiten bij thema's die in de groep leven en hen kan motiveren en prikkelen door hen met allerhande methodieken uit te dagen om even stil te vallen en na te denken.

Naast de leeftijdsverschillen zijn er natuurlijk nog heel wat andere verschillen waar je best rekening mee houdt bij het voorbereiden van een kampmoment voor een bepaalde groep. Sommige groepen hebben bijvoorbeeld absoluut een doe-moment nodig terwijl andere groepen liever passief het kampmoment meemaken. Het is onmogelijk om een volledig overzicht te geven van alle factoren

waarmee je rekening moet houden om de beginsituatie van je groep te kennen. We zijn er van overtuigd dat je binnen je KLJ-afdeling een vrij goed beeld hebt van wie je leden zijn en waar hun interesses en mogelijkheden liggen.

- **Wat is het aantal deelnemers?**

Een groeps gesprek met 15 personen is bijvoorbeeld iets heel anders dan een groeps gesprek met 40 personen. Misschien moet je in het laatste geval kiezen voor een andere werkvorm of je groep in kleine groepen opsplitsen.

- **Is het een gemotiveerde groep of hebben zij ervaring met het meemaken van kampmomenten?**

Als je een groep hebt die gewoon is om regelmatig even stil te vallen op kamp en zich te bezinnen, kan je heel anders te werk gaan dan bij een groep die zelden of nooit even stil valt. Bij de eerste groep zal je veel dieper kunnen gaan en meer van de groep kunnen en mogen verwachten dan bij de tweede groep.

» **Actief of passief?**

Je kan kampmomenten actief of passief maken voor de deelnemers.

Bij een passief kampmoment heb je iemand die het kampmoment (bege)leidt of voorgaat. De deelnemers doen niet actief mee aan het kampmoment, zij ondergaan als het ware het hele gebeuren. Ze worden uitgenodigd om rustig te gaan zitten, te luisteren en de aangereikte ideeën in zich op te nemen.

Een (inter)actief kampmoment wordt ook (be)geleid door iemand maar de deelnemers krijgen de kans om zelf aan het woord te komen of om op één of andere manier hun inbreng te doen. Dit kan op verschillende manieren gebeuren:

1. Zelf een tekstje lezen.
2. Antwoorden op vragen die de begeleider stelt.
3. Een groeps gesprek.
4. Een flappengesprek.
5. Een inleefspel.
6. Een tekening maken.
7. Iets knutselen (boetseren, verven, collage, ...).
8. Samen zingen.
9. Stellingenspel.
10. Vormen van bibliodrama (je inleven in bijbelverhalen).
11. Schrijven/schrijfgesprek.
12. ...

Hoewel voor beide opties pro's en contra's zijn, gaat onze voorkeur toch uit naar een actief kampmoment. Het is belangrijk de deelnemers zo veel mogelijk te betrekken bij het kampmoment. Voor sommige kampmomenten kan je de leden zelf ook betrekken bij de voorbereiding en uitwerking ervan. Je zal merken dat je schitterende kampmomenten kan bekomen wanneer je de leden vanaf de voorbereiding

bij 'hun' moment betreft en wanneer ze tijdens het kampmoment zelf actief mogen meedoen. Uiteraard moet je bij dit alles rekening houden met de leeftijd van je deelnemers, de samenstelling van de groep, het moment,... In sommige groepen zal je (inter)actiever kunnen werken als in andere.

» Tijdsbesteding

Hou bij het voorbereiden van een kampmoment rekening met de duur van je moment. Een kampmoment van een halfuur kan je heel anders opbouwen dan een kampmoment van bijvoorbeeld een kwartier. Zorg ervoor dat je je kampmomenten niet overlaadt. Anders zal de rust en de sfeer in je kampmoment ver zoek zijn.

Het moment van de dag waarop je kampmoment gepland is, is ook belangrijk. Een kampmoment na een heel drukke en actieve activiteit is bijvoorbeeld anders dan na een rustige knutselnamiddag. Een tafelmoment voor het middageten na een zware voormiddag waardoor iedereen reuzehonger heeft, hou je bijvoorbeeld best zo kort mogelijk.

» Op zoek naar bruikbaar materiaal?

Je proost, volwassen begeleider of parochiepastoor kan je zeker al een eindje op weg helpen in het zoeken van gepaste teksten.

Maar je kan zelf ook op zoek gaan in je boekenkast, in de plaatselijke bibliotheek of op het internet. We zetten alvast enkele interessante boeken en websites voor jou op een rijtje:

1. Netwerk voor pastoraal met jongeren, Een wereld van verschil. Zingevingsmomenten voor -12.
Een bundel met meer dan 50 bezinningsactiviteiten op maat van jeugdbewegingen met een -12 groep. Je kan deze bundel kopen in de KLJ-winkel (winkel@klj.be).
2. Netwerk voor pastoraal met jongeren, Een wereld van verschil. Zingevingsmomenten voor 12-18 jarigen.
Een bundel met een 40-tal bezinningsactiviteiten op maat van jeugdbewegingen met leden van 12 tot 18 jaar. Sommige van deze activiteiten kan je ook voor +18 jarigen gebruiken. Je kan deze bundel kopen in de KLJ-winkel (winkel@klj.be).
3. Netwerk voor pastoraal met jongeren, Een wereld van verschil. Zingevingsmomenten voor +18.
Een bundel met een heel aantal bezinningsactiviteiten op maat van jeugdbewegingen . Je kan deze bundel vanaf februari 2007 kopen in de KLJ-winkel (winkel@klj.be).
4. Notenbrood en zangzaad
Een zangbundel van KLJ in samenwerking met KSJ-KSA-VKSJ en VVKSM. Tweehonderdtweëntwintig bladzijden vol liedjes. Van de nieuwste liedjes tot de oudste klassiekers, je vindt ze er allemaal in terug. Je kan deze zangbundel bestellen in de KLJ winkel (winkel@klj.be)!

5. B.G. Birney, *Vriendschap volgens Bertje*, Facet, 2006.
Wie je vriend is kun je niet meten, je hart moet het weten. Soms is een vriend groen of zelfs kaal. Geeft niets allemaal. Een verhaal over vriendschap met op het eind Bertjes gids voor het verzorgen en voeren van vrienden.
6. H. Bouma, *Woorden om in te wonen*. Elke dag een gedicht, Kok, Kampen, 1998.
7. K. de Kort, *Kijkbijbel*, Vlaamse Bijbelstichting, 1996.
Kinderbijbel
8. J. Brugman, *Prettige zondag! Kinderwoorddiensten voor het jaar A/B/C*, Gooi en Sticht, Baarn, 1994.
9. D.A. Cramer – Schaap, *Bijbelse verhalen voor jonge kinderen*, Ploegsma, 1997.
10. G. Dedecker, *Ziet daar komt de dromer*. Bijbelse verhalen over jongeren vandaag, Lannoo, 1992.
11. C. Desoete, *Naam die zin is van ons leven*, Chirojeugd Vlaanderen, 1996.
Een boek boordevol teksten en gebeden die zeer bruikbaar zijn voor allerlei vieringen en bezinningen. Het boek bevat een aantal mooie en hedendaagse teksten voor eucharistievieringen.
12. S. Desodt, *Luister eens, God: bidden, bezinnen met jongeren*, Halewijn, Antwerpen, 2003.
Een bezinnings- en gebedenboek dat jongeren wil helpen om eens na te denken over God. In dit boek staan meer dan honderd bezinnings-teksten en gebeden over thema's die jongeren van 10 tot 14 jaar aanbelangen.
13. K. Harte, *Woorden met elkaar*. Teksten voor bezinning en viering, Baarn, Gooi en Sticht, 1994.
14. Huppelhoek & Kangoeclub, *Als ik kon toveren*. Gebedenboek door en voor kinderen, Halewijn, Antwerpen, 1992.
Boekje met een heleboel gebeden waarvan de meeste door kinderen zelf geschreven zijn.
15. K. Janssen, *Warme woorden*. Zinvolle teksten voor jongeren, Averbode, 2002.
In dit boek verzamelde Kolet Janssen een 300-tal teksten: verhalen, gedichten en gebeden. In dit boek is er bewust gestreefd naar aandacht voor andere culturen.
16. K. Janssen & T. Tjong-Khing, *Het grote avontuur van God en mens*. Kinderbijbel met meer dan 150 verhalen, Leuven, Davidsfonds, 2004.
17. K. Janssen & A. Westerduin, *Hoor je wat ik zeg? Nieuwe kindergebeden*, Davidsfonds/Infodok, Leuven, 2005.

Kolet Janssen geeft je woorden om met God te praten (te bidden). Elke dag opnieuw. Stil in je eentje of samen met anderen. Korte, eerlijke gebeden die echt passen bij alles wat je als kind meemaakt. Anne Westerduin maakte er frisse, gevoelige illustraties bij.

18. C. Leterme en co, Zes kruiken wijn, Standaard educatieve uitgaven, 1994.
Kinderbijbel.
19. E. Roosen, Een knipoog van God. Dag- en gebedenboek, Altiora, Averbode, 1998.
20. K. A.D. Smelik, Bijzonder bijbels beestenboek, 12 bijbelse dieren aan het woord, Ten Have, 2006.
Dit boek is bijzonder omdat niet een verteller maar het bijbels dier aan het woord is waarin hun eigen karakter naar boven komt. Maar het is ook bijzonder bijbels, de bijbeltekst wordt nauwkeurig gevolgd, niets wordt weggelaten – er wordt alleen aan toegevoegd. En tenslotte een beestenboek, niet de mens maar het dier staat centraal. Dit alles maakt het tot een verrassend nieuw bijbelboek.
21. G. Stoll, Ga met mij. Gebeden voor altijd en overal, 2003.
22. N. ter Linden, Het verhaal gaat..., Balans, 1996.
23. T. Tellegen, Misschien wisten zij alles. 313 verhalen over de eekhoorn en de andere dieren, Querido, Amsterdam – Antwerpen, 2002.
Meer dan driehonderd verhalen van Toon Tellegen over de eekhoorn en de mier en alle andere dieren uit het bos. Bruikbaar als leuke verhalen voor kinderen maar zeker ook als doordenkertjes voor jongeren en ouderen.
24. U. Tworuschka, Luister naar me. Gebeden uit de hele wereld, Altiora Averbode, 2001.
25. G. Van Holstein, Ik zing het morgenrood wakker. Bidden en vieren met groot en klein, Hilversum, Gooi en Sticht, 1991.
26. Gebeden uit Taizé voor elke dag, Altiora, Averbode, 1999.
27. Als het op vieren aankomt. 62 verhalen voor kinderen bij thema's uit de Schrift, Gooi en Sticht, Baarn, 1991.
28. <http://www.klj.be>
In het onderdeel K-moment op de KLJ-website vind je een heel aantal teksten en uitgewerkte vieringen. Zeker de moeite waard om regelmatig een kijkje te nemen.
29. <http://www.4ingen.be>
Een website met liturgische vieringen voor al wie inspiratie zoekt voor liturgische vieringen op school, in de parochie of in de jeugdbeweging. De handige zoekmachines bieden je heel wat mogelijkheden om een leuke en geschikte tekst te vinden. Deze website is een samenwerkingsverband tussen het project Thomas en de Don Bosco-gemeenschap

30. <http://www.kuleuven.be/thomas>
Portaalsite voor het rooms-katholiek godsdienstonderwijs in Vlaanderen. Op deze website vind je onder de rubriek "Leeromgeving" een eenvoudig te downloaden gebedenbundel. Neem zeker ook eens een kijkje onder de rubriek "Lesgebeuren". Daar vind je onder andere een 'jukeboxsysteem' met heel wat liedjes.
31. <http://users.pandora.be/pastonet/liturgia/vieringen/vierindex.html>
Een (deel)site met allerlei liturgische vieringen, waaronder een aantal kampvieringen onder de rubriek 'Jeugd'.
32. <http://www.sip.be/godsdienst/links/rubrieken/Vieringen.htm>
Een pagina met een heleboel links naar andere websites met teksten en vieringen. Het overzicht van de links is niet zo duidelijk maar bevat wel een schat aan informatie. Een aanrader voor wie er niet mee inzit om een beetje zijn weg te zoeken.
33. <http://www.citaten.net>
Handige website om citaten op te zoeken rond een bepaald thema. Ideaal om te gebruiken bij het dagthema.
34. http://corporate.skynet.be/kerkenwereld/pages/vieringen/overzicht_vieringen.htm
Op deze website vind je een heleboel thematische (gebeds)vieringen. Ze zijn meestal wel erg klassiek en daarom niet meteen helemaal bruikbaar voor een viering met jongeren. Maar je kan er zeker de nodige inspiratie opdoen.
35. <http://www.bijbel.net>
Via deze portaalsite vind je de digitale versie van de bijbel (zowel in de Willibrordvertaling als in de Nieuwe Vertaling). De online bijbel biedt allerlei zoekfuncties waardoor het heel wat eenvoudiger wordt om bepaalde bijbelfragmenten (terug) te vinden.
36. <http://www.gedachten-gedichten.nl>
Een site boordevol gedichtjes voor allerlei gelegenheden.
37. <http://www.lieverleven.be>
Website met teksten van Luc Versteylen.
38. <http://www.zinrijk.nl>
Portaalsite voor spiritualiteit. Op deze website vind je teksten, gedichten en citaten op het vlak van spiritualiteit en mystiek: gedichten, teksten, gebeden,...
39. <http://www.jengaalst.be/teksten/filter.asp>
Tekstendatabank van Jeugd en Gezondheid Aalst. Een databank vol teksten voor bezinningen en avondsluitingen. Je kan zoeken op soort tekst en op minimumleeftijd.
40. <http://www.jeugdwerker.be>
Onder 'spelendatabank' vind je een database met avondsluitingen en bezinningen. Je vindt hier uitgewerkte bezinningen en avondsluitingen rond een thema of onderwerp.

DEEL 2

Materiaal om zelf aan de slag te gaan

1 Teksten

We hebben de teksten in verschillende categorieën ingedeeld: teksten voor een dagopening, teksten voor een avondsluiting en teksten voor een eucharistieviering of gebedsviering. Sommige teksten waren moeilijk onder te brengen onder een van deze categorieën, daarom hebben we er nog een algemene categorie 'inspirerende teksten' aan toegevoegd. In deze categorie vind je teksten die je zowel voor een dagopening, een avondsluiting, een gebedsviering of een eucharistieviering kan gebruiken.

Ten slotte hebben we nog de categorie 'Kort maar krachtig', in deze categorie vind je, zoals de naam het zegt, korte en stevige tekstjes of wijsheden.

1.1 Dagopening

» Nieuwe morgen

Nieuwe morgen
nieuwe dag
nieuwe mogelijkheden
om zon te zijn voor de mensen
om zon te zijn wanneer het regent.
Nieuwe dingen
om gelukkig te maken
om te helpen.
Nieuwe vragen
nieuwe antwoorden
om te aanvaarden
en op te lossen.
Nieuwe inzichten
dat iedere dag zo anders is
en ik te dikwijls dezelfde blijf...

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.14.)

» Hallo, morgenknuffel

Hallo,
morgenknuffel.
Heb je jezelf een knipoog gegeven
toen je voor het eerst
je slaperig gezicht zag?
Zo niet, oefen dan even
naar je kampgenoten.
Je bent niet alleen op deze wereld
zelfs al voel je dat zo soms wel eens aan.

Heb jij dat ook,
als je erg boos bent
of heel blij
dat je alles voelt aan je navel?
Dat wil zeggen dat je oké bent.
Ooit was die plaats die verbinding
met de Bron van Leven.

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.32.)

» » 's Morgens

Wanneer de dauwdruppeltjes nog schitteren op het malse gras,
wanneer de vogeltjes nog ongestoord in koor kunnen zingen,
wanneer je dat zachte briesje nog hoort,
wanneer je achter de fonkelende sterren en de glimmende maan
de warme gloed van de zon ziet komen,
wanneer je de klokken nog over de velden hoort galmen,
wanneer de konijntjes nog rond durven huppelen,
wanneer de wolkjes nog zo mooi zijn,
dan, dan moet je eens naar buiten gaan
en zien, horen en genieten.
Dan is je dag eens zo mooi!

B. Schellekens

» » Morgengevoel

De zonnestraaltjes trekken aan m'n haar,
het frisse briesje blaast de lakens weg
en de vogeltjes kwetteren door elkaar:
"Kom toch snel uit je bed,
kom eens kijken wat een prachtige dag!"

En als ik dan met m'n blote voeten
door het natte gras huppel
en de dauwdruppeltjes me klaarwakker maken,
dan snap ik niet dat ik gisteren wilde gaan slapen.

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.53)

» Hoi, goeiemorgen

Hoi, goeiemorgen, deze morgen.
Goed geslapen deze nacht?
Zeg, heb je je al eens afgevraagd
waar de bloemen vandaan komen,
de bergen en de dalen?
Was jij erbij als het eerste leven
op aarde ontstond?
Zou je wel eens willen
meevliegen in het avondrood
of nu en dan willen schitteren
als de morgendauw in de prille zon?
Er zijn zoveel mooie dingen, weet je,
en die zijn allemaal voor niets,
helemaal gratis.
Dankjewel.

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.35.)

» Beginnen

Een dag beginnen,
je werk beginnen,
je studie beginnen,
opnieuw beginnen na een ruzie,
na een misverstand,
na een ziekte...
Ons leven is een voortdurend beginnen.
Elk begin wordt gekenmerkt door de hoop, verwachting en belofte.
Bij elk begin wordt het leven nieuw, aantrekkelijk, spannend.
Elk begin draagt enigszins de vervulling van wat het belooft,
maar over elk begin werpt ook de onzekerheid haar schaduw.
Wie heeft er niet al eens gezegd:
"Was ik daar maar niet over begonnen."
Als we aan iets nieuws beginnen,
valt niet te voorzien
wat ervan terecht zal komen.
Al geven we vaak iets op,
toch laten we het nooit daarbij.
We beginnen altijd weer opnieuw.
Zo krijgt ons leven gestalte.
Wie in staat is te herbeginnen,
is ook in staat te leven.
Een nieuw begin
is als een nieuwe geboorte.

Erik Stynen

» Goedemorgen nieuwe kampdag!

Dag zonnetje dat door de ramen priemt.
Dag vogels en dieren buiten in het veld.
Dag ronken en snurken van ochtendslapers.
Dag stemmen in de andere kamer.
Dag morgendauw die druppelt langs het glas van de ramen.

Tot vanavond, witgekalkte, grimmige slaapzaalmuren.
Tot later, warme slaapzak.
Tot vanavond, stoffig nest van vrienden samen.
Tot vanavond, gezellige ruimte van lachen en fluisteren.

Dag vriend, humeurig na een slechte nacht.
Dag kookouders met je lekkere koffie en warme melk.
Dag leidster, alweer vroeg op de been.
Dag postbode, met briefjes van thuis en van vrienden.

Dag zon of regen, dag wind of nevel.
Dag dag van spelen, zingen en praten.
Dag dag van ochtend tot avond.
Dag iedereen.
Dag dag, bedankt!

» Ochtenddauw

De ochtenddauw heeft er zich bij neergelegd
en maakt van de tuin een veld vol diamanten,
glinsterend in de ochtendzon.
Een doodgewoon spinnenweb
wordt plotseling een prachtig kantwerk uit zilverdraad
met als afwerking een spinnetje van kristal.

Sigyn De Lombaerde

» Pril

Je wordt wakker, enkel stilte.
Je kijkt om je heen, de bekende dingen.
Een blik door het raam: geen vuiltje aan de lucht.
Aan deze dag is nog niets stuk.
Nu heel voorzichtig opstaan.

Theo Olthuis

»» **Mooie dag**

Dag Jezus,
goeie morgen!
Dit wordt een mooie dag,
zo eentje zonder zorgen.
Een dag met een lach.
Ik zou willen dansen
en zingen een lied.
Ik dank om de kansen
die jij me biedt.

»» **Ik kom**

Ik word wakker met de zon
en geeuw een wolk weg.
Buiten schreeuwt de stilte
om gezelschap.
Ik kom.

Fauke Pauwels

»» **Dag zon, dag wolken**

Dag zon, dag wolken,
dag vrienden allemaal.
Samen staan we hier te dromen
van wat het worden zal vandaag.
Een ganse dag zullen we samen zijn,
een ganse dag zullen we vrienden zijn.
Doe Je met mij mee vandaag?

»» **De dag is een geschenk**

Wij vullen de dagen van ons leven in
door allerlei dingen te doen.
Dat is best,
maar we moeten wel uitkijken
dat we daarbij de dag zelf
niet over het hoofd zien.
De dag is een geschenk.
Eerst komt het geschenk,
en dan pas zie je wat je er mee kan doen.

Toon Hermans

» Rust

Duizend mieren slepen een pruimpit voort.
Meesjes vliegen af en aan, één strootje per keer.
Gaaien krijsen de bomen vol. Krakend vallen bladeren.
Alles beweegt van wind, alles groeit en sterft.
Libelles scheren de spiegel. De boom zoemt van de vliegen.
Ganzen grazen en kwakkelen af en aan.
Bloemen geuren richting zon, het water rimpelt eindeloos.
Alles en iedereen werkt als een gek aan mijn rust.

Bram Vermeulen

» Wanneer is de nacht ten einde?

Een oude rabbi vroeg eens aan zijn leerlingen: "Hoe kan je het moment bepalen, waarin de nacht ten einde is en de dag begint?"
"Is het het moment als je uit de verte een hond van een schaap kan onderscheiden?", vroeg één van zijn leerlingen.
"Nee", zei de rabbi.
"Is het als je van verre een dadelboom van een vijgenboom kan onderscheiden?", vroeg een ander.
"Nee", zei de rabbi.
"Maar wat dan?", vroegen de leerlingen.
"Het is als je in het gezicht van een mens kan kijken en daarin je zuster of broeder ziet. Tot dat moment is de nacht nog bij ons", zei de rabbi

1.2 Avondsluizing

» De kleine nachtwaker

Eens op een nacht dat de lucht geurde van bloesems en de sterren pinkelden, liep de kleine nachtwaker met zijn lantaarn door de weilanden. Daar zag hij plots, precies bij zijn rechervoet, een klavertjevier. "O", zei de kleine nachtwaker blij. Hij bukte zich en plukte het. Omdat een klavertjevier geluk brengt, besloot hij de mensen wakker te maken, want het geluk is fijner als je het met anderen deelt.

"Jullie moeten opstaan", riep hij. "Ik heb een klavertjevier gevonden!" Toen kwamen de mensen naar hem toe: de bloemenvrouw, de dichter, de draaiorgelman, het meisje dat ballonnen verkoopt en de boer. Ze gingen vóór hun huizen op het geluk zitten wachten. Zou het van links of van rechts komen? Of misschien wel van boven? Ze lieten hun ogen dwalen en legden hun oort te luister in de nacht.

Aan de bosrand speelden de reeën en moeder vos was met haar kinderen aan het ravotten. Vlak in de buurt sjirpte een krekkel en de zachte nachtwind plukte bloesems van de bomen en liet ze speels over de daken dwarrelen. Er wandelden vijftien muisjes door de dorpsstraat, het ene telkens een beetje kleiner dan het andere. De maan spiegelde zich in de vijver. Dat zag er zo leuk uit dat de kikkers er een kring om heen vormden en een kikkerlied zongen. Het beekje murmelde. In de oude kastanje zaten uilen en hun lichtende ogen keken dromerig de nacht in.

De mensen waren heel stil. Ze keken naar de hazen die haasje-over speelden en hoorden de klokjesbloem bengelen. "Wanneer komt nu eigenlijk het geluk?", vroeg plotseling het meisje dat de ballonnen verkoopt.

"Ssst...", antwoordde de kleine nachtwaker en legde de vinger op de mond. "Het is er al lang. De hele nacht is vol geluk. Voelen jullie het niet?"

Gina Ruck-Paquet

(Uit: Al de dagen van ons leven, p.412.)

» Als het stilletjes avond wordt

Als het stilletjes avond wordt
en de bloemen gaan slapen
en de vogels zwijgen in de bomen,
als het voorzichtig donker wordt
en de dag verdwijnt,
kruip ik lekker diep onder de dekens.
Dag mensen allemaal,
morgen zal ik jullie terug zien
en weer een hele dag spelen,
maar eerst ga ik over jullie dromen.

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.88.)

» Niet veel aan jou gedacht

God,
ik heb vandaag niet veel aan jou gedacht.
Toch ben Je mij niet vergeten.
je hebt mij veel gegeven.
Daarom kom ik
nog even langs
om Je te danken,
om Je te zeggen:
goede avond, God,
en tot morgen dan.

» Ik wil je iets vertellen

Ik wil je iets vertellen
voor het slapengaan,
iets van vandaag en samen,
iets van wat me heeft geboeid.

Ik wil je iets vertellen
van wat ik van je leerde,
van hoe ik merkte
dat we samen méér waren.

Ik wil je ook nog zeggen
dat ik straks, als we 'dag' hebben gezegd,
wellicht een stukje van dat 'samen'
binnenin me draag.

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.98.)

» Een drukke dag

Heer God,
't was weer
een drukke dag vandaag.
Ik ben met alles en nog wat
 bezig geweest.
Aan jou heb ik weinig gedacht.
Toch was Jij bij me
in alles wat mooi en goed was.
Dankjewel!

» **Nog eventjes... en dan slapen**

Goede avond, God,
heb Je een minuutje
voor een babbeltje met mij?

Ik weet dat Jij
op mij rekent
en mij vertrouwt.

Ik doe mijn best,
maar het lukt niet altijd.
Het spijt me.

Maar God,
ik weet dat Je
me toch altijd blijft steunen.
Dat vind ik tof.
Dankjewel.

» **Bedanken voor de fijne dag**

Lieve Jezus,
't is weer avond.
Ik ben moe
van 't spelen.
Ik ga nu slapen.
Eerst wil ik
je nog bedanken
voor de fijne dag vandaag.

» **Snel voorbij**

Lieve God,
de dag ging weer razendsnel voorbij.
Nu ga ik slapen.
Blijf jij bij mij?
Dan ben ik er mogen weer.
Tot dan!

» **Nu de nacht aanbreekt**

Heer God,
nu de nacht aanbreekt,
leggen wij vol vertrouwen
wat voorbij is
in uw handen.
Wil vergeven wat verkeerd was

en zegenen wat goed was.
Geef ons diepe rust
om morgen,
toegerust met uw kracht,
elke taak weer op te nemen,
die Gij ons geeft.
Amen.

» De laatste avond

Heer,
ik ben blij dat ik erbij mocht zijn samen met de anderen.

We begonnen samen,
iedereen was van harte welkom:
de grapjassen en de stille karakters
de goeie sportmannen en de lustige wandelaars,
de dromers en de dravers.

Wij moeten elkaar nu wel danken
want het was goed bij elkaar
en daarvoor willen we even stil worden.

Dit alles hier is echter niet het einde
want morgen stappen we verder
met heldere ogen en met blijde gezichten
met een glimlach die ons moed geeft
iemand die ons in de ogen kijkt
en ons spreken en bekijken kan
en die ons uitnodigt om mee te gaan.

Morgen gaan we verder
met ups en downs
met regen en met zon,
naar het geluk,
met God op stap,
door het leven vol hoop en verwachting,
naar de zon.

» Heer, zegen de aarde

Heer,
zegen de aarde
waarover de duisternis valt.
Zegen de mensen
van de steden en het platteland.

Zegen armen en rijken
opdat ze elkaar
begrijpen en liefhebben.
Breng vrede onder allen
en maak dat deze avond en deze nacht
voor groot en voor klein
gelukkig mag zijn.
Amen.

» Heer, bedankt voor deze dag

Heer,
bedankt voor deze dag.
het was mooi om op te staan tussen de geurende bloemen,
het was heerlijk te kunnen luisteren naar dat mooie vogelkoor,
het was zalig rustig van de zon te kunnen genieten,
het was fijn al die lachende gezichten te zien,
het was fantastisch om al dat lekkers van de aarde te mogen proeven,
het was goed te weten dat Je met me mee ging
om te genieten van al die wonderlijke dingen
die Je voor ons maakte.

B. Schellekens

» Een zotte dag

Jezus,
het was een zotte dag vandaag,
ik heb me zo geweldig geamuseerd
en het was zo een goed weer,
alles zat me mee.
Zo'n toffe dag
heeft maar één slechte kant:
dat hij te vlug voorbij is.
Maar toch,
dankjewel, Jezus,
omdat hij zo heel,
heel erg tof geweest is.
Amen.

» 't Is goed in 't eigen hart te kijken

't Is goed in 't eigen hart te kijken,
nog even voor het slapengaan,
of ik van dageraad tot avond
geen enkel mens heb zeer gedaan.

Of ik geen ogen heb doen schreien,
geen weemoed op een wezen lei,
of ik aan liefdeloze mensen
een wordeke van liefde zei.

En vind ik in mijn huis vanbinnen
dat ik één droefnis genas,
dat ik mijn armen heb gewonden
rondom één hoofd dat eenzaam was.

Dan voel ik op mijn jonge lippen
die goedheid lijk een avondzoen.
't Is goed in 't eigen hart te kijken
en zo z'n ogen toe te doen.

Alice Nahon

» Er was eens een jongetje

Er was eens een jongetje
en dat mocht met zijn vader mee
naar de zonsondergang gaan kijken.
En toen de zon helemaal onder was
en zij nog wat stilletjes
naast elkaar zaten,
zei het jongetje ineens:
"Papa, doe dat nog eens."

» Ik ben soms bang

Lieve God,
ik ben soms bang
voor spoken in het donker,
voor het geluid van een dief,
voor het lawaai van de donder,
voor ruzie en kwetsende woorden.
Laat me voelen dat Jij bij me bent,
Vader, dag en nacht.
Maak me moedig,
geef me je hand
en laat me nooit meer los.
Amen.

» Rust

Breng rust, Heer,
nu het avond en duister wordt.
Rust voor de handen
die werkten en speelden.
Rust in het hart dat moe is.
Leg Uw vrede op onze dromen en zorgen.
Vergeef, Heer,
wat niet goed was,
wat niemand blij kon maken.
Zegen, Heer,
allen die vandaag het beste deden,
trouw en geduldig.

Wij gaan slapen, God,
want het wordt avond.
We doen nu onze ogen dicht,
houden op met spelen
en met praten,
wachten tot morgen
op het licht.
Blijf ook bij ons
deze nacht.
Amen.

» Avondlied

O Heer,
d' avond is neergekomen.
De zonne zonk, het duister klom.
De winden doorruisen de bomen.
En verre sterren staan alom.

Wij knielen neer om U te zingen,
in 't slapend woud, ons avondlied.
Wij danken U voor wat w'ontvingen.
En vragen, Heer, verlaat ons niet.

Knielen, knielen, knielen wij neder,
door de stilte weerklinkt onze bee.
Luist'rend fluist'rend kruinen mee
en sterren staren teder.
Geef ons Heer,
zegen en rust en vree.

1.3 Eucharistieviering en gebedsviering

» Vergeving vragen

Vergeving vragen is je heel klein voelen,
diep besef krijgen van wie je maar bent,
maar even diep vertrouwen
dat ondanks alles Iemand van je houdt.
Bidden wij om vergeving.

Om elk hard woord
dat beter niet gesproken werd:
om ieder vooroordeel,
om achterdocht en wantrouwen,
om de wrok en de bittere gevoelens
die wij diep in ons lieten voortwoekeren,
en waardoor wij nog verder
van elkaar zijn weg gegroeid.

Om het kwaad dat in en om ons heen
wordt goedgepraat of doodgezwegen;
om de eigen schuld
die anderen wordt aangewreven.
Per slot van rekening
is dit voor niemand
echt bevrijdend.

Omdat wij niet bij machte zijn
om eigen ongelijk toe te geven
en eerlijk en gemeend
te vragen om vergeving.
Omdat wij niet bij machte zijn
om even eerlijk en gemeend
het kwaad aan anderen te vergeven.

(Uit: C. Desoete, Naam die zin is van ons leven, Chirojeugd Vlaanderen, 1996, p. 184)

» **Vergeef ons**

Goede God,
wij zijn niet altijd
die lieve vriendjes voor elkaar.
Toch willen wij Jouw vrienden blijven.
Je mag wel eens boos zijn op ons.
Maar liefst niet te lang.
Daarom vragen wij Je om ons te vergeven.

» **Ik wil zo vaak... vergeef me**

Jezus,
ik wil zo vaak haantje-de-voorste zijn,
de eerste, de beste, de snelste,
de slimste, de mooiste,...
Vergeef me dat.
Leer me dat ik veel groter kan zijn
door me klein te maken
en het allerbeste te willen,
niet voor mezelf,
maar voor de anderen.
Amen.

» **Geloofsbelijdenis 1:**

Ik geloof in een God die Vader is van alle mensenkinderen,
in een God die luistert naar elk gebed
dat iets vertelt over het leven van mensen zelf.
Een God die hoort hoe zij verdriet hebben om het kwaad woord ooit gesproken,
die lacht om een mop verteld in de slaapzaal,
die waakt als mensen slapen,
of als zij niet opletten voor wat hen niet gelukkig maakt.
Ik geloof in een God die van eenvoud houdt,
van kleine dingen die wij voor elkaar doen.
Ik geloof in Jezus, Zijn Zoon, die ons leerde
dat zelfs als wij wanhopen, er toch nog altijd hoop is.
Een Jezus, die ons de opdracht gaf om voor elkaar te zorgen,
opdat elke jeugdbeweging jongeren in vriendschap samen brengt,
elk kamp erin zou slagen om het geloof in elkaar te doen groeien.
Daarom wil ik leven in een gemeenschap zoals de Kerk,
waarvan onze KLJ een deeltje is,
die gelooft wat Jezus zegt
en met vallen en opstaan probeert te doen wat Hij vraagt:
een hemel maken op deze aarde.
Amen.

» Geloofsbelijdenis 2:

Ik geloof dat dit kamp,
als het op zo'n manier verloopt,
ons een stukje op weg zet
naar de droom die God met mensen heeft,
waarvoor Jezus ons heeft opgeroepen eraan te werken
in een geest van vrede, liefde en verdraagzaamheid.
Amen.

» Geloofsbelijdenis 3:

Ik probeer in mezelf te geloven.
Pas als je in jezelf gelooft,
kan je iets bereiken in je leven.
Ik geloof dat er iets bestaat
dat deze wereld doet leven.

Ik geloof in de jongeren van deze tijd.
Ik geloof in de toekomst.
Ik geloof dat ik in een ander,
in een vriend,
in een medemens mag geloven.

Ik geloof in het goede in elke mens.
Ik geloof dat elke mens is geroepen
om aan de wereld mee te bouwen.
Ik geloof in een God die ons draagt.
Ik geloof in de noodzaak van eenvoud.
Ik geloof in de noodzaak van leven in gemeenschap
om gelukkig te worden.

Ik geloof in mensen rondom mij
die bekommerd kunnen zijn,
zich durven laten raken
door wat er in deze wereld gebeurt.
Zo is God in ons midden.

Ik geloof, we moeten elkaar vergeven.
Ik geloof in een God die er steeds is
als je hem nodig hebt,
zowel om te vragen als om te danken.
Ik geloof in mensen die mekaar
kunnen en durven vertrouwen.

Ik geloof in liefde tussen mensen.
Ik geloof in God, in Jezus en in zijn Kerk.
Ik geloof in het eeuwig leven.
Amen.

» Geloofsbelijdenis 4:

Ik geloof in God, die Vader is, en in Zijn bedoeling met onze wereld.

Hij wil vrede en gezondheid overal.

Ik geloof dat ik in Zijn Naam en op mijn eigen wijze kan en moet werken aan een verdraaide wereld.

Ik geloof niet in een wereld, die je kunt verdelen in rijk en arm.

Maar ik geloof in een wereld waarin alle mensen van alle culturen op een fascinerende en rechtvaardige manier met elkaar kunnen samenleven

naar het voorbeeld van Zijn Zoon, Jezus.

Ik geloof niet in een wereld,

waarin het ieder voor zich is,

waarin het verlangen naar steeds meer

de drijfveer is van alle mensen,

waarin niemand omkijkt naar het gras,

de bomen, het rustige water om hen heen.

Maar ik geloof in de kracht en bezieling van de Geest,

die ons allen ertoe aanzet zorg te dragen

voor onszelf, voor de ander en voor de wereld.

Amen.

» Onze Vader

KLJ'er 1: Onze Vader die in de hemelen zijt...

KLJ'er 2: Hallo, hier ben ik.

KLJ'er 1: Is me dat even schrikken, zeg.

KLJ'er 2: Ja, dat had ge niet verwacht hè? Alhoewel, ge hebt me toch geroepen...

KLJ'er 1: Ja, dat wel.

KLJ'er 2: Weet ge, heel wat mensen roepen tot Mij. Meestal in de stilte van de avond want men is bang om dat toe te geven. Maar jammer genoeg zijn er zoveel stoorzenders dat er weinigen zijn die Mijn antwoord horen. Weet ge, in moderne termen zou ik zeggen: "De abonnee kan je oproep niet beantwoorden." Maar ga verder.

KLJ'er 1: Geheiligd zij uw naam...

KLJ'er 2: Prachtig hè, elkaars naam heiligen, iedere naam met eerbied uitspreken.

Een naam, daar steekt een gezicht achter. Denk maar aan je gsm. Bij sommige namen die op je schermpje verschijnen gaat je hart toch wat sneller slaan.

KLJ'er 1: Ach, je weet het. Maar het volgende vind ik toch maar raar hoor. Uw rijk kome, Uw wil geschiede op aarde als in de hemel...

KLJ'er 2: Ja, was het maar waar. Mijn rijk en Mijn wil is heel wat anders dan wat je elke dag ziet gebeuren. Een stukje hemel op aarde brengen, dat is Mijn wil. Maar alleen kan ik het niet. Daartoe heb ik mensen nodig. Mensen die oog hebben voor medemensen. Een KLJ waar iedereen welkom is.

KLJ'er 1: Geef ons heden ons dagelijks brood...

KLJ'er 2: Dankbaar zijn om het voedsel van elke dag. Hoe ga jij om met voedsel? Beseffen we wel hoeveel mensen geen dagelijks brood hebben? Elke minuut sterven 500 kinderen van de honger. Wat een vreselijke realiteit.

KLJ'er 1: En vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven aan onze schuldenaren. Dat vind ik wel het moeilijkste van heel het Onze Vader.

KLJ'er 2: Niet gemakkelijk, zeg dat wel. Elkaar vergeven, een ruzie bijleggen, met een nieuw leeg scherm herbeginnen.

KLJ'er 1: En leid ons niet in bekoring maar verlos ons van het kwade...

KLJ'er 2: Bedankt God, voor deze losse babbel.

» Geef vrede

Geef vrede, God.
Geef vrede in ons eigen hart,
in onze afdeling,
in ons land,
op de hele wereld.
Amen.

» Vredeswens

KLJ'er 1: Lieve mensen, weten jullie hoe je het woordje VREDE schrijft?

KLJ'er 2: We beginnen met de V van "Voor elkaar".

KLJ'er 1: Daarna hebben we de R van "Raad eens hoeveel ik van je hou."

KLJ'er 2: De derde letter is de E van "Engelengeduld".

KLJ'er 1: De voorlaatste letter is de D van "Dromen van een nieuwe wereld".

KLJ'er 2: En de laatste letter is de E van "En ze leefden nog lang en gelukkig!"

KLJ'er 1: En deze vrede willen wij nu doorgeven aan elkaar!

Priester: De vrede van de Heer zij altijd met jullie!

Samen: En met uw Geest.

1.4 Inspirerende teksten

» Maskers

Verberg je niet in dat afgestreken gezicht.
Verberg je niet achter je lange haar.
Laat je ogen zien en zet die showbril af.
Laat je blaken van gezondheid en veeg je mascara weg.
Laat je lippen zien zonder die nepkleur.
Breek je masker af en laat je gezicht zien.
Niets is zo mooi, niets is zoveel zeggend,
als je eigen ontmaskerd gezicht.

B. Schellekens

» Het is toch niet normaal?

Laten we niet gewoon worden
aan het leven dat in onze groep
aan het gebeuren is.

Het is toch niet normaal
dat wij elkaar kennen,
dat wij elkaar bij naam noemen
en elkaar onthalen als vrienden.
Wij hebben toch altijd geleerd
dat je best elkaar voorbijloopt,
dat je je niet te veel
met anderen moet inlaten.

Het is toch niet normaal
hoe wij met elkaar verbonden zijn,
hoe wij elkaar bezoeken,
bekommerd om te delen
in elkaar verdriet en vreugde.
Wij hebben toch geleerd
dat het elk-voor-zich is in deze wereld,
dat elkeen best voor zijn eigen deur moet vegan.

Het is toch niet normaal
dat wij zelf spelen en zelf zingen.
Wij hebben toch altijd geleerd te zwijgen
omdat alleen vedetten
mogen spelen en zingen.

Laten we niet gewoon worden
aan het leven dat in onze groep mogelijk is.
Het is niet normaal
als God tot leven komt
in mensen.

(Uit: C. Desoete, Naam die zin is van ons leven, Chirojeugd Vlaanderen, 1996,
p.35)

» Geef ons de kracht

Heer Jezus,
geef ons de kracht
die dingen te aanvaarden
die we niet kunnen veranderen.
Geef ons de moed
om dingen te veranderen
die veranderd moeten worden.

En geef ons boven alles
de wijsheid om deze dingen
van elkaar te onderscheiden.

Amen.

» Tijd

Ik eis tijd op.
Ik wil mezelf niet voorbij hollen.
Ik wil niet leven in een feuilleton
van elke week snel een andere aflevering.
Ik wil tijd krijgen om te groeien en te kiezen.
Ik wil stokken steken in dolgedraaid wielen.
Ik eis tijd op voor al de lotgenoten
die er te weinig krijgen om echt te leven:
tijd om te lachen,
tijd om te wenen,
tijd om te beminnen,
tijd om te troosten,
tijd om te zaaien
en tijd om te oogsten,
tijd om in vrede te leven,
tijd om de angst te vergeten,
tijd voor kinderen
om te groeien en te spelen,
tijd om te zingen en te strijden,
tijd om te vergeven en te vieren,
om zo samen mens te zijn.

Naar Prediker 3, 1-15.

»» Internationaal?

Je auto? Japans.
Je pizza? Italiaans.
Je democratie? Grieks.
Je koffie? Braziliaans.
Je shampoo? Engels.
Je vakantie? Turks.
Je schrift? Latijns.
Je cijfer? Arabisch.
En je buurman? Maar een buitenlander.

»» Parabel van de vader en de twee zonen

Een man had twee zonen. De jongste van de twee zei tegen zijn vader: "Vader, ik wil mijn deel van de erfenis hebben." De vader verdeelde wat hij bezat onder zijn zonen.

Niet lang daarna nam de jongste zoon al zijn geld bij elkaar en trok weg naar een ver land. Daar leidde hij een weelderig leven en verkwistte heel zijn kapitaal. Toen hij alles opgebruikt had, kwam er een zware hongersnood in dat land en ook hij begon honger te lijden. Hij zwierf rond en vond met moeite een baantje. Hij werd varkenshoeder.

De jongen had zo'n honger dat hij haast niet van het varkensvoer kon afblijven, want niemand gaf hem iets te eten.

Daar zit je dan. Je wou jezelf zijn, zei je. Je wou zelf je leven maken. Het samenleven was je te eng geworden. Verstikkend, zei je. Je wou weg. Weg uit die bekrompenheid. Je trok eruit, met alles waar je recht op had. Je wou vrij zijn. Je vocht je vrij. Je woont alleen. Je doet wat je wil. Niemand houdt je tegen. Niemand die je nog bevraagt. Niemand die je draagt.

Dan kwam na die eerste vrijheidsroes de kater van de eenzaamheid. Het is leeg geworden om je heen, koud en kil. Je drinkt je warm en 's morgens slaap je door om de dagen te verkorten. Je praat tegen muren want een voor een zijn ook de vrienden van weleer weggebleven. De bruggen achter jou zijn opgeblazen. Is er nog een weg terug?

Toen kwam de jongen tot zichzelf. "De arbeiders van mijn vader hebben brood in overvloed", dacht hij, "en ik verga hier van de honger. Ik ga terug naar mijn vader. Vader, zal ik hem zeggen, ik heb gezondigd tegen God en tegen u! Ik ben het niet meer waard uw zoon te zijn, maar laat mij blijven al is het dan als arbeider."

Zo begon hij de reis en ging hij naar zijn vader terug.

Die eerste stap terug was een lange weg. Het vroeg wat tijd om gevoelens van wrok en bitterheid achter te laten, al zal het ook wel waar zijn wat 'zij' je hebben aangedaan, dat 'zij' niet bereid waren om over de brug te komen, dat 'zij' geen enkele eerste stap hebben gezet, dat zij nadien nooit meer naar je hebben omgezien.

Het is een lange weg eer wonden wat genezen en eer het besef kan doordringen dat ook bij jou fouten zijn gemaakt. Het vraagt tijd om dat te willen zien, om de kleine zondige mens die jij ook bent, recht in het gezicht te durven kijken.

De eerste stap terug is van een lange, lange weg.

Zijn vader zag hem al in de verte aankomen en zijn hart ging naar hem uit. Hij liep hem tegemoet, viel hem om de hals en kustte hem.

“Vader, ik heb gezondigd...” Maar de vader riep zijn knechten: “Vlug, trek hem mijn beste kleren aan, steek hem een ring aan de vinger en trek hem sandalen aan. En slacht het gemeste kalf. We gaan eten en feestvieren! Want mijn zoon was dood en is weer levend geworden.”

Als iemand nu de moed eens had om voor het aangedane kwaad geen vergelding meer te vragen...

Als iemand nu de moed eens had om de schulden van mensen en van landen onvoorwaardelijk te schrappen...

Als iemand nu de moed eens had om vertrouwen te geven aan wie niet te vertrouwen is, om te luisteren naar wie het niet kan zeggen, om te kijken naar wie altijd over het hoofd werd gezien... Is het naïef? Misschien.

Maar zeg eens: is er nog een andere weg dan deze naïviteit om de spiraal van honger, onrecht en geweld te doorbreken?

Als wij nu eens de moed hadden... Eén stap is genoeg om het leven te doen openbreken tot een feest.

Naar Lucas 15, 11-32

(Uit: C. Desoete, Naam die zin is van ons leven, Chirojeugd Vlaanderen, 1996, p. 68-73.)

» Een man in een boom

Het is erg druk in de stad vandaag. Iedereen loopt op straat. Zacheüs wurmt zich tussen de mensen door. Vandaag komt Jezus naar hun stad. De man over wie iedereen spreekt. Zacheüs wil hem ook wel eens zien. Ze zeggen dat Jezus prachtige verhalen kan vertellen. Dat hij zelfs mensen kan genezen. Zacheüs weet niet of hij dat kan geloven. Maar hij wil graag zien wat voor iemand Jezus is. Of hij echt zo speciaal is als de mensen zeggen. Zacheüs is tenslotte de baas van de tollenaars. Hij mag dus best weten wat er aan de hand is.

Op de plaats waar Jezus voorbij zal komen, staan de mensen in dichte rijen op elkaar. Zacheüs zucht. Hoe raakt hij daar doorheen? Hij is kleiner dan de meeste mensen. Als hij achteraan staat, krijgt hij Jezus niet te zien. Dan ziet hij alleen ruggen van andere mensen. Zou hij naar voor kunnen glippen? Nee, ze laten hem vast niet door. De mensen vinden Zacheüs een vervelende vent. Als baas van de tollenaars moet hij de belastingen voor de keizer ophalen. Niemand betaalt graag geld aan de keizer, want die behoort tot de vijand. En Zacheüs haalt meer geld op dan hij moet, zodat hij zelf ook rijk is geworden. De mensen vinden Zacheüs slecht, maar dat kan hem niets schelen. Opeens glimlacht Zacheüs. Hij heeft een goed idee. Vlak bij de weg waar Jezus langskomt, staat een vijgenboom. Als hij daarin klimt, kan hij Jezus prima zien.

Jezus licht naar zijn vrienden. Zoveel mensen die willen horen wat hij zegt, is dat geen feest? Hij aait een klein meisje over haar haren en luistert met volle aandacht naar een oude man. Heel even blijft hij staan in de schaduw van een vijgenboom.

Maar wat is dat? Wat zit daar tussen de grote, donkergroene bladeren? Een schoen! Met een voet erin! En een man eraan vast! Jezus lacht. "Dat is Zacheüs", zegt een man naast hem. "Onze valse tollenaarsbaas die niets liever doet dan de mensen geld afpakken. Let maar niet op hem." Maar Jezus kijkt eens goed naar Zacheüs. "Kom eens uit die boom, Zacheüs", zegt hij. "Ik kom bij jou op bezoek." Zacheüs schrikt zo erg dat hij bijna uit de boom valt. Komt Jezus bij hem? Vindt hij hem dan niet slecht? Opeens is Zacheüs blij. Hij rent naar huis om alles klaar te zetten. "Tot straks!", roept hij naar Jezus over zijn schouder.

"Kom liever bij een van ons eten", zeggen de mensen op straat tegen Jezus. "Die Zacheüs, dat is een slecht mens. Daar hoor jij toch niet bij!" Maar Jezus schudt zijn hoofd en glimlacht. Zacheüs staat hem al op te wachten bij zijn huis. Hij danst bijna van plezier als hij Jezus naar binnen leidt. De tafel is gedekt. Jezus en zijn vrienden en Zacheüs eten samen. "Lekker", zegt Jezus. "Ik had nooit gedacht dat jij bij mij zou komen eten", zegt Zacheüs. "De mensen zeggen dat ik niet eerlijk ben. De meesten willen niets met mij te maken hebben." "En", vraagt Jezus, "hebben ze gelijk?" Zacheüs knikt met zijn hoofd naar beneden. "Ik heb vaak te veel geld gevraagd", zegt hij. Het klinkt alsof hij er spijt van heeft.

Zacheüs tilt zijn hoofd op. "Ik ga het goedmaken", roept hij uit. "Alles wat ik te veel heb gevraagd, zal ik teruggeven. Ik zal de mensen meer geven dan ik ze heb afgenomen. En ik geef de helft van alles wat ik heb aan de arme mensen. De mensen zullen hun ogen niet geloven." Hij kijkt Jezus blij aan. Jezus lacht hem toe. "Ik vind het fijn dat ik vandaag bij jou mag eten, Zacheüs", zegt hij. "Jij bent echt een kind van God."

Naar Lucas 19, 1-10.

(Uit: K. Janssen & A. Westerduin, Hoor je wat ik zeg? Nieuwe kindergebeden, Davidsfonds/Infodok, Leuven, 2005, p. 104-105.)

» Gesloten deur

Toen Maria en Jozef in Bethlehem aankwamen,
was de herberg voor hen gesloten.

Misschien heten ze nu Fatima en Achmed,
of ook gewoon Carla en Steven,...
zijn ze werkloos of invalide,
slapen ze in de metro
en moeten ze rondkomen

met heel wat minder dan het bestaansminimum,
staan ze in de klas aan de rand van de groep,
kunnen ze met hun vragen bij niemand terecht.

Ook hier en nu staan Maria en Jozef
nog vaak voor diezelfde gesloten deur.

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.63)

» Zijn voetstappen

Er was eens een man die 's nachts altijd over hetzelfde droomde. De man was rijk, gelukkig en tevreden. Hij had veel vrienden. Hij was ook een gelovig mens, die regelmatig God dankte voor zijn geluk. Die man droomde dus iedere nacht dat hij op stap was. Hij zag niet goed waarheen hij stapte, maar daar scheen hem nog groter geluk te wachten.

Iedere nacht zag de man zichzelf stappen, fluitend en neuriënd. En heel gek maar waar: hoewel hij niemand naast zich zag, bemerkte hij toch een paar voetsporen naast de zijne, die in dezelfde cadans mee stapten. De voetsporen bleven nooit achterwege. En iedere morgen bij het ontwaken zat de man te peinzen van wie die voetsporen konden zijn...

Op een dag rustte hij uit op zijn bank langs het pad. Hij genoot van de kleuren van de bloemen, van het gefluit van de wind in de bomen en van het lied van een vogel in de struik. En als vanzelf kwamen zijn gedachten bij God terecht, om Hem te danken voor al het moois dat hem zomaar gegeven werd. En in dat gesprekje met God kwam ook zijn droom ter sprake... Maar wat was dat? Plots hoorde de man in de verte een stem die zei: "Ik weet wie er naast je loopt. Ik ben het, God. Ik ben bij jou. Ik ken je goed, beste man, want ik loop al jaren met je mee..."

De man keek stomverbaasd rond maar zag niets. Maar op de een of andere manier klonk die stem toch heel vertrouwd. En zijn geluk werd nog groter: nu begreep hij zijn droom!

Maar de tijden veranderden. De man verloor zijn huis en veel vrienden. Hij kreeg de ene tegenslag na de andere. Hij sleepte zich nu door het leven. En vreemd genoeg veranderde zijn droom ook. Hij zag zichzelf nog elke dag stappen, maar de weg was lastiger geworden en de voetsporen naast de zijne waren er niet meer. Dan man zag maar één rij voetstappen meer. Ze waren ook dieper geworden. De man zuchtte: "Zo zie je maar, als God je in de steek laat, gaat het niet meer."

Op een dag rustte hij weer op zijn bankje. Hij zag de kleuren van de bloemen niet, hij hoorde de wind niet fluiten en de vogels merkte hij ook niet op. En de man deed zijn beklag bij God: "Ach Heer, laat je mij in de steek?" Vanuit de verte klonk een heldere lach en de vertrouwde stem zei tot de man: "Je vergist je. Weet je van wie die voetstappen op de weg zijn? Die zijn van mij. Ja, ik ben er nog, hoor. Ik zag hoe je sukkelte en lijdt en ik dacht: ik draag hem op mijn schouders, dan komt hij er wel doorheen. En daarom zijn mijn voetstappen wat dieper. Je weegt soms zwaar, weet je. Maar wees gerust, beste man, ik blijf je dragen in de moeilijkere tijden. Ik, God, laat je niet inde steek."

De man keek verdwaasd rond, zag niets bijzonders en weende...

Het wonderlijke lichaam

René luisterde met zijn ogen dicht. Dan hoor je alles veel beter. Hij rolde zich heel klein op in bed, dat is lekker warm. Hij voelde zijn hart kloppen.

“Jij slaapt eigenlijk nooit”, dacht René, “jij tikt maar door. En overall voel ik het: in mijn pink, in mijn hoofd, in mijn arm. Overall. Fijn gevoel is dat.”

Hij probeerde zich nog kleiner te maken. Als een bal. Zijn handen dicht bij zijn voeten.

“Wie hebben we daar?”, zei de voet.

“Hallo”, antwoordde de hand, “fijn dat ik zo dicht bij je ben. Wat ben jij lekker warm. Wat heb je vandaag allemaal beleefd?”

“Gehold, heen en weer en gevoetbald. Ik ben doodmoe! En jij?”

“Nou”, antwoordde de hand, “dat kan ik je in één, twee drie niet vertellen, maar het was ontzettend veel: schrijven, allerlei dingen aanpakken, water gevoeld en zand, zachte en harde dingen. Maar ik moet alles weer afgeven. Alles... Soms aan een andere hand, soms aan de mond. Die krijgt heel wat van mij en die houdt alles voor zichzelf. Ik wou dat ik mond was!”

“Dat vind ik nou ook”, zei de voet, “wij doen alles maar wij krijgen niets terug. De mond en de buik, die krijgen alles. We zouden eigenlijk eens moeten staken.”

“Wat is dat?”, vroeg de hand.

“Nou, dat je geen hand meer uit de mouwen steekt en geen pas meer zet. We doen niets meer.”

Ze luierden er samen lekker op los, de handen en de voeten. Ze bleven knusjes bij elkaar. Soms zeiden ze tegen elkaar: “Hoe gaat het?”

“Best”, zeiden ze dan, “heel best.”

En ze sliepen weer in.

Tot na een hele tijd de buik begon te knorren. De mond werd droog en de benen werden stijf.

“Vreemd”, zei de hand tegen de voet, “ik voel me niet meer zo kiplekker. Zou er iets niet in orde zijn?”

En het hoofd dat altijd het verstandigste is, kreeg rimpels en dacht diep na.

“Domme handen en voeten”, dacht hij, “ze snappen er niets van.”

En weet je wat het hoofd deed? Hij riep iedereen bij elkaar, groot en klein. Ze zaten allemaal in een grote kring: de keel, de stem, de tong – die nooit stil kon zitten –, de ogen, de oren en de neus, de pink en de duim, de grote teen en de tanden. Ook heel onbekenden waren erbij: de longen, de nieren, de blindedarm, de maag,... En op de grote zetel zat het hart en aan het hoofd natuurlijk het hoofd.

“Beste vrienden”, begon het hoofd, “we moesten maar eens met elkaar praten, want we kennen elkaar niet eens goed. Dat heb ik gemerkt. Daarom heb ik jullie allemaal bij elkaar geroepen. Van harte welkom. Ieder van jullie mag dadelijk zeggen hoe hij heet, wie hij is en wat hij doet, groot of klein. Luister goed naar elkaar.”

De hand stak het eerst zijn vinger op en begon: “De hele dag ben ik in de weer. Overall moet ik een handje helpen. Alles moet ik pakken en weer afgeven.” En de vingers knikten allemaal van “ja!”.

“Precies”, zei de voet, “wij lopen de hele dag, brengen jullie overal naar toe, en wat doen jullie?”

“Dat zal ik je vertellen”, zei het oog. “Ik ben de lamp, zodat jullie niet struikelen.”

En zo vertelde iedereen wie hij was. En dat duurde een hele tijd. Iedereen zat ademloos te luisteren.

De wijsvinger vertelde dat hij soms mensen riep, de stem vertelde zijn verhaal, het oor, de longen, de buik, allemaal. Ook het wijze hoofd vertelde wat hij allemaal deed en hoe vervelend het is als mensen iets doen waar ze hun hoofd niet bij hebben. Hij zei ook nog: “Vinden jullie het niet fijn dat niet iedereen precies hetzelfde is? Stel je voor dat we allemaal hand waren, dan zouden we niet kunnen lopen en zien. We werken allemaal samen en iedereen doet iets anders. Als de pink pijn heeft, werken we allemaal mee om hem weer beter te maken.”

“Dat klopt”, zei het hart, dat al die tijd nog niets gezegd had. “En ik zal ervoor zorgen dat jullie bij elkaar blijven. Ik klop in jullie allemaal. Voel maar eens. Ik klop bij jullie allemaal aan, om jullie werk te doen. Ik ben altijd bij jullie.”

Toen zeiden ze allemaal: “Oké! We werken met elkaar samen, want we zijn één lichaam. Het hoofd is ons hoofd en het hart houdt ons bij elkaar. Zo is het goed.”

Toen werd René wakker. Hij sprong zijn bed uit.

“Wat is het heerlijk”, dacht hij, “dat ik springen kan en zien en horen en voelen en ademen en zingen en stoeien!” En hij voelde overal zijn hart kloppen.

Naar Brief aan de Romeinen 12, 4

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.116-118.)

» De Japanse steenhouwer

Oepi was een man die stenen hieuw uit rotsen. Zijn werk was zwaar en hij werkte veel. Maar hij verdiende niet veel geld en was ontevreden.

Hij zuchtte en wenste dat hij rijk was, zodat hij kon rusten op een baleh-baleh (= rustbank uit bamboe) met klamboe (= gordijn) van rode zijde. En er kwam een engel uit de hemel die zei: “Zoals u wenst, u zult rijk zijn.” En hij was rijk en ruste op een baleh-baleh en de klamboe was van rode zijde.

En toen de keizer voorbij kwam, begeleid met ruiters voor en achter zijn wagen werd hij jaloers. Hij wenste dat, net zoals bij de keizer, ook bij hem een gouden pajong (= zonnescerm) boven het hoofd werd gehouden. Hij zuchtte en riep: “Ik wens de keizer te zijn.” En er kwam een engel uit de hemel die zei: “Zoals u wenst, u zult keizer zijn.” En hij was keizer. En voor zijn wagen reden vele ruiters, en er waren ook ruiters achter zijn wagen en boven zijn hoofd hield men een gouden pajong.

En de zon scheen met hete stralen en verbrandde het aardrijk, zodat het gras dor werd. En de keizer klaagde dat de zon hem verbrandde in het gezicht en machtiger was dan hem. En tevreden was hij niet. Hij zuchtte en riep: “Ik wens de zon te zijn.” En er kwam een engel uit de hemel die zei: “Zoals u wenst, zult u de zon zijn.” En hij was de zon. En hij zond zijn stralen in alle richtingen. Hij verschroeiende het gras op de aarde en verbrandde het gelaat van de keizers die op de aarde waren.

En een wolk stelde zich tussen de aarde en hem. En de stralen van de zon stuitten daarop terug. En hij werd jaloers dat zijn macht weerstaan werd en hij klaagde dat die wolk machtiger was dan hem. En tevreden was hij niet. Hij wilde de wolk zijn die zo machtig was. En er kwam een engel uit de hemel die zei: "Zoals u wenst, zult u de wolk zijn." En hij werd een wolk en hij plaatste zich tussen de zon en de aarde en ving de stralen op, zodat het gras groen werd. En de wolk regende in grote druppels op de aarde en deed de rivieren zwellen. Hij verwoestte door veel water de akkers.

En hij viel neer op een rots die niet week. En hij klaterde in grote stromen, maar de rots week niet. En hij werd jaloers omdat de rots niet wilde wijken. En tevreden was hij niet. Hij riep: "Die rots is machtiger dan ikzelf. Ik wenste die rots te zijn." En er kwam een engel uit de hemel die zei: "Zoals u wenste, zult u rots zijn." En hij werd rots en bewoog niet als de zon scheen en niet als het regende.

En daar kwam een man met houweel en met puntige beitel en een zware hamer, die stenen hieuw uit de rots. En de rots zei: "Wat is dit, die man is machtiger dan ikzelf en hooft stenen uit mijn schoot!" En tevreden was hij niet. Hij riep: "Ik ben zwakker dan deze. Ik wenste die man te zijn." En er kwam een engel uit de hemel die zei: "Zoals u wenst, u zult die man zijn." En hij was een steenhouwer. En hij hieuw stenen uit de rots en werkte veel. En zijn werk was lastig en hij verdiende niet veel geld. Nochtans was hij tevreden.

(Uit: Max Havelaar, Multatuli)

» **Rollenspel: de drie maskers**

De drie gemaskerden stellen drie waardige mannen voor, die op moderne wijze leven, zoals het past bij mensen van vandaag. De begeleider speelt iemand die in zijn leven een moeilijke keuze moet maken en aan deze heren raad vraagt.

De begeleider stelt voorzichtig, schoorvoetend een eerste schuchtere vraag aan de drie machtige heren.

Begeleider: Heren, ik sta voor een moeilijke keuze in mijn leven. Graag had ik jullie hierover raad gevraagd. Wat zouden jullie doen als iemand je iets vroeg wat je niet graag doet?

Masker 2: Zeg dat je geen tijd hebt, dat er voor jou belangrijkere dingen zijn. (Begeleider trekt een twijfelend gezicht.) Durf je dan niet neen te zeggen? Je zou meer aan jezelf moeten denken. Jij bent toch de belangrijkste.

Begeleider: Maar heren, mijn vriend is gehandicapt. Hij heeft iemand nodig om mee te verhuizen. Maar ik zou liever naar een feestje gaan.

Masker 1: Ga naar het feest. Je vriend zal wel begrijpen dat het voor jou niet prettig is om voor hem dat feest te missen.

Masker 3: Er is tijd genoeg voor en na dat belangrijke feest. Hij moet zich maar schikken naar jou en niet omgekeerd.

Begeleider: Euh... euh... beste heren, dat durf ik hem eigenlijk niet goed vertellen. Maar als één van jullie nu eens zou meegaan. Jullie kunnen het toch zo goed zeggen?

(De drie schrikken zich blauw en antwoorden snel na elkaar met een uitvlucht.)

Masker 1: Alles wat je wil, maar nu niet. Ik heb een afspraak bij de tandarts.

Masker 2: Je moet dapperder zijn. Je moet jezelf harden zonder dat iemand anders voor jou het woord voert.

Masker 3: Ben je niet beschaamd. Je hebt al genoeg van onze tijd in beslag genomen met je domme vragen.

(De één na de ander loopt snel weg en de begeleider blijft alleen achter. Hij schudt mistroostig het hoofd en druipt onvoldaan af.)

» Frederic de veldmuis

Rondom de weide waar de koeien graasden en de paarden draafden, stond een heel oude muur. En in die muur, vlakbij de schuur met de graanzolder, woonden de veldmuizen. De boeren waren er weggetrokken omdat er een groot scheepsdok werd aangelegd. De schuur lag er verlaten bij en de graanzolder was leeg.

De winter stond voor de deur en de kleine muizen begonnen koren te verzamelen en noten en tarwe en stro. Allemaal waren ze druk in de weer, behalve Frederic.

“Waarom werk jij niet, Frederic?”, vroegen ze.

“Ik werk toch”, zei Frederic, “ik verzamel zonnestrallen voor de koude donkere wintertijd.”

Toen ze hem heel wat later tegen het muurtje zagen zitten, vroegen ze: “En nu dan, Frederic?”

“Nu verzamel ik kleuren, want ‘s winters is alles grijs”, zei Frederic kalm. Later in de middag leek het zelfs of hij bijna sliep.

“Droom je soms, Frederic”, vroegen ze verwijtend.

Maar Frederic zei: “Welnee, ik verzamel woorden. Want de winter heeft vele lange dagen en dan weten wij misschien niets meer te zeggen.”

Toen kwam de winter en de eerste sneeuw en de vijf kleine veldmuizen zochten hun schuilplaats op tussen de stenen van de oude muur. De eerste weken was er eten genoeg en de muizen maakten plezier onder elkaar. Ze maakten grappen over domme katers en waren erg gelukkig samen. Maar mooie liedjes duren meestal niet lang... Beetje bij beetje hadden ze alle noten en bessen opgeknabbeld. Er was geen stro meer en hoe koren eruit zag waren ze bijna vergeten. Ze hadden het koud tussen de stenen en ze werden er heel stil van.

Plotseling dacht de kleinste veldmuis aan Frederic en wat deze gezegd had over zonnestrallen en kleuren en woorden.

“Hoe staat het met jouw voorraad, Frederic?”, vroegen ze.

“Doe jullie ogen maar weer dicht”, zei Frederic. En hij vertelde over de blauwe korenbloemen, de rode klapprozen in het gele raam en het groene blad van de bessenstruik. Toen zagen de kleine muisjes al die kleuren weer voor zich. Zo duidelijk alsof hun eigen gedachten ermee opgeschilderd waren.

“En de woorden, Frederic? Toe, vertel ons over de woorden!”

Frederic schraapte zijn keel, wachtte even en toen, alsof hij op een toneel stond, begon hij: "Wie strooit de sneeuw en wie smelt het ijs? Wie maakt de regen die nat is en grijs? Wie brengt in juni de klavertjes aan? Wie dooft de zon en wie ontsteekt de maan? Vier kleine muizen... muizen als wij. Hoog in de hemel, daar wonen zij. Lentemuis laat er de regenwolk varen. Zomermuis schildert de bloemen en blaren. Herfstmuis zorgt vlijtig voor besjes en nootjes. Wintermuis klaagt over steenkoude pootjes. Zij maken met hun vieren het jaar tot een geheel. Niet één seizoen te weinig, niet één seizoen te veel."

Toen het gedaan was, begonnen ze allemaal te klappen.

"Frederic," riepen ze, "je bent een dichter!"

En Frederic bloosde, boog zich een beetje voorover en zei verlegen: "Ik weet het..."

» De kikker die viel

Een kikker viel in een melkkan en hoe hij ook zwom en zwom, kans op ontkomen zag hij niet. Met hangende pootjes liet hij zich wegzinken, de dood voor ogen. Zo voelde hij iets onverwachts: "Klonters", dacht hij. Dat gaf moed. Hij spartelde en spartelde tot hij boter voelde onder zijn pootjes... en zo kon hij na een tijdje uit de kan springen.

» De ketting

Er waren eens twintig schakels in een grote stevige ketting. De ketting werd gebruikt in een zagerij om dikke balken op te trekken. De schakels vonden het een plezierig werk.

Elke dag omarmden ze de boomstammen, de ene al wat mooier dan de andere. 's Nachts rustten ze uit van het harde werken. Eerst keuvelden ze wat over koetjes en kalfjes en daarna sliepen ze in.

Op een morgen, het was vrij koud, werden de schakels wakker geschud door de baas. De schakels openden de ogen en ... ooh... wat zagen ze? De zesde schakel was lijkbleek. Hij beefde en rinkelde. "Wat is er?", vroegen de anderen. "Ik voel me zo zwak, ik weet niet wat ik heb. Het is alsof alle kracht uit mijn armen verdwenen is." "Misschien ben je wel ziek", zei de eerste schakel. "Wat moeten we nou?", sprak de tweede, "als hij ziek is, kunnen we niet werken." "Ik zal de baas een dagje vrijaf vragen", zei de eerste.

"Ha, baas, sorry dat ik je dit moet zeggen maar vandaag kunnen we niet werken, één van ons is ziek." "Dat gaat me niet aan", riep de baas, "omdat één van jullie ziek is, zouden de negentien anderen luilakken? Daar kom niets van in huis. Vooruit, aan het werk!"

De baas greep de ketting en legde ze rond de boomstam. "Vooruit! Trekken! Ho his, ho his!"

Daar ging de boomstam de hoogte in. De ketting spande. Alle schakels hielden de armen met de meeste kracht samen. De zesde schakel was nat van het zweet. Zijn ogen draaiden, hij beet op zijn tanden, zijn spieren trilden, hij deed al wat hij kon. Maar opeens was de spanning te groot. De schakel liet los en de boomstam donderde in volle vaart op de voet van de baas. De ketting kreeg nu drie weken rust, tot de baas hersteld was.

Nu kijkt de baas elke ochtend de ketting na en kikkert eerst de zwakke schakels op.

» **Gevraagd**

Gevraagd:

Lassers,

voor het aaneenverbinden

van losgemaakte betrekkingen.

Uitslovers,

die zich meer dan volledig willen inzetten.

Aangevers,

die hun gaven gebruiken

ten dienste van anderen.

Dragers,

die bereid zijn de last van een ander

mee te helpen dragen.

Krachtpatersers,

om pal te staan voor wie hen nodig heeft.

Goudsmeden,

om de draad van vertrouwen weer te herstellen.

Kleermakers,

die het verkeerde met de mantel der liefde

willen bedekken.

Schrijf of bel elkaar even!

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.70)

» **De ander kennen**

We zeggen zo gemakkelijk dat we de ander kennen.

Ken jij je vriend of vriendin?

Je kunt uren praten met elkaar, maar 'ken' je daarom elkaar?

Weet jij wat je vriend bezighoudt?

Waar liggen zijn vreugde en verdriet?

Wat verwacht hij van het leven?

Wat verwacht hij van jou, nu vandaag?

Je ontmoet iemand, je ziet een jongen of een meisje,

een gelaat, een kapsel een houding, groot, slank, blond.

Je begint te praten: hoe heet je, waar woon je, wat doe je?

Hoeveel gesprekken zijn er nodig eer die ander je vriend is?

Iedere ontmoeting is een nieuwe ontdekking,

een correctie van het vroegere beeld,

een vreugde om het dieper waarden

of de pijn van een beginnende ontgoocheling.

Hoever kan je doordringen in dat 'andere wezen'?

In elk mens leeft een geheim,

een deel van jezelf zal vreemd blijven voor de ander,
en zelfs voor jezelf.
Oordeel daarom nooit te vlug,
luister goed,
ook naar het zwijgen van de ander.
Pas dan zal je voelen wat het worden kan
en zien wie die ander is.

Eik Stynen

» **Wat een droom**

Ik droom van een wereld waar iedereen tijd heeft.
Tijd voor jou en mij.
Tijd,
dat wens ik je.
Geen zeeën van tijd, geen rivieren,
een klein beetje is soms genoeg.
Tijd,
dat wens ik je.
Om even te genieten,
van die tijd, van iets anders.
Misschien kan je dan
ook meer tijd maken voor een ander,
als je dan toch
tijd hebt...

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.41)

» **De achteraffers**

Had ik dat beter maar niet moeten zeggen?
Had ik dat beter maar niet moeten doen?
Zo denken wij ... de achteraffers.
Had ik dat moeten verzwijgen, toen?

Had ik de wasman een fooi moeten geven?
Had ik dat achteraf nou toch maar gedaan.
Had ik met Adriaan moeten gaan leven
of zou dat achteraf fout zijn gegaan?

Had ik die hoed niet moeten kopen?
Had ik achteraf naar Marie moeten gaan?
En had ik toch beter maar kunnen gaan lopen
in plaats van zolang op lijn negen te staan?

Had ik die keet achteraf kunnen sussen?
Had ik naar 't asiel moeten gaan met die poes?
En had ik me niet moeten laten kussen
- nu achteraf – door die kerel in Goes?

Wij achteraffers, wat zijn wij toch moeilijk.
En – achteraf – voor onszelf nog het meest.

Annie M.G. Schmidt

» Geef me nog vijf minuten, Heer

Geef me nog vijf minuten, Heer,
voor de brief die ik niet schreef,
waardoor in een mensenhart
een koude leegte bleef.

Geef me nog vijf minuten, Heer,
voor het antwoord dat ik niet sprak,
waardoor ik in een mensenhart
misschien iets kostbaars brak.

Geef me nog vijf minuten, Heer,
voor een lach, spontaan en blij,
waardoor ik warmte breng
en sfeer in de huizen rondom mij.

Geef me nog vijf minuten, Heer,
voor een traan die ik niet liet,
waardoor een ander
eenzaam bleef van verdriet.

Geef mij nog vijf minuten, Heer,
voor wat ik niet heb gedaan,
ofschoon gij vele kansen gaf
die ik voorbij liet gaan.

Geef me nog tien minuten, Heer,
misschien dat het dan wat wordt.
Ach, geef me heel mijn leven, Heer,
minuten zijn zo kort.

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.77)

» **Swimmy**

In een hoekje van de zee woonden een heleboel visjes bij elkaar. Ze waren prachtig rood gekleurd, behalve één visje. Dat ene visje was namelijk zwart, net zo zwart als een mosselschelp. Hij zwom veel sneller dan zijn broertjes en zusjes. Willen jullie weten hoe dat visje heette? Zijn naam was Swimmy.

Op een dag kwam er plotseling een grote, woeste, hongerige tonijn recht op de visjes afzwemmen. En met een grote hap slokte hij alle rode visjes op. Eén visje had hij niet gezien en dat was Swimmy. Swimmy ging er vlug vandoor. Hij zwom weg, ver weg, door de grote, grote zee. Swimmy was bang en voelde zich heel alleen en verdrietig.

Maar in de zee was zoveel moois te zien dat Swimmy zijn ogen uitkeek en weer helemaal blij werd. Weet je wat hij allemaal zag?

Een grote kwal, zo doorzichtig als een glas en met alle kleuren van de regenboog. En dan was er een kreeft die gewoon door het water liep! Swimmy vond het maar een gek gezicht. Verder kwam hij vreemde vissen tegen, die allemaal achter elkaar zwommen. Het leek wel of ze door een onzichtbare draad werden voortgetrokken. Er was zoveel te zien! Een bos zeewier groeide op zuurbalbonte rotsen. Er zwom een paling rond die zo ontzettend lang was dat hij zijn eigen staart niet eens kon zien. Ook ontdekte Swimmy nog prachtige zeeanemonen, die op roze palmbomen leken. En ineens... wat zag Swimmy daar?

Tussen de rotsen en het zeewier zwommen hele kleine visjes, die net zo groot waren als Swimmy. Alleen waren ze weer rood gekleurd. Hij dacht eerst dat het zijn broertjes en zusjes waren. Maar dat kon niet. Die waren opgegeten door een gulzige tonijn. Swimmy ging vlug naar de visjes toe.

"Kom, we gaan in de grote zee spelen. Dan laat ik jullie allerlei mooie dingen zien!", riep Swimmy.

"Dat durven we niet", zei een rood visje. "De grote vissen zullen ons allemaal opeten."

"Maar je kan hier toch niet altijd tussen de donkere rotsen blijven", zei Swimmy. "Weet je wat we doen? We maken een plannetje."

Swimmy dacht diep na. En plotseling riep hij: "Ik weet het! Laten we het eens proberen."

De rode visjes vonden Swimmy aardig en volgden daarom zijn aanwijzingen trouw op. Ze moesten dicht bij elkaar gaan zwemmen, zodat het leek alsof ze één grote vis waren. Ieder rood visje had zijn eigen plaats.

"Ik zal het oog zijn", zei Swimmy, "omdat ik zwart ben." Ze oefenden goed en eindelijk durfden ze de grote zee in. Niemand viel hen lastig. Integendeel. Zelfs de grote vissen gingen op de vlucht voor de grote rode vis met het zwarte oog. En zo zwommen er nog steeds vele rode visjes als een grote reuzervis door de zee en Swimmy voelde zich in zijn rol van waakzaam oog heel gelukkig.

» Van een dorre boom die lentebaadjes kreeg

Ergens in een bos prijken veel verschillende bomen. Ze stonden er eigenlijk zo maar te staan, ieder op zijn eigen wortels met de takkenkruin opgericht en hoog verdreven in de lucht, ieder op zijn eigen eilandje, enkele vierkante meters eigen grond: eigendom, domein waar de ander zijn takken niet mocht over buigen, zelf niet als hij volop in de storm stond, want zelfs dan kreeg hij een nijldige klets.

"Blijf met je schaduw weg", werd er dan geroepen, of: "Kan je nou je takken niet beheersen?!"

Elke boom had alleen nog maar oog voor zijn eigen takken, voor zijn eigen stam, voor het geruis van zijn eigen bladeren. Ze hadden er nog nooit over nagedacht dat ze op dezelfde bodem stonden en dat dezelfde wind waaide voor hun bladeren.

Tot op een dag een van de heel gewone bomen helemaal begon te verdorren en uit de drogen. Eerst vielen er enkele blaadjes af, toen meer en meer tot hij daar helemaal kaal stond. Enkele bomen begonnen te giechelen: "Kijk nou daar eens! Dat is zeker om iets anders te doen dan wij, of om op te vallen!", bromde er een.

"Hij heeft geen kracht genoeg om zijn blaadjes eraan te houden. Hij heeft geen wil. 'k Heb dat altijd al gedacht", beweerde de wilg.

"Let daar niet op", zei een derde, "die deugt nergens voor. Met die wil ik echt niets te maken hebben."

"Daar is hij zelf verantwoordelijk voor", meende de kastanje. "Had hij zijn takken verder open gespreid, was dit niet gebeurd. Hij leek me altijd zo gesloten. Zelden zei hij iets, zijn bladeren konden niet meer bewegen. Domme boom toch, kijk naar mij. Zo moet je het doen, mee ruisen met de wind, dan komt alles goed."

En toen werd het stil in het bos, want er waaide al een tijdje een koude wind. De bomen hielden dan liever hun mond.

Ieder stond weer op zijn eigen koele plekje met de takken in de lucht en met zijn wortels in zijn eigen plekje grond zijn eigen sap te zuigen. En niemand mocht in andermans domein of hij werd eruit gezwiept.

"Weg met je schaduw", klonk het dan weer bitsig. En niemand wist dat het stukje grond waarop die ene boom stond in het woud, vol puntige scherpe stenen stak en het boompje zo niet kon groeien.

Maar toen de volgende morgen de boom nog even troosteloos tussen de andere bomen stond en hij de volgende week nog verder aftakelde en het leek of de boom wel ging sterven, begon er één weer wat te zeggen: "Hé, wat griezelig zeg! Kijk me dat nou toch eens aan!"

Het leek wel of alle bomen er rond werden opgeschrikt. Hoe zielig stond hij daar nu.

"Verdomd!", zei de den. "Gelukkig dat jij er nog staat, eik, anders was het voor mij een treurig gezicht, die dode boom zo recht voor mijn neus."

"Eigenlijk moet ik jou net hetzelfde zeggen", antwoordde de eik na een lange stilte.

"Jij, den, blijft de hele winter groen. Als het koud wordt en de winter maar duren blijft, zodat ik er bang van word en eraan twijfel of het ooit nog lente wordt, dan zie ik jouw groen en dan weet ik meteen weer hoe groen eruit ziet en dan kan ik weer dromen van de lente en hopen dat ze toch zal komen."

Zolang had de stoere eik nog nooit gesproken, en zijn gevoelens had hij nog nooit zo in het openbaar getoond. Dat past immers niet voor sterke eiken. Hij werd zowaar verlegen over die bekentenis en flapte, zo onopvallend mogelijk, zijn takken even schichtig op om te zien of andere bomen hem niet uitlachten. Want als eik was hij beroemd als de sterkste reus van het woud. Maar niemand lachte.

“Ik drijf maar eens verder”, zei een donkere wolk die al een hele poos boven het bos hing, “anders regen ik seffens nog uit.”

En toen scheen de zon op al die bomen en ze kregen het warm vanbinnen.

“Ik ben toch wel blij dat ik bij jullie sta en niet alleen”, mompelde een berk en schraapte schuchter zijn keel. En plots beseften die bomen dat ze eigenlijk bijeen hoorden.

En hoe wonderlijk het ook mag klinken, de verdorde boom kreeg van al die zon frisse verse lenteblaadjes en begon weer te leven. En heel het bos stond daar paf van. En van die dag af konden ze nog wel eens echt ruzie maken, maar zo dat ze onmiddellijk weer vrienden werden.

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.121-123.)

» **Ik heb geen andere handen dan de uwe**

Het gebeurde in een klein dorpje in Duitsland na de oorlog...

De bewoners kwamen terug en zagen dat de oorlog alles verwoest had: huizen, school, kerk. Geen enkele steen was op de andere blijven staan.

Tussen al de brokstukken en puin lag ook een kapot kruisbeeld dat vroeger midden op het marktplein stond. De bewoners van het dorp wilden het kruisbeeld herstellen en aan elkaar plakken. Maar de handen waren nergens meer te vinden.

In het dorp lag ook een groep Engelse soldaten gekazerneerd. Eén van hen maakte een bordje en hing het onder het kruisbeeld. Op dat bordje schreef hij de volgende woorden: 'I have no hands but yours' (Ik heb geen handen behalve die van jou).

» **Parabel van de brillenman**

Er stond een brillenverkoper op de jaarmarkt met een grote kraam. Al zijn brillen lagen er ten toon en de mensen hadden maar uit te kiezen.

Er waren er van alle soorten: heel chique, met edelstenen en diamanten versierd. Ze wogen zwaar op de neus en de glazen waren donker gekleurd, zoals bij filmsterren als ze niet spelen. Met zo'n bril was het zicht heel beperkt, zeker als de duisternis viel. Je zag allen je eigen omgeving en je eigen spullen, maar voor de rest bleef alles vaag en somber. De mensen die zo'n bril droegen, keken altijd heel bezorgd. Zij werden een beetje wantrouwig en waren altijd doodernstig.

Er waren ook van die sterke brillen, staalhard en onverslijtbaar. Daarmee kon je alles in zwart-wit zien: heel scherp, het één of het ander. Tijdens een voetbalmatch zag je dan alleen de fouten van de tegenpartij en de goeie zetten van je eigen club. En als je ermee naar mensen keek, zag je ofwel vrienden, ofwel vijanden. Het verschil was duidelijk. Je moest niet twijfelen.

Er waren ook moderne brillen, in de vorm van TV-schermen. Daarmee had je geen oog meer voor de werkelijkheid om je heen. Je zag een nieuwe wereld die anderen voor jou in mekaar gestoken hadden. Je leefde in een droomwereld. Er waren veel liefhebbers voor zo'n bril.

En dan was er nog een brilletje, je zag het bijna niet liggen, een brilletje van niemand. Er waren weinig mensen die het durfden opzetten. De meesten haalden er hun neus voor op en gingen eraan voorbij, als wilden ze zeggen: "Waar halen ze zoiets nog vandaan?" En toch... Hadden zij de moeite gedaan om dat brilletje eens op te zetten en er door te kijken, dan zouden ze enthousiast geweest zijn. Dat brilletje van niemand maakte alles anders: je keek veel verder en alles werd zo innig en zo vertrouwd alsof je overal thuis was.

Achter de dingen vermoed je telkens een goede Vader. Je verstaat Hem niet altijd, maar je voelt wel aan dat Hij heel erg moet liefhebben. Als je met dat brilletje naar de zonsondergang kijkt, krijg je goesting om erbij te gaan bidden. Het is het brilletje van het evangelie.

Och, tegenwoordig staat er geen brillenman meer op de markt. Want al de mensen hebben zich al lang een bril aangemeten. Zij hebben er zich een uitgezocht naar eigen goesting. En het is niet gemakkelijk om van bril te veranderen.

Misschien gaat dat wel als we elkaar durven vertellen hoe wij het allemaal zien. En als we naar mekaar kunnen luisteren.

Manu Verhulst

» Geluk

God wilde geluk geven aan de mensen. Niet zomaar. Geluk is iets kotsbaars, dat gooi je niet zomaar te grabbel, daar moet je iets voor doen. Dan vind je het!

God riep daarom op een dag al zijn engelen bij zich. "Kijk eens", zei God, "ik wil geluk bezorgen aan de mensen. Niet zomaar, ze moeten het zoeken. Ze moeten er iets voor doen. Jullie moeten me daar even mee helpen."

Een grote engel zei "Geluk is kostbaar. Het mag niet te gemakkelijk te vinden zijn. Laten we het verbergen, diep in de zee."

Dit vond God niet zo een goed idee. "Dan kunnen alleen de heel goede zwemmers en de duikers het vinden. Geluk moet door iedereen gevonden kunnen worden."

Een kleine engel zei: "Wel, laat het ons dan verbergen op de maan. Daar is het veilig en toch vindbaar."

"Neen", zei God, "dat is niet goed. Dan zouden alleen de astronauten het vinden. Geluk is voor alle mensen die er echt naar zoeken."

Een derde engel zei:

"Niet te diep, niet te ver weg en toch hoog genoeg: op een rots."

"Daar kunnen alleen de bergbeklimmers en mensen met goede benen het vinden", zei God. "Dat is dus ook niet goed. Geluk is voor alle mensen die ernaar zoeken."

"Weet je wat we doen?", zei God. "Ik leg wat geluk in het hart van het kind, de jongere en de volwassene. Maar de mensen zullen het pas vinden als ze begaan zijn met elkaar."

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.140)

» Jezelf zijn

In elke jonge mens leeft de tweestrijd tussen jezelf zijn, niet verdrinken in de massa en er toch 'helemaal bijhoren'. Maar als je er wil bijhoren, moet je meedoen met de mode, met de muziek. Je moet keihard zijn en niet laten zien dat iets je kan raken. Voor je mening uitkomen, is gevaarlijk als ze niet strookt met wat anderen denken. Het is veiliger je mond te houden en te doen wat anderen verwachten. Wat zouden ze anders van je denken?

En toch wil je jezelf zijn. Daar is moed voor nodig. Alleen lukt het nooit. Je hebt mensen nodig die in jou geloven en die je kan vertrouwen. Mensen die je aanvaarden om wie je bent en niet om wat je kan en hebt. Mensen die je niet in een bepaald hokje plaatsen en die niet voortdurend beslag op je leggen. Mensen die niet bang zijn en die voor je opkomen. Je kan maar echt jezelf zijn als anderen je daartoe de kans geven.

Erik Stynen

» Een vriendenhuis

Samen willen we hier bouwen aan één huis.
Bouwen aan een huis met mooie ramen.
Als één balk verrot is,
is het hele huis in gevaar.
Als er één balk lekt,
wordt het hele huis nat.
Als er één deur op slot is,
zitten we allemaal vast.
Maar als we samen zorg dragen voor ons huis,
dan kan het hele huis stand houden.

Laat ons er allemaal op toezien
dat wie moe is, steun krijgt,
dat wie verdriet heeft, troost vindt,
dat wie zich opsluit, weer open komt.

Dan wordt ons huis een stevig huis,
een vriendenhuis.

(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.60.)

» Twee soorten waarheid

Als de ander iets niet kan doen,
dan is hij lui.
Als jij het niet kan,
dan ben je druk bezet.

Als de ander niet opschiet,
dan is hij een slome.
Als het om jezelf gaat,
wil je je werk niet half doen.

Als de ander op zijn stuk blijft staan,
dan is hij koppig.
Als je het zelf doet,
dan spreek je uit ervaring.

Als de ander over zichzelf praat,
dan is hij vol van zichzelf.
Als jij dat doet,
dan profiteren de mensen van je kennis.

Als de ander vriendelijk is,
dan heeft hij bijbedoelingen.
Als je het zelf doet,
dan heb je een goed voornemen gemaakt.

Als de andere meer doet dan gevraagd is,
is hij een uitslover.
Als je het zelf doet,
dan toon je initiatief.

Als de ander een deuk heeft in zijn wagen,
dan rijdt hij onvoorzichtig.
Als het jou overkomt,
dan ben je een slachtoffer van wegpiraten.

Als een ander aarzelt om geld uit te geven,
is hij gierig.
Als je het zelf doet,
ben je economisch.

» Toveren

Als ik kon toveren,
'k zou een straaltje vergeving toveren
in het huis waar mensen ruzie maken;
'k zou een straaltje liefde toveren

in een wereld waar arm en rijk
mekaar nog altijd niet verstaan;
'k zou een straaltje vrede toveren
in het hart van soldaten die ten strijde trekken;
'k zou een glimlach toveren
op de lippen van de man
die nooit tevreden is met zichzelf.
'k Zou – 'k zou zoveel...
Als ik toveren kon
'k zou in mijn leven
vergeving, liefde, vrede en een glimlach toveren.
Hé, ik kan het. Ik kan toveren!

» Voorrang aan het belangrijkste...

Op een dag vroegen de mensen aan de wijze: "Vertel ons over het leven."

De wijze bekeek hen een voor een aandachtig en zette dan een glazen pot op tafel. Daarna nam hij een twaalftal stenen en legde die zorgvuldig in de pot. Toen deze gevuld was, vroeg hij aan de mensen: "Is deze pot vol?"

"Ja, natuurlijk is hij vol", antwoordde de mensen.

Nu nam de wijze een pot met kiezelsteentjes. Zorgvuldig goot hij ze over de grote stenen. De kiezelstjes vielen tussen de stenen door tot op de bodem van de glazen pot. Opnieuw vroeg hij aan de mensen: "Is deze pot vol?"

Zonder uitzondering antwoordden ze allemaal: "Ja, nu is de pot vol."

Daarop nam de wijze een zakje met zand, dat hij aandachtig in de grote glazen pot goot. Het zand vulde de plaats tussen de grote stenen en de kiezelsteentjes. De wijze vroeg nog maar eens: "Is deze pot vol?"

Enkele slimme mensen begonnen het te begrijpen en zeiden dat de pot misschien wel niet vol was.

"Goed", antwoordde de wijze en hij nam een kruikje met water en vulde de glazen pot tot aan de rand. Daarop keek hij de mensen aan en vroeg: "Welke grote waarheid toont dit experiment ons aan?"

De moedigste onder de toehoorders antwoordde: "Het toont aan dat het leven nooit zo gevuld is als we wel denken, en dat er, als we echt willen, altijd nog wel iets bij kan."

"Ja", zei een ander, "als ik alles wat beter organiseer, komt er wel nog een gaatje vrij om méér dingen te doen."

"Nee", antwoordde de wijze, "daarover gaat het niet. De grote waarheid die in het experiment schuilt, is de volgende: als je niet eerst de grote stenen in de pot doet, krijg je ze achteraf nooit meer in."

Het werd stil. De wijze voegde er aan toe: "Welke zijn de grote stenen in je leven? Je gezondheid? Je familie? Je vrienden? Je dromen? Tot rust komen? Bezinning? Je spiritualiteit, je godsdienst of je levensbeschouwing? Denk eraan: als je meer belang hecht aan kleinigheden zoals het zand of het water, zullen zij alle plaats in beslag nemen en blijft er geen tijd meer over voor het écht belangrijke in het leven. Daarom mag je nooit vergeten jezelf de vraag te stellen welke de grote stenen van je leven zijn en die moet je als eerste in de pot leggen."

1.5 Kort maar krachtig

» De gulden regel

Dit is de regel van de liefde:
aan anderen niet doen wat je niet wil
dat ze jou zouden aandoen.

(Confucius: Analecten XV, 23)

Zoals een moeder, zolang zij leeft haar kind,
haar enig kind bewaakt en beschermt,
moge zo elkeen met onbelemmerde geest
gelijk welk wezen beminnen.

(Boeddhisme: Metta-Sutta, 149)

Alles wat gij wilt dat de mensen voor u doen,
doet dat ook voor hen.

Dat is de Wet en de Profeten.

(Christendom: Matteüs 7,12)

Niemand van jullie gelooft (werkelijk)
totdat hij voor zijn broeder wenst
wat hij voor zichzelf wenst.

(Islam: Hadith 13 – An Nawawi)

» Onderweg

Alleen zij die onderweg zijn,
kunnen de hoop koesteren
ooit aan te komen.

Jon Sobrino

» Het rijtje

Ik wil zo graag
in het rijtje lopen,
maar ik vind het niet!

» Handleiding

God schreef zijn handleiding in je hart
zodat je niet kan zeggen
dat je je papieren verloren hebt.

» Chinese wijsheid

Zelfs al heb je tienduizend akkers,
dan kan je toch maar één mat rijst
per dag eten;
Zelfs al heeft je huis duizend kamers,
je hebt 's nachts maar zes voet
ruimte nodig.

» Een oude pelgrim

Een oude pelgrim was midden in de winterse kou
op weg naar de Himalaya toen het begon te regenen.
Een herbergier vroeg hem:
"Hoe wil je daar ooit geraken met dit weer, lieve man?"
En de man antwoordde minzaam:
"Mijn hart gaat voorop.
De rest volgt vanzelf."

Anthony de Mello

» Loop niet voor me

Loop niet voor me,
want ik kan je niet volgen.
Loop niet achter me,
want ik kan je niet leiden.
Maar loop naast me,
dan lopen we samen verder.

» Je klein weten

Je klein weten
in een groot geheel.
Voorwaarde om
op de goede manier
groot te zijn.

» Water en rots

Het is bijna niet te geloven
dat het water sterker is dan de rots

als het naar alle kanten spat
door het werpen van een steen.

Bram Vermeulen

» **Weg**

We zijn
nog niet weg
of ik mis je al.
Door de achteruitkijkspiegel
zie ik
al uit
naar het
volgend jaar.

Erik van Os

» **Schoonheid is...**

Schoonheid is perfectie.
Perfectie is onmogelijk.
Onmogelijk is alles.
Alles is iedereen.
Iedereen is mooi.

» **Kunnen**

De hond was kwaad
toen de kip
een ei had gelegd.

Dat kon hij niet.

Ad Goos

» **Stem**

De bereikbaarheid van iemand
is omgekeerd evenredig
met het volume van zijn stem.

P. Van den Bergh

2 Tafelmonenten

2.1 Tafelmomenten

Heer, wij vragen uw zegen
over ons en over deze maaltijd.
Wij danken U voor het eten van elke dag;
help ons te delen met hen
die te weinig hebben.
Amen.
(Uit: Al de dagen van ons leven, p.365)

Vader,
het voedsel op deze tafel
willen wij eten in het besef
dat wij enkel al delend met elkaar
een groep kunnen vormen
die waarachtig samen is.
Wij willen het eten in het besef
dat het overgrote deel van onze wereld
het broodnodige om te leven niet heeft,
omdat wij nog lang niet
wereldwijd her-verdelen.
Amen.
(Uit: XXL... 't Is maar een bagatel?! Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 1997-1999, p.55)

Rond deze tafel bidden wij U, Heer:
bewaars ons voor elkaar, houdt ons bijeen in liefde
en geef ons Uw zegen en Uw Geest,
door Christus onze Heer.
Amen.

Dank Je, lieve God,
voor het eten elke dag.
Geef dat elk kind op de wereld
eten krijgt, elke dag.
Amen.

Goede Vader,
wij vragen U niet om overvloed maar om voedsel voor iedereen.
Geef brood aan hen die honger hebben en honger naar goedheid
aan hen die brood hebben.
Amen

Heer Jezus,
zegen deze maaltijd
en allen die er aan deel nemen.
Mogen deze gaven ons helpen
om Jou nog beter te dienen,
om vriendjes die het moeilijk hebben
een helpende hand te reiken.
Amen.

Goede God,
hoe vaak gaan wij niet aan tafel en eten ons brood zonder
er bij verwonderd te staan...?
En toch is het brood op tafel een gave uit Uw hand
en betekent het de moeite, de zorg en de liefde van velen
die het voor ons klaarmaakten.
Open onze ogen voor het wonder van elke dag.
Laat ons danken om de liefde waarop ons leven steunt.
Amen.

Heer onze God,
wij danken U voor al wat deze tafel biedt:
De vrucht van de aarde, het werk van mensenhanden,
de gezelligheid en de vriendschap die wij samen mogen genieten.
Gedenk ook in Uw goedheid, Vader, hen die honger lijden, ziek of eenzaam zijn.
Wees hun nabij in concrete mensen en laat onze hulp voor hen Uw zegen zijn.
Amen.

Heer,
zegen ons en ook deze spijzen die Uw milde hand ons geeft
door Christus, onze Heer.
Amen.

God,
Leven is naast ernst, werken en elkaar nodig hebben,
ook genieten, spelen, eten en drinken.
Gelukkig zit ik even niet alleen aan tafel,
het is zoveel aangenamer.
Dank aan iedereen die meewerkte
aan dit gelukkig toeval.
Amen.

Heer,
zegen deze maaltijd
en ons mensen hier bij elkaar.
Dat dit eten sterkt
om mijn lichaam en humeur op peil te houden,
om aangenaam te blijven voor de ander.
Amen.

God,
bij deze maaltijd
kan ik het mij weer veroorloven
dat te eten waarin ik goesting heb.
Dank, dat ik niet zoals anderen te zwak ben om te eten,
of zo ziek dat ik niet kan eten
of zoals velen,
zelfs geen eten heb.
Dank, dat ik het zo goed heb.
Amen.

Ofschoon God
ons ook vraagt met Hem aan tafel te gaan,
is dat hier toch heel iets anders.
Hier is 't allemaal veel echter.
Het eten, het drinken, het spreken met elkaar
is hier allemaal zo spontaan.
Jou daarvoor moeten danken lijkt me soms zelfs overdreven...
Of toch.... heb Jij daar ook iets mee te maken?

Heer,
zegen ons en deze gaven,
die wij van uw goedheid
mogen ontvangen.
Door Christus, onze Heer.
Amen.
(Uit: Al de dagen van ons leven, p.365)

Eten....
sappen, groenten, deegwaren, vruchten;
en daartussen, de stille plicht van mensen
die hiervoor moeten zorgen.
Dank je! Jij allen die
in God weet welke omstandigheden -
hiermee je kost hebt verdiend.
Ik dank Jou, God.

Wij danken U, God,
voor dit eten en deze drank,
voor de vriendschap die wij mogen ervaren,
voor Uw liefde, God.
Amen.

Jezus,
graag wil ik je danken.
Nog maar eens mogen we aan tafel.
Weer kunnen we proeven van al dat lekkers.
Jammer dat ik vaak vergeet

dat zoveel mensen honger hebben.
Vandaag willen we daar speciaal aan denken.
Ik bid je, Jezus,
dat iedereen het even goed mag hebben als wij.
Amen.

(Uit: Huppelhoek & Kangoeclub, Als ik kon toveren. Gebedenboek door en voor kinderen, Halewijn, Antwerpen, 1992, p.97)

Heer, onze God,
Van U komt al wat deze tafel biedt:
de vrucht van de aarde,
het werk van onze handen,
de gezelligheid die wij genieten.
Wij danken U voor spijs en drank,
voor ons geluk en onze vreugde.
Gedenk ook in uw goedheid, Vader,
onze medemensen die honger lijden,
ziek of eenzaam zijn.
Wees hen nabij.
Laat onze hulp voor hen uw zegen zijn.
Door Christus, onze Heer.
Amen.
(Uit: Al de dagen van ons leven, p.366)

Onze Vader,
Wij willen U danken voor iedereen
met wie wij aan tafel zitten,
wij zijn blij dat zij er zijn.
Wij willen U danken voor de mensen
die meewerken om dit eten klaar te maken.
Wij willen U danken voor al het goede in ons leven
en waar wij zelf zo weinig voor moeten doen.
Help ons om altijd opnieuw dank te zeggen.
Amen.

Heer,
wij vragen U,
dat dit voedsel geen teken van ongelijkheid
zou zijn tussen hongerige mensen
en mensen met overvloed,
maar een goed dat ons in staat stelt
terug op krachten te komen om ons verder
in te zetten voor rechtvaardigheid,
eerlijkheid en vriendschap onder de mensen.
Amen.

Heer,
het voedsel op deze tafel
willen wij eten in het besef
dat wij alleen delend met elkaar
een vriendschap kunnen vormen
waar Gij aanwezig zijt.
Wij willen het eten,
goed wetend, dat het overgrote deel van de wereld
het broodnodige om te eten niet heeft,
omdat wij nog lang niet bereid zijn
om wereldwijd te delen met elkaar.
Laat ons dan niet verspillen wat anderen tekort hebben,
maar maak ons dankbaar om het vele goede in ons leven.
Amen.

Zegen Heer deze maaltijd
want wij weten dat Gij het goedvindt
als mensen bij elkaar samenzijn
in vriendschap en vreugde.
Wij danken U
voor de spijzen van deze tafel,
voor hen die ze hebben bereid,
voor Uw liefde elke dag opnieuw.
Amen.

God,
als jonge mensen zijn wij hier samen
om alles met elkaar te delen
en in vriendschap met elkaar samen te leven.
Mogen deze gaven ons de innerlijke kracht geven
om zoals uw Zoon te leven voor anderen.
Amen.

Heer Jezus,
telkens Gij over uw Vader gesproken hebt
en over Zijn Rijk dat komen moest,
hebt Gij het beeld gebruikt van deze Tafel.
Laat ons samenzijn aan deze Tafel
voor ons een voorteken zijn
van wat komen zal.
Amen.

Heer Jezus,
Gij hebt ons geleerd te bidden om ons dagelijks brood.
Wij vragen U,
geef ons iedere dag alles wat wij nodig hebben:
voedsel, vriendschap en Jouw zegen,
die maken dat het ons goed gaat.
Amen.

Lieve God,
dankjewel voor alles wat op onze tafel staat!
Dank je vooral voor iedereen die ervoor zorgt dat we kunnen eten:
de boer, de bakker, de beenhouwer, ...
maar vooral een dankjewel voor onze kookploeg die er keer op keer iets lekkers van
maakt.
Dankjewel!

Heer Jezus,
nooit moeten wij ons zorgen maken
over het al dan niet eten-hebben.
Voed ons met Uw kracht zodat wij steeds meer
de vrede onder mensen en de rechtvaardigheid in de wereld
zouden bewerken.
Amen.

Goede Vader,
wij danken U voor alle goede dingen,
de spijzen van deze tafel
en de vele goede mensen rondom ons.
Houd ons allen op de goede weg,
de weg van Jezus Christus, Uw Zoon.
Amen.

Zegen Heer,
met Uw grote mildheid de gaven op onze tafel.
Zegen ze tot een teken van samenzijn in Jezus' Naam.
Een samen zijn waar niemand vreemd hoeft te zijn
maar waar wij mogen delen
in elkaars vriendschap.
Amen.

Heer,
U brak het brood voor velen
en deelde het ook uit.
Mogen wij,
die aan elke maaltijd voldoende krijgen,
ook graag delen
met wie te weinig heeft.
Amen.
(Uit: Al de dagen van ons leven, p.367)

God,
Gij geeft ons Uw goede gaven:
leven en voedsel.
Laat ons niet verspillen wat Gij ons gegeven hebt
en maak ons dankbaar voor al die gaven.
Amen.

Heer,
wij danken U voor de tekenen van hoop, bemoediging en steun
die wij van anderen krijgen.
Wij weten dat U erin aanwezig bent.
Dank voor Uw aanwezigheid onder ons
in alles wat wij voor mekaar betekenen.
Dank voor alles wat wij dagelijks
zomaar krijgen van mekaar:
vriendschap, een goed woord, het eensgezind samenzijn.
Dank voor nog zoveel meer.
Amen.

Heer,
Gij geeft het leven aan onze wereld,
Gij geeft ons dit voedsel.
Gij geeft ons de kracht en de moed
om ons verder in te zetten voor mekaar
in vriendschap en dienstbaarheid.
Amen.

Heer,
wij danken U voor alles wat U ons geeft,
voor dit voedsel dat ons laat samenzijn rond deze tafel
voor het samen spelen en het nieuwe dat wij mogen ontdekken
in de natuur maar ook in elk ander.
Dank voor Uw spreken tot ons
doorheen de vele mensenwoorden
die ons hart raken vandaag.
Amen.

Wij danken U, Heer,
voor de gaven die Gij ons hebt geschonken.
Zegen ons verder doen en laten
tijdens dit samenzijn – (dit kamp).
opdat wij daarin Uw goedheid tonen
en vreugde brengen in de groep.
Amen.

Wij danken U, Heer,
voor dit voedsel,
voor de vriendschap tussen iedereen
en voor de liefde waarmee Gij ons bemint.
Amen.

Dank Heer
voor al die mensen om ons heen,
die wij niet gekozen hebben maar gekregen.
Dank voor hun inzet, hun meespelen, meehelpen
en zoveel andere tekenen van meewerken.
Dank voor het samenzijn rond deze tafel.
Amen.

Heer, wij danken U
voor de mensen om ons heen,
voor hun zorg en hun vriendschap.
Wij bidden U,
Dat wij thuis mogen zijn bij elkaar,
Elkaar mogen vertrouwen
en in elkaar blijven geloven.
Amen.

Heer, uit uw hand
hebben wij alles ontvangen.
Geef dat wij met ons leven,
in onze woorden en daden,
van uw goedheid blijven getuigen
en trouw blijven aan uw naam.
Amen.

Vader in de hemel,
wij zitten rond te tafel,
het eten staat weer klaar.
Dank U dat vader en moeder
zo goed voor ons zorgen.
Zegen ons en deze maaltijd.
Maak ons blij en vriendelijk voor elkaar.
(Uit: Joris Cauwe, in Al de dagen van ons leven, p.367)

Heer, onze God,
Gij hebt ons geleerd te bidden
om ons dagelijks brood.
Wij vragen U, geef ons alles
wat wij broodnodig hebben:
voedsel, vrede en Uw zegen.
Amen.

Laat Heer,
dit brood en deze spijzen
tot teken van vertrouwen zijn.
Amen.

Wij danken U, Heer,
voor spijs en drank
en voor alles
wat wij dagelijks uit Uw hand
mogen ontvangen.
Amen.

Als wij eten en drinken, Heer,
help ons dan niet te vergeten
dat Gij ons over de liefde hebt gesproken,
toen Gij Uw vrienden aan tafel had genodigd.
Amen.

Geprezen zijt Gij,
God onze Heer,
om de velen die trouw en ongezien om ons dagelijks
brood bekommerd blijven.
Amen.

God,
laten wij danken om duizenden dingen,
om al het goed in het leven
om de vreugde en de pijn,
om het wonder van dit samenzijn.
Amen.

2.2 Tafelliedjes

Wij danken U voor het heerlijke eten,
wij danken U voor het heerlijke maal,
wij zullen nooit uwe goedheid vergeten
daarom dank wel duizendmaal,
daarom dank wel duizendmaal.

Voor spijs en drank voor 't dagelijks brood,
wij bidden U o Heer.
Voor spijs en drank voor 't dagelijks brood,
wij danken U o Heer.

Goeiemorgen Mien, goeiemorgen Trien,
goeiemorgen allemaal samen en 's morgens smaakt het eten goed
in alle eeuwen samen. Smakelijk.

Heer heb dank voor spijs en drank. Alleluja.
Heer heb dank voor spijs en drank Alleluja.

Oh lieve Heer, hier zijn wij dan weer.
Wij komen hier tesaam voor en uitgebreid diner,
Wij laten het smaken, oh, oh Heer.
Oh, Lieve Heer, hier zijn wij dan weer!

Allelu, allelu, alleluia looft nu de Heer.
Allelu, allelu, alleluia looft nu de Heer.
Looft nu de Heer alleluia.
Looft nu de Heer alleluia,
looft nu de Heer alleluia looft nu de Heer.

Voor alle gaven groot en klein.
Wij willen Heer dankbaar dankbar zijn.
Wij willen Heer U dankbaar, dankbaar zijn!

Goede middag mensen allemaal smakelijk eten.
Goede middag mensen allemaal.

Hé kom aan en zit bij ons aan,
eet met ons en dank nu de Heer voor het eten dat Hij ons geeft.
Dank U, dank U, dank U Heer.

Goede God, wij zeggen dank al te saam voor spijs en drank.

Marmalade, carbonade, varkenspootjes, bloemkool en salade.
O. koekjes kruimels, o, slagroomtaartjes lange vingers pannenkoeken
honger, honger, honger, honger.

Niets is zo heerlijk als proeven van mensen, mensen met elk
hun eigen verhaal, ook onze Heer had geen andere wensen
dan samen te eten van hetzelfde maal.

Tsjing tsang rijst en thee, eten de Chinezen van 's morgens
tot 's avonds. Tsjing tsang rijst en thee eten de Chinezen als koud souper.

(op de melodie van "Thank you for the Music")

Dank U voor het goede
dat U ons geeft
en de kracht die in ons leeft.
Samen kunnen bouwen
een wereld vol van geluk
zonder veel druk.
Geef ons een teken,
't kan niet meer stuk.
Wij zeggen
dank U voor het goede
dat U ons telkens geeft.

(op de melodie van "You are my sunshine")

Wij gaan eten
Wij willen weten
dat U Heer
steeds bij ons bent.
Bidden en dankend,
gevend en nemend,
gedenken wij steeds
dat U bij ons bent.

Amor, amor, amor, amor,
hermanos mios Dios es amor
Amor todo como hermanos
Dios es amor

(op de melodie van "Big Big World" – Amelia)

We komen allemaal
voor een heerlijk maal,
en zeggen dank dank dank
voor spijs en drank.
En we maken veel plezier
want er is vriendschap hier.
Voor dit alles
nogmaals dank.

Samen drinken... samen eten
samen zullen we dit nooit vergeten.
Samen drinken... samen eten
samen danken voor dit maal.

(op de melodie van "The Lion sleeps Tonight")

Samen eten, de tafel delen

Genieten van dit maal (2x)

De soep, de frieten en de chocola (2x)

We danken (6x)

Voor het lekkere maal

(op de melodie van "Sailing" – Rod Stewart)

Lekker eten, lekker drinken,
echt genieten van dit maal.

Samen bidden voor dit lekkers
samen danken allemaal.

(op de melodie van "Tom Dooley")

Kom schuif nu aan... de tafel

Kom schuif nu aan... het maal

Kom schuif nu aan.... de tafel

Laat het smaken al tesaam.

Laten wij nu bidden

dat de Heer komt in ons midden

bij dit samenzijn, bij dit samenzijn.

Laten wij nu bidden

dat de Heer komt in ons midden

bij dit samenzijn.

Een fontein vol van blijdschap (3x)

in mijn hart

Een rivier vol van vreugde (3x)

in mijn hart.

2.3 Tafelbezinningen

» De nieuwe god van het eten

Er zijn machten die er baat bij hebben dat het voedsel niet meer seizoensgebonden is,
dat er aan tafel altijd over is, dat er weggegooid moet worden;
dat het eten op tafel niet meer zelf klaargemaakt is maar panklaar gekocht wordt.

Er is een god van elk-voor-zich die er baat bij heeft dat tafelen zelfbediening wordt...

Er is een god die mensen maakt tot schakels in een consumptieketen.

Dat daardoor de enen teveel en de anderen tekort hebben, zal deze god een zorg wezen.

(Uit: C. Desoete, Naam die zin is van ons leven, Chirojeugd Vlaanderen, 1996, p.27.)

» Waarom?

Waarom toch wordt "en geef ons heden ons dagelijks brood" bij ons zo letterlijk geïnterpreteerd en willen we aan Afrika duidelijk maken dat het symbolische taal is?

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.110)

» Sprookje Goud Geel

De oude koning leunde zwaar achterover in zijn rustzetel. Wijs was hij, want hij dacht na. Goed was hij ook, want hij wilde zijn onderdanen een goede opvolger schenken.

De vorst was ernstig ziek en voelde het einde naderen. Drie zonen had hij: ze waren even oud. Hoe kan dat? Het was een drieling. Er was één vraag die de koning bezig hield: wie zou de beste zijn?

Hij riep zijn jongens bij zich en sprak: "Doorkuis als het nodig is het hele land en breng mij binnen de drie dagen het voornaamste wat jij vindt!"

De eerste zoon zadelde zijn paard en reed zo snel als hij kon weg. De tweede zoon zond boodschappers naar de grootste steden van zijn rijk. De derde zoon ging rustig naar zijn kamer en dacht diep na. Op de afgesproken dag waren de drie prinsessen terug voor de troon.

"Mijn goede vader", zo sprak de eerste, "ik heb de mooiste en de grootste diamanten die er te vinden zijn."

"Voor de poort staat het machtigste leger dat je ooit gezien hebt", sprak de tweede zoon.

De koning knikte peinzend en keek vragend naar de derde zoon. Die zei niets maar opende een binnenzak en strooide goudgele rijpe graankorrels in de handen van zijn vader.

Eerst keek de vorst verwonderd, maar toen glimlachte hij verheugd.

“Geld en macht zijn wel belangrijk mijn zonen”, sprak hij, “maar brood is het voor-
naamste want het brengt gezondheid en geluk aan iedereen van mijn onderdanen,
arm en rijk.”

Met bevende handen nam hij de zware kroon, en gouden kroon, en plaatste ze op het
hoofd van de prins. Zo had zijn volk een koning die waar en goed was.

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd &
Gezondheid, 2000-2001, p.110)

» De boneneters (een Bambara-sprookje uit Mali)

Er was eens een jongeman die te veel at. Bovendien was hij gierig en gunde hij
niemand iets. Hij gunde zijn broers en zussen niet het minste stukje eten. Ten slotte
joeg zijn vader hem weg. Hij kreeg een mand bonen en daar moest hij het mee stel-
len.

Een tweede jongeman at even veel en was even gierig. Ook hij kreeg een mand
bonen en hij werd door zijn vader aan de deur gezet.

Nog een derde jongeman werd om dezelfde reden weggestuurd en net als de twee
anderen kreeg hij een mand bonen mee op zijn tocht.

De drie jongemannen kwamen elkaar tegen bij een grote apebroodboom. Ze gingen
in de schaduw van de boom zitten.

“Waarom zwerven jullie langs de wegen?” vroeg de oudste. En ieder van hen vertelde
hetzelfde verhaal. “Wie had kunnen denken dat wij van hetzelfde slag zijn!” zeiden
ze tegen elkaar.

Ze besloten om hun bonen hier in de schaduw van de boom te koken en samen op
te eten. Ze haalden water en maakten vuur. Maar ze hadden maar één kookpot en
daarin deden ze alle drie hun bonen. Ieder van de drie dacht dat hij op die manier het
meeste zou krijgen! Daarna gingen ze rond de pot zitten. Maar ze waren uitgehon-
gerd en ze hadden het geduld niet om te wachten tot de bonen gaar waren.

“Ze zijn gaar!” riepen ze, ook al waren de bonen nog maar net een beetje zacht aan
het worden. Ze haalden de pot van het vuur en goten het water af. Maar nu bekeken
ze elkaar plots met achterdocht. Ze hadden niets om mee te eten, behalve hun han-
den. En ieder van hen kreeg een verschrikkelijke gedachte: wat als de anderen meer
bonen nemen dan ze in de pot hebben gedaan! Hoe kon dat voorkomen worden?

De oudste haalde drie naalden te voorschijn. “Laten we ieder een naald nemen!”
stelde hij voor. “Dan steken we de naalden in de pot en prikken er elk een boon op.
Daarna stoppen we de boon in onze mond, alle drie tegelijk. En zo gaan we verder tot
alle bonen opgegeten zijn.” De andere twee konden niet anders dan op zijn voorstel
ingaan. Ze begonnen te eten en gingen door tot er nog maar één boon over was in
de pot. “Dat is mijn boon!” riepen ze alledrie tegelijk.

En ze begonnen ruzie te maken. Ze sloegen er op los. Het ging er zo erg aan toe, dat
ze elkaar bijna dood sloegen.

Toen kwam er een jager aan, die het lawaai van de vechters had gehoord.

“Wat is er aan de hand?” vroeg hij. “Waarom maken jullie ruzie?”

Ze vertelden hem waar het om ging.

“Willen jullie dat ik de boon voor jullie verdeel?” vroeg de jager.

“Ja, dank je,” dat wilden ze wel.

De jager trok zijn zwaard en verdeelde de boon in drie stukken. Ieder van de drie jongemannen kreeg een stuk en at het onmiddellijk op. Daarna zette de jager het zwaard aan zijn mond om het restje dat aan zijn zwaard was blijven plakken eraf te likken. Maar hij was onvoorzichtig en hij sneed in zijn tong. Je kunt je afvragen of de jager gieriger was dan de jongemannen of de jongemannen gieriger dan de jager?

(Uit : J. Lundström, De gevangene van de regenboog. 50 Afrikaanse dilemma's-prookjes, Infodok nblc)

» De dorst (een Hausa-verhaal uit Nigeria)

Een man was op stap met zijn moeder, zijn vrouw en zijn schoonmoeder. Ze waren dus met hun vieren. Toen ze een halve dag hadden gelopen, stierven ze bijna van de dorst. Gelukkig kwamen ze net bij een bron, maar de bron was diep en ze hadden geen emmer of waterzak.

Ze moesten een manier vinden om bij het water te komen. De schoonmoeder had een voorstel.

“Laat mij in de put zakken! Jij, moeder van mijn schoonzoon, jij moet mijn voet vasthouden! Als ik bij het water kan, vul ik mijn handen. Als ik zo ver niet kom, moet je zoon jouw voet vasthouden en jou ook in de put laten zakken! En als ik er dan nog niet bij kan, moet mijn dochter zijn voeten vasthouden! Zo moet ik toch tot bij het water kunnen!”

Ze deden zoals ze had gezegd. Maar de waterput was diep. En uiteindelijk stond de vrouw daar helemaal alleen en hield de voeten van haar man vast. In de put hing de man. En de moeder van de man. En de moeder van de vrouw. Toen hoorde de vrouw een plons. Ze vroeg haar man:

“Hoorde ik het goed? Het klonk alsof er iemand in het water viel!”

“Ik denk dat het jouw moeder was, die uit mijn moeders handen glipte en in het water viel!” antwoordde hij.

“Nee maar!” riep de vrouw uit. “Let dan maar eens even op wat ik je zal zeggen! Je moet jouw moeder in het water laten vallen en haar samen met mijn moeder laten verdrinken! Dan beloof ik je dat ik jou weer omhoog trek uit de put. En dan vervolgen we samen onze weg, jij en ik. Maar als je het niet doet, laat ik je vallen en ga ik alleen verder!”

Wat zou jij doen als je in de plaats van de man was?

(Uit : J. Lundström, De gevangene van de regenboog. 50 Afrikaanse dilemma's-prookjes, Infodok nblc)

» De eierproef (een Betsimisaraka-verhaal uit Madagascar)

Er wordt verteld dat drie jongemannen elkaar ontmoetten, waar drie wegen samenkwamen. Ze vroegen elkaar waarheen ze op weg waren en welke opdracht ze hadden.

"Ik," zei de eerste, "ben van huis weggegaan om jager te worden."

"Ik," zei de tweede, "wil het ambacht van timmerman leren!"

"Ik," zei de derde, "ben van plan om dief te worden."

Ze namen afscheid en gingen ieder hun weg. Ieder van hen leerde het vak dat hij had gekozen.

Zodra ze volleerd waren, keerden ze naar huis terug. En wonder boven wonder ontmoetten ze elkaar opnieuw bij dezelfde kruising!

Ze stopten en babbelden even met elkaar, ieder van hen wilde graag weten wat de ander geleerd had. Ze kregen een vogelwifje in het oog. Ze had eieren gelegd en die was ze nu aan het uitbroeden.

"Steel een ei uit het nest, zonder dat de vogel het merkt!" zeiden de jager en de timmerman tegen de dief.

De dief sloop op zijn tenen naar het nest. Hij stak zijn hand onder het vogelwifje, stal een van haar eieren en keerde naar de anderen terug. De vogel merkte er niks van.

"Schieet een pijl af en tref een van de eieren in het nest zonder de vogel te verwonden!" zeiden de dief en de timmerman tegen de jager.

De jager spande zijn boog. De pijl vloog weg en trof een van de eieren in het nest. Maar het vogelwifje fladderde weg, ze was niet gewond.

"Repareer het beschadigde ei!" zeiden de dief en de jager tegen de timmerman.

De timmerman ging naar het nest en repareerde het ei. Toen hij klaar was, zag je niet eens een barst in de schaal.

Nu hadden ze alle drie getoond wat ze geleerd hadden. Ze namen afscheid van elkaar en trokken verder, ieder naar zijn kant.

Maar wie van de drie jongemannen was het handigste? De dief? Of de jager? Of de timmerman?

(Uit : J. Lundström, De gevangene van de regenboog. 50 Afrikaanse dilemma'sprookjes, Infodok nbic)

» De jacht op het wilde zwijn (een Temne-verhaal uit Sierra Leone)

Er waren eens twee broers en een zus. Ze waren samen een drieling en ze woonden in een dorp.

Op een dag gingen de jongens op jacht. Ze gingen naar een heuvelrijke streek.

Een van de broers kon door de heuvels heen kijken. Hij zag dat een wild zwijn zich achter een heuvel had verstopt.

Hij hief zijn geweer en schoot. De kogel ging helemaal door de heuvel heen, trof het wilde zwijn en doodde het.

De tweede jongen kroop door het kogelgat, door de heuvel heen, en hij kwam er aan de andere kant weer uit. Hij tilde het zwijn op en kroop weer dezelfde weg terug.

De jongens gingen weer naar huis. Maar toen ze in hun dorp kwamen, zagen ze hun zus bij het vuur zitten. Ze had het hart, de lever en de longen van het wilde zwijn gekookt, lang voor de jongens het dorp bereikten.
Wie van de drie was het handigst?

(Uit : J. Lundström, De gevangene van de regenboog. 50 Afrikaanse dilemma's-prookjes, Infodok nblc)

» De Slimme en de Domme (een Vili-verhaal uit Kongo)

Er waren eens twee broers, de Slimme en de Domme. Iedere dag gingen ze op jacht om eten te verzamelen voor hun ouders.

Als het laag tij was, gingen ze gewoonlijk naar een mangrovemoeras om vissen op te sporen die aan de wortels van de mangrove knabbelden.

Zo gauw de Domme een vis zag, mikte hij zorgvuldig met zijn geweer en schoot. Zijn kogels troffen altijd hun doel.

Iedere keer als hij een schot loste, deed de Slimme hetzelfde, maar zonder te mikken. Daarna liep hij naar de Domme.

"Heb je iets geraakt, Domme?" vroeg hij.

"Ja, Slimme!" antwoordde de Domme. "Ik ben wel dom, maar ik kan goed mikken!"

"Je bent onnoemelijk dom, jij!" lachte de Slimme hem uit. "Ik schoot tegelijk met jou en het was mijn kogel die de vis raakte.

Maar net toen de kogel vertrok, zwom de vis in jouw richting en daarom dacht je natuurlijk dat jij de vis raakte. Geef me mijn vis maar!"

Iedere keer gaf de Domme zijn vis aan de Slimme. En als de broers dan thuis kwamen, ging de Slimme recht naar hun vader en toonde hem wat ze hadden gevangen.

"Kijk eens, vader!" zei hij. "Kijk wat je trouwe zoon Slimme mee naar huis brengt! Maar die Domme komt met lege handen naar huis!"

Iedere dag maakte de moeder van de broers de vissen schoon en kookte ze. En als het tijd was om te eten, waren het de vader en de Slimme die aten en van de maaltijd genoten.

De Domme kreeg niets, zelfs niet het kleinste vissenstaartje! Hij mocht daar zitten kijken, terwijl de anderen aten tot ze verzadigd waren.

Op die manier ging het verder, dag na dag, maand na maand, jaar na jaar.

Maar op een dag, toen de vader en de Slimme zich daar smakkend vol zaten te proppen, kwam er een visgraatje vast te zitten in de keel van de vader. Hij rochelde en zonk in elkaar.

De Slimme riep de Domme en beval hem een dokter te halen.

"Nee Slimme!" antwoordde de Domme. "Ik ben niet van plan om dat te doen. Hier heb ik al lang op gewacht. Vroeg of laat moest het gebeuren!"

En toen ging hij naast zijn vader zitten en begon te zingen:

Je eet de vis die ik heb gevangen,

Je noemt me dom en lui!

Je laat me honger lijden!

Hoe kan een vader zo wreed zijn.

“Zwijg!” schreeuwde de Slimme en sloeg en schopte hem. “Zie je niet hoe onze vader lijdt?”

Maar de Domme zweeg niet en zong:

Een visgraat zit nu in je keel, o vader mijn!

Je leven is voorbij, je hoest de lucht eruit,

De graat zit vast voorgoed!

Het spijt je dat je me geen eten gaf!

Daarna wendde hij zich tot zijn broer en zong:

De visgraat die je vader stikken doet,

Komt uit de vis die jij gevangen hebt.

Je had de dokter zelf maar moeten halen!

Je hebt de leugen zelf verraden.

De Domme was nog altijd aan het zingen toen de vader stierf. Hij zong zelfs nog toen de burens op rouwbezoek kwamen. Ze vonden het een schande.

“Hoe kun je hier nu zitten zingen terwijl je vader gestorven is?” vroegen ze.

“Onze vader had twee zonen, een slimme en een domme!” zei de Domme. “De Domme zorgde voor het eten. Maar de Slimme en de vader aten het op. Ze gaven niets aan de Domme. Dan kun je het hem niet kwalijk nemen dat hij hier nu zit te zingen, terwijl de anderen verdriet hebben. Hij had al genoeg verdriet toen de anderen hun buik rond aten.”

Toen de burens dat hoorden, begonnen ze te discussiëren. Iemand vond dat de Domme verkeerd had gehandeld toen hij weigerde de dokter te halen. Anderen vonden dat hij juist had gehandeld.

Maar ten slotte waren ze het er allemaal over eens dat de vader het had verdiend om te sterven. Hij had de Domme niets te eten gegeven, en nu kreeg hij zijn verdiende straf.

De Domme had het dus toch goed gedaan.

(Uit : J. Lundström, De gevangene van de regenboog. 50 Afrikaanse dilemma'sprookjes, Infodok nblc)

» **Het verloren zaadkorreltje (een Bambara-verhaal uit Mali)**

Drie mannen zouden een mand met zaadkorrels over de Nigerstroom brengen.

De eerste had een ongewoon goed gehoor. De tweede kon ongelooflijk snel rekenen.

En de derde kon geweldig goed zien.

Ze leenden een kano, legden er de zak in en vertrokken. Maar de wind blies hard die dag, en de zaden waren niet gedorst. Er viel een zaadkorreltje in het water.

“Luister,” zei de man met het goede gehoor, “er is een zaadkorreltje in het water gevallen! Ik heb het gehoord!”

De man die snel kon rekenen, begon onmiddellijk de zaadkorrels te tellen. Toen hij klaar was, zei hij: “Dat heb je goed gehoord! Er ontbreekt één zaadkorrel!” De man die goed kon zien, sprong in de rivier. Hij dook in de diepte en zag het zaadkorreltje liggen in het zand op de bodem van de rivier. Hij raapte het op en zwom terug naar de boot.

“Zo, het is weer terug!” zei hij.

Aan wie is het te danken dat het zaadkorreltje terecht kwam?

De man die het hoorde vallen in de rivier? De man die telde of het wel degelijk weg was? Of de man die het op de bodem van de rivier vond?

(Uit : J. Lundström, De gevangene van de regenboog. 50 Afrikaanse dilemma's - prookjes, Infodok nblc)

» Vijf broden en twee vissen

Er was een massa volk – men spreekt wel van vijftienduizend – met Jezus meegetrokken. Ze hadden gezien wat Jezus voor zieken deed en ze vermoedden dat Hij wel iets te bieden had. Zo waren ze al de hele dag met Hem op weg. Maar het werd avond en ze kregen honger.

“Stuur ze naar huis”, zeiden zijn vrienden. “Laat ze werken voor hun brood en zorgen voor zichzelf.”

“Geven jullie hen te eten”, zei Hij, “ze hebben honger.”

Ze begrepen Hem niet. Wie kan nu zoveel volk te eten geven?

“Ze hebben honger”, herhaalde Hij. “Is er niemand die hen te eten kan geven?”

Er was niemand. Niemand die dacht hen te eten te kunnen geven. Behalve een kleine jongen die vijf broden en twee vissen bij zich had.

“Hier, je mag ze hebben”, zei hij.

De vrienden van Jezus keken met wat medelijden naar de jongen: vijf broden en twee vissen, wat is dat voor zo'n massa?! Een druppel op een hete plaat...

Jezus nam het brood en de vis en dankte. Hij dankte om die jongen, om die eerste druppel die dan toch maar op de hete plaat was gevallen.

Hij zegende het brood en gaf het daarmee zijn diepste bestemming: in de wereld van God is brood er om gedeeld te zijn. Mensen ook.

Daarna reikte Jezus brood en vis aan zijn vrienden. “Hier,” zei Hij, “deel maar.”

Ze deelden. Allemaal.

Er was meer dan genoeg. Als men deelt, is er altijd genoeg.

Toen ze goed hadden gegeten, wilden ze zich van Jezus meester maken.

“Die geeft brood”, zeiden ze. “Die moet onze koning worden.”

Nog altijd worden zij tot heersers uitgekozen die aan het volk profijt en brood en spelen beloven.

Maar Jezus trok zich terug. Dat was zijn keuze niet.

“Je begrijpt er niets van”, zei Hij. Het gaat niet om dát brood. Op basis van het hebben, wordt geen toekomst meer gemaakt. Alleen als je deelt wat je hebt en wat je bent, maak je Gods toekomst mee.

“Ik ben levend Brood”, zei Hij. “En jullie?”

Ze snapten het niet. Ook nu nog niet.

Naar Johannes 6

(Uit : C. Desoete, Naam die zin is van ons leven, Chirojeugd Vlaanderen, 1996, p.49-51.)

» De parabel van de soepsteen

Het gebeurde in de Middeleeuwen, de tijd van epidemieën, hongersnood en crisis. Een pelgrim op doorreis werd door honger gekweld en klopte op de eerste de beste deur aan. Daar zaten net toevallig enkele families samen: ze zaten zich, uit armoede, te warmen aan hetzelfde vuurtje.

De pelgrim begreep best dat de mensen doodarm waren en dat hij dus niet zomaar om wat voedsel kon bedelen. Hij stelde voor om een grote ketel soep te koken. Iedereen keek verbaasd op van dat voorstel want voor een ketel soep heb je toch heel wat nodig. Dat bleek geen bezwaar te zijn. De reiziger beweerde alles bij te hebben in zijn rugzak. Al wat hij nodig had was een grote ketel met water.

Goed, ze lieten het zich geen drie keer zeggen, haalden een reuze ketel water en zetten die op het vuur. En toen haalde de man uit zijn rugzak een steen. "Nee, nee, geen gewone steen", zei hij toen hij de vragende blikken zag, "een echte soepsteen."

Voorzichtig legde hij de steen in het water en nu maar wachten, vol spanning, vol nieuwsgierigheid. "De soep zou gekruid moeten zijn", zei de man na een tijdje. Gelukkig was er nog wat zout thuis in huis en de buurvrouw had ook nog een blaadje laurier en een beetje Spaanse peper. Ze ging het halen. En nu maar weer wachten.

"Er moest eigenlijk nog een beetje vet in", zei de pelgrim. Toen herinnerde zich iemand dat hij in de kelder nog wat soepvlees had. "Ze zou ook nog wat geboden moeten zijn", zei de man weer, want hij had in het voortuintje een aardappelplant zien staan. De knolletjes gingen erbij. "Wat zou je denken van enkele worteltjes?", zei plots iemand. En iemand anders dacht eraan dat hij nog een raap of twee liggen had, verstopt onder een matras. En nog iemand kwam met een struikje prei en de overbuurvrouw had nog een selderijtje en een handvol bonen en een savooikooltje... En in korte tijd was het huis gevuld met een adembenemende geur.

Daarna hadden ze gegeten, gegeten tot ze niet meer konden en nog was de soep niet op.

Toen nam de pelgrim dankbaar afscheid en wou vertrekken. "Je vergeet je soepsteen", zei iemand. "Nee, die mag je houden", antwoordde de man, "je kan er nog honderd keer soep van koken, als je maar net doet zoals wij daarnet gedaan hebben."

"Toch een wondere steen", zeiden de mensen toen de man de deur was uitgestapt.

Toen de pelgrim uit het zicht verdwenen was, raapte hij een nieuwe steen op van de weg en stopte hem zorgvuldig in zijn rugzak.

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.144)

» De fabel van de kip en het varken

Een kip en een varken keken samen naar TV. Na het nieuwsbericht werd hen door een lieve omroepster verteld dat er veel mensen honger lijdten. De kip was ontroerd en weende. Het varken was eerder verveeld nu het zag dat het een dikke buik had.

De kip zei snotterend: "Daar moeten we iets aan doen." Het varken knikte.

"Ik heb een idee", zei de kip, "ik zal voor eieren zorgen. Zorg jij voor het spek... Dan kunnen wij aan de armsten spek en eieren geven." Het varken, erg onder de indruk

van de vurige oproep van de kip, knikte. De kip vertrok dadelijk en begon ijverig eieren te leggen.

Maar het varken zat erg verveeld. Want nu snapte het pas goed dat het een stuk van zijn vel en van zijn dikke hespen moest afstaan.

(Uit: WWW... Wijze Woorden Wisseling. Bundeling van teksten en gebeden, Jeugd & Gezondheid, 2000-2001, p.134)

2.4 Andere tafelmomenten

» Hap, hap, happerde hap

Hap, hap, happerde hap
Hap hap happerde hap
Happerde hap hap hap hap hap hap
Bik bik bikkerde bik
Bikkerde bik bik bik bik bik bik
Eet ze maar
Eet ze maar
HAP!!

» Bikke bikke bik

Bikke bikke bik
Hap hap hap
Eerst de soep
en dan de pap
Dan de boter en de saus
Dat verdient een groot applaus
(gevolgd door applaus)

» Smakelijk eten

Voor het eten:
Hap, hap, happer-de-hap.
Bik, bik, bikker-de-bik.
Sma-ke-lijk eten!

Na het eten:
Hap, hap, happer-de-hap.
Bik, bik, bikker-de-bik.
Alles is opgegeten!

3 Vertrouwensspelen

3.1 Blindeman

Leeftijd:	-12, -16, +16, +20
Aantal:	onbeperkt
Duur:	ca. 15 minuten
Materiaal:	blinddoeken (sjaaltjes), parcours om af te leggen (eventueel met enkele hindernissen)

De deelnemers gaan per twee staan. Eén van de twee is geblinddoekt of houdt de ogen dicht. De andere persoon leidt de blindeman langs een bepaald parcours, eventueel voorzien van enkele hindernissen voor -16 en +16.

Je kan in dit spel ook een evolutie inbouwen. Eerst wordt de blindeman geleid met de hand, daarna moet hij enkel vertrouwen op de stem van de begeleider.

Variant: de hele groep leiden

Eén persoon kan ook de hele groep leiden. De geblinddoekte personen houden elkaar vast en volgen de eerste persoon. Begin met het maken van enkele slingerbewegingen tot je merkt dat het de groep lukt om je instructies te volgen. Vervolgens kan je het moeilijker maken door de personen over hindernissen te leiden. Je geeft aanwijzingen aan de eerste persoon, de rest volgt.

3.2 Valkring

Leeftijd:	-16, +16, + 20
Aantal:	minimum 10 (je moet een goede kring kunnen vormen)
Duur:	ca. 15 minuten
Materiaal:	eventueel een blinddoek

De deelnemers gaan in een kring staan. Deze kring moet dicht gemaakt worden zodat er zo min mogelijk ruimte ontstaat tussen de deelnemers. Een persoon gaat in het midden staan en laat zich, met de ogen gesloten of geblinddoekt, als een plank achterover vallen. Door de kring wordt hij opgevangen en zachtjes naar een ander gedeelte van de kring geslingerd. De persoon in het midden moet zich als een plank blijven bewegen. Voeten dicht bij elkaar en helemaal recht blijven.

In het begin maak je de kring wat kleiner, om het vertrouwen te winnen. Als het goed gaat, kan je de kring ietsje groter maken zodat de persoon in het midden het gevoel krijgt dat hij of zij bijna valt, maar net op tijd weer wordt opgevangen.

Variant: per twee achterover vallen

Twee deelnemers gaan achter elkaar staan. De één laat zich gestrekt achterover vallen in de armen van de ander.

3.3 Mensenmuur

Leeftijd: -12, -16, +16, +20
Aantal: onbepaald
Duur: onbepaald
Materiaal: blinddoek

Eén deelnemer wordt geblinddoekt. De rest vormt een lange rij. De begeleider zet de geblinddoekte persoon op ca. 7 meter van de rij met het gezicht naar de rij gericht. De geblinddoekte persoon moet nu zo snel als hij/zij durft naar de rij rennen. De rij zal hem/haar opvangen en tegenhouden.

3.4 Zitkring

Leeftijd: -12, -16, +16, +20
Aantal: minimum 10 (je moet een goede kring kunnen vormen)
Duur: ca. 10 minuten

Alle deelnemers staan in een grote kring. De begeleider zorgt ervoor dat er een goed aaneengesloten kring ontstaat waarbij de deelnemers zo dicht mogelijk tegen elkaar aan staan. Vervolgens draait iedereen een kwartslag naar links of rechts, zodat hij of zij naar de achterkant van zijn/haar voorganger kijkt. Nu is er weer wat ruimte tussen de deelnemers. De begeleider vraagt de deelnemers weer een stap naar binnen te zetten zodat ze weer wat dichterbij elkaar komen. Als iedereen echt dicht tegen elkaar aan staat, moeten de deelnemers op een teken door de knieën gaan.

Als het goed is, zal iedereen op de schoot van de achterbuur komen te zitten.

Leuk extraatje: als de zitkring op zich goed lukt, kan je de deelnemers vragen om als zitkring enkele stapjes te zetten.

3.5 Rollend tapijt

Leeftijd: -16, +16, +20
Aantal: onbepaald
Duur: afhankelijk van de grootte van de groep

Iedereen ligt op de grond naast elkaar op de buik. Iemand ligt in het begin van de rij dwars over de achterwerken van de andere spelers. Als iedereen die op de grond ligt tegelijk begint te rollen in één richting, wordt de persoon die bovenop ligt vooruit gerold. Dit herhaal je tot iedereen eens gerold heeft.

3.6 Spitsroede lopen

Leeftijd: -12, -16, +16, +20
Aantal: onbepaald
Duur: afhankelijk van de grootte van de groep

Maak twee rijen met de gezichten naar elkaar en met de armen gestrekt, zodat ze mekaar net niet raken. Laat nu enkele deelnemers heel hard door deze rij lopen en trek de armen pas weg als de deelnemer er bijna tegen dreigt te botsen.

3.7 De tafelwandeling

Leeftijd: +16, 20
Aantal: onbepaald
Duur: onbepaald
Materiaal: blinddoek, tafel(s)

Eén persoon gaat geblinddoekt, zonder schoenen, op een tafel staan. De andere deelnemers gaan rond de tafel staan. De geblinddoekte persoon moet nu voorzichtig op de tafel rondwandelen. Krijgt deze een tik op de voeten, dan moet hij/zij een andere richting kiezen. Het is de bedoeling dat de deelnemers er mee op letten dat de geblinddoekte persoon niet van de tafel valt!

Je kan de spanning opvoeren door onopgemerkt aan één kant een tafel bij te zetten. De geblinddoekte persoon kan nu ineens een veel langere weg afleggen. Dit zal heel vreemd aanvoelen.

3.8 Veilige vrije val

Leeftijd: +16, +20
Aantal: minimum 10
Duur: onbepaald
Materiaal: blinddoek, tafel

Eén persoon staat op de rand van een tafel. Hij of zij wordt geblinddoekt en draait zich om, met het gezicht van de groep afgewend. De rest van de groep staat in tweetallen opgesteld voor de tafel. Ze pakken elkaars handen gekruist beet zodat de persoon op de tafel opgevangen kan worden. De persoon op de tafel moet zich als een plank (span al de spieren in je lichaam en maak je stijf) achterover laten vallen in de armen van de anderen. Het spannen van de spieren is hier heel belangrijk. Dan wordt namelijk het gewicht van de vallende persoon goed verdeeld, wat het opvangen lichter maakt.

4 Evaluatiemomenten

4.1 Dagevaluatie t-lichtje

Leeftijd: -12, -16, +16, +20
Aantal: onbeperkt
Duur: 15 minuten
Materiaal: een grote kaars, lucifers, voor iedereen een theelichtje, tekstje of liedje

Iedereen zit een kring met voor zich een theelichtje. Er staat een brandende kaars in het midden van de kring.

Iedereen steekt om de beurt het theelichtje aan en vertelt wat er leuk, mooi, fijn,... was vandaag.

In een tweede ronde blaast iedereen één voor één het theelichtje uit en worden korte moeilijke, soms pijnlijke voorvalletjes van de dag verteld.

In de derde en laatste ronde steekt iedereen om de beurt het theelichtje van zijn/haar buur aan. Als alle kaarsjes branden, kan je nog een afsluitend tekstje lezen of liedje zingen.

(Naar: T-lichtjes, uit Een wereld van verschil. Zingevingsmomenten voor -12)

4.2 Silhouet

Leeftijd: +16, +20
Aantal: onbeperkt
Duur: 15 minuten
Materiaal: grote flap, plakband, verschillende kleuren verf, penselen en grote verfborstels of stoepkrijt

Ga met de hele groep op een flap of de grond (een ondergrond waarop je met krijt kan tekenen) liggen en teken het silhouet van de hele groep. In het silhouet bakenen de deelnemers het vlak af dat overeenkomt met hun aandeel in de groep. Daarna kleuren ze hun vlak in met de kleur die het best bij hun gemoedsgesteldheid past. Iedereen moet natuurlijk binnen de lijnen blijven en alles moet ingekleurd zijn. Als begeleiding kies je of de deelnemers tijdens het afbakenen mogen overleggen of niet.

→ Welke kleur overheerst?

→ Betekenen de kleuren voor iedereen hetzelfde?

→ Neemt iedereen evenveel plaats in?

Variatie: Wijs vooraf – eventueel samen met de groep – een kleur toe aan een bepaald gevoel (blij, verdrietig, enthousiast, kwaad, agressief, onverschillig, verwonderd, gekwetst, herboren, moe, onzeker, zelfzeker, ziek, dolgedraaid,...).

(Bron: Reflectieactiviteiten. Krinkel 2004 – Chiro Vlaanderen)

4.3 Was ik maar

Leeftijd: -16, +16, +20
Aantal: onbeperkt
Duur: 15 minuten
Materiaal: tijdschriften, scharen, lijm, een flap, stiften

De groep krijgt 10 minuten om in tijdschriften naar afbeeldingen te zoeken van 'activiteiten die je ook had kunnen doen': zonnen, naar zee gaan, op café gaan, TV-kijken,... Dit mogen ook activiteiten zijn die niet thuis horen op een KLJ-kamp. Kleef alle prenten op een flap. Zo ontstaat er een collage van mogelijke zomerse bezigheden.

→ Als je alle alternatieven naast elkaar ziet, ben je dan tevreden over de kampdag? Waarom wel, waarom niet?

→ Welke activiteit spreekt de groep het meeste aan?

→ Kan hier eventueel iets mee gedaan worden op kamp?

(Bron: Reflectieactiviteiten. Krinkel 2004 – Chiro Vlaanderen)

4.4 Duikboot

Leeftijd: -16, +16, +20
Aantal: onbeperkt
Duur: 15 minuten
Materiaal: blinddoeken en 2 flappen met A en B op, stellingen

De groep wordt in twee 'duikboten' verdeeld. Een duikboot is een rij deelnemers die geblinddoekt achter mekaar staan. De laatste in de rij is de kapitein, hij alleen mag kijken. De begeleider stelt een vraag. Hij heeft alvast twee antwoorden op een flap geschreven. De kapiteins kunnen de antwoorden lezen. Zij moeten nu zo snel mogelijk naar het juiste antwoord varen. Sturen gebeurt door links of rechts in de schouders van de voorlaatste matroos te knijpen. De bemanning knijpt de bevelen van de kapitein als het ware door.

Als een duikboot bij het antwoord arriveert, zegt elke speler of hij akkoord gaat met de mening van de kapitein. De spelers van beide duikboten die akkoord gaan, vormen een nieuwe duikboot. Zij nemen het op tegen spelers die niet akkoord gaan. Bij elke vraag wisselen de kapiteins.

Enkele stellingen:

Ik vond de activiteit(en) vandaag...
geweldig.

niet slecht, maar ik heb er al betere gedaan.

Ik voelde me vandaag...

echt op mijn gemak, ik kon mezelf zijn.

niet zo goed, ik vond mijn draai niet.

Morgen wil ik...
iets heel actief.
een rustige activiteit.

(Bron: Reflectieactiviteiten. Krinkel 2004 – Chiro Vlaanderen)

4.5 De lege doos

Leeftijd: -16, +16, +20
Aantal: minimum 3 personen
Duur: 15 minuten
Materiaal: 3 schoendozen, geschilderd in zwart, wit en grijs, voor elke deelnemer pen en papier

De deelnemers gaan in een kring zitten. In het midden staat een zwarte, een witte en een grijze schoendoos. Iemand van de begeleiding neemt de zwarte doos en zegt tegen de groep dat ze daar allemaal iets mogen in werpen dat ze niet mee naar huis willen nemen. Bijvoorbeeld iets dat gebeurd is en dat ze willen vergeten. Ze schrijven dat op een papiertje. De zwarte doos gaat de kring rond en op het einde gaat de deksel er terug op. Dan neemt de begeleiding de witte doos. Daarin steken de deelnemers een papiertje met iets wat ze geleerd hebben, een situatie die ze nu anders zouden aanpakken. Als ook deze doos de kring rond is gegaan, gaat de doos weer dicht. Als laatste passeert ook de grijze doos de kring. Ook daarin moet iedereen een beschreven kaartje leggen. Op het kaartje staat 'iets' dat ze gaan koesteren. Of iets dat ze nooit willen vergeten. Ook deze doos gaat dicht.

Je kan deze drie dozen in principe elke avond opnieuw langs de groep laten passeren. Zij die er iets in willen werpen, kunnen dat doen.

5 Kampvuurmomenten

5.1 Enkele teksten

» Zegening van het vuur

Niets kan een mens zo stil maken als de avond, Heer.
In de donkerte van de nacht licht vurig dit vuur.
Hoog boven dit kamp gaan en staan uw sterren als vele lichtjes.
Als een sluier hangt de nacht over de aarde: een mysterie van de duisternis.
Rondom ons lijden mensen kou van liefdeloosheid en van haat.

Laat dit vuur branden, oplaaien en lichten, verwarmen.
Laat dit vuur een veilig spoor, een gloeiende haard, een warmende-liefde zijn.

Zegen dit vuur opdat wij een lichtend spoor zijn in de duisternis van deze liefdeloze wereld.

» We steken hier het vuur aan

We steken hier het vuur aan,
dat in ons branden mag:
het vurig enthousiasme voor een nieuwe wereld,
de taaiheid en het doorzettingsvermogen om eraan te werken,
het vuur ook van warme menselijkheid,
van liefde die ons verteert,
die ons doet gaan waar nog geen wegen gaan.
Moge ook dit samenzijn bezielde zijn
met de geest van Jezus,
die vuur op aarde kwam brengen
en zo graag zag dat het oplaaide.

» Lied: Dat het licht in ons mag blijven branden

Dat het licht in ons mag blijven branden,
’t laaiend vuur, het dove niet.
God draagt ieder mensenkind op handen.
Looft Zijn naam met dit vreugdelied.

» Vuur

oplaaiend, zoekend, bewegend.
Altijd nieuw, altijd jong.
Vuur dat mensen verwarmt.
Licht in de duisternis.
Wij zijn dit vuur.
Wij zijn de jeugd in lichterlaaie.

Aanstekelijk. In beweging. Met bezieling.
Hartstochtelijk aanwakkerend,
en hunkerend als een uitslaande brand.
Of speels en zottebollend,
door de wind gestreeld.
En soms een eenzame vlam,
wakend in een donker uur.
Wij zijn dit vuur!

5.2 Kampvuurtechnieken

» Wanneer mag er geen vuur gemaakt worden?

Dit mag niet in het bos, in een natuurreserveaat en ook niet binnen een straal van 100 meter van huizen, bossen, heiden, boomgaarden, hagen, stro en mijten.

» Wanneer mag er wel een vuur gemaakt worden?

Je mag vuur maken of dragen in een bos (fakkels) indien je toestemming hebt van de eigenaar van het bos en ook van de verantwoordelijke boswachter. In andere gevallen, bijvoorbeeld op je kampeerterrein zelf, moet je toestemming hebben van de eigenaar van de grond en ook van de gemeente waarop de grond zich bevindt.

» Aandachtspunten vooraf:

Wees bij droogte extra voorzichtig. Bij extreme droogte is het verboden om vuur te maken!

Overdrijf niet met de grootte van het kampvuur. Hou het geheel overzichtelijk en veilig.

Baken altijd je kampvuur af. Stenen of dikke houten balken zijn voldoende. Gebruik hiervoor geen stenen uit een rivier of meer, die kunnen bij verhitting ontploffen door ingesloten water dat opwarmt tot stoom.

Het afbakenen belet dat het vuur uitbreidt en er is een duidelijke grens voor de omstanders.

Zorg dat er altijd blusmateriaal in de directe omgeving is. Zorg dat op zijn minst een aantal mensen weten waar exact en hoe ze het moeten gebruiken.

» Veel voorkomende kampvuren

● Piramide vuur

De basis voor elk vuur. Je bouwt de piramide door van binnen naar buiten hout tegen elkaar te zetten, dat dikker wordt naar gelang je verder van de kern afkomt. Laat aan de windkant de zogenaamde stooggang open, waardoor het vuur kan worden aangestoken.

- **Pagodevuur**

Het pagodevuur wordt veel toegepast wanneer een groot vuur moet worden gemaakt, bijvoorbeeld een kampvuur. Rond een teepoh-vuur (= piramidevuur) worden stammen van dik naar dun opgestapeld.

Een vuur waarvan de pagode een hoogte heeft van ongeveer 1,5 meter brandt, zonder bijvullen, ongeveer een uur. Dit is echter ook afhankelijk van de houtsoort die je gebruikt en de vochtigheid van het hout.

- **Stervuur**

Dit is een vuur dat lang kan doorbranden zonder dat je het bos in hoeft om nieuw hout te halen. Je schuift namelijk gewoon de dikke balken (bijvoorbeeld eik en beuk), die met hun uiteinden in het vuur zijn gelegd, iets meer naar het midden.

5.3 Kampvuuractiviteiten

» Kampvuurliedjes

Op zoek naar kampvuurliedjes? Onderstaande websites zijn zeker de moeite!

- <http://www.xs4all.nl/~jeedee/index.html>
Nederlandse site met kampvuurliedjes. Bij een heel aantal liedjes zit een midi-file zodat je de liedjes kan beluisteren.
- http://dragon.sleepdeprived.ca/songbook/songbook_index.htm
Website boordevol Engelse kampvuurliedjes.
- <http://www.scoutingcdf.nl/index.php?id=24>
Archief met kampvuurliedjes. De meeste liedjes bevatten naast de tekst ook gitaarakkoorden.

» Kampvuursketches

Op zoek naar kampsketches? Neem dan zeker eens een kijkje op/in:

- <http://home.concepts.nl/~jeroenh/haverhoek/sketch.htm>
- Databank van sketches op de KLJ-website: www.klj.be>Aanbod>Cultuur>KLJ op de planken>Databank sketches.
- Bundel: 'KLJ op de planken' te downloaden via www.klj.be>Aanbod>Cultuur>KLJ op de planken>Bundel 'KLJ op de planken'

We geven je alvast één sketch mee.

Luisteren naar de radio

Dit wordt gespeeld door vier verschillende personen. Vooral het geluidseffect is belangrijk. Het moet niet noodzakelijk geacteerd worden.

Beste luisteraars, wij proberen al geruime tijd contact op te nemen met het Astrid-park waar zo dadelijk aftrap wordt gegeven voor de match België tegen Duitsland. Wij hebben wel te kampen met een kleine technische storing waardoor onze verbinding steeds onderbroken wordt.

Onze excuses hiervoor:

Sporza: Geachte luisteraars, sportliefhebbers, wij bevinden ons in het voetbalstadion van Anderlecht waar zo dadelijk de aftrap zal worden gegeven voor de match België – Duitsland. Er is een massa volk gekomen voor...

Radio 1: ...Het godsdienstige halfuurtje. Vandaag spreekt tot jou dominee Steyffkens van de Nederlands Hervormde Kerk in België, over het probleem...

Radio 2: ...Hoe verzorg ik mijn eigen moestuintje? Laten we dadelijk beginnen...

Studio Brussel: ...Je neemt drie eieren en slaat die stuk...

Sporza: ...in de omgeving van de Belgische voorlinie. Dat heeft werkelijk niemand verwacht! Wat nu? Mpenza neemt de bal...

Radio 1: ..wikkelt hem in doeken en vlucht er mee naar Egypte. De boze Herodus...

Radio 2: ...begiet nu de peentjes en de boontjes, en strooit wat kunstmest...

Studio Brussel: ..op ons rozige speenvarkentje. Wat zal het heerlijk smaken! Prikje vooralsnog in de buik...

Sporza: ...van de scheidsrechter. Hij begint driftig te fluiten. Deze overtreding wordt met een strafschop beloond. Wie zal het moordende schot lossen?...

Radio 1: ...St.-Jozef is het die de taak op zich zal nemen. De engel Gabriël heeft hem gezegd dat...

Radio 2: ...de sla al kropjes begint te vormen. Heb je ook prei in je tuintje? Opat die goed zou groeien volstaat het dat je hem dagelijks...

Studio Brussel: ...zou overgieten met een heerlijke dikke botersaus. Steek een citroen in de muil en wat peterselie in de oren...

Sporza: ...van de doelman. Die staat er maar beteuterd bij. De stand is nu 1-0, in het voordeel van...

Radio 1: de 5 dwaze maagden. Midden in de nacht komt de bruidegom. De meisjes worden wakker...

Radio 2: gieten er een middel op tegen bladluizen...

Studio Brussel: en men brengt de oven al op een temperatuur om de malse brok te doen sudderen...

Sporza: ...de trainer van het Duitse elftal rukt zich de haren uit het hoofd...

Radio 1: ...maar Jezus zegt: Sta op: je zonden zijn vergeven. De Farizeeërs zijn woedend maar het volk...

Radio 2: ...steekt ze ongeveer 20cm onder de grond en wacht tot de eerste scheuten boven de aarde verschijnen...

Studio Brussel: ...Ondertussen kan je wat appelmoes klaarmaken om daarmee...

Sporza: ...het been van de gekwetste speler te masseren. Ja, hij kan al terug lopen. Moeizaam, maar het gaat. Er komt beroering onder het publiek. Er wordt een rode kaart boven gehaald. De scheidsrechter wijst naar...

Radio 1: ...een publieke zondares. Deze valt hem te voet en belijdt haar zonden. Simon buigt zich voorover en zegt: Het ware beter dat je haar...

Radio 2: ...eens goed onder de handen nam met de schoffel. In zulke gevallen...

Studio Brussel: ...staat het zeer leuk dat men een mes, een vork in de hespen steekt om het geheel een gezellig en rustiek karakter te geven. Wanneer dit gedaan is wordt het speenvarkentje...

Sporza: ...recht in het doel geschoten. Op dit moment...

Radio 1: ...komt Pilatus naar buiten en zegt tot het volk...

Radio 2: ...het is mooi weer vandaag. Je kan de ideale rijen radijsjes zaaien...

Studio Brussel: ...maar je kan net zo goed enkele flessen Bordeaux nemen, het effect is hetzelfde. Tot slot neem je nog wat waterkers en versier daarmee de...

Sporza:... de bal. Het is niet lang meer voor de scheidsrechter het teken zal geven voor...

Radio 1: ...Jezus' verrijzenis en Hemelvaart van...

Radio 2: ...het tuinhuisje, waar alle gereedschap is opgeborgen. Beste luisteraars, de tijd is om. Wij zijn genoodzaakt...

Studio Brussel:... het glas te heffen op de gezondheid. Ons speenvarkentje...

Sporza:... begeeft zich na deze vermoeiende drie kwartier uitgeput naar de kleedkamers. Sportliefhebbers, wij nemen afscheid van jullie. Wij horen elkaar terug...

Radio 1: ...in de hel, of misschien in het vagevuur, waar de worm blijft knagen aan het vuur dat wordt gedoofd. Wij nemen afscheid van jou met een kort gebed...Heer, wij danken U...

Radio 2: ...voor je aandacht. Onze volgende uitzending zal gaan over: Hoe planten wij...

Studio Brussel: ...varkenspootjes met abrikozen. SMAKELIJK!

